27. ROČNÍK
22. ČERVNA 2021

750 let Vyšehradské notářské školy

2
2021

AD NOTAM

NOTÁRSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

ČASOPIS ČESKÉHO NOTÁŘSTVÍ

Z OBSAHU:

Články

Adam Talanda, Filip Plašil: Postavení vyděděného nepominutelného dědice v aktuální rozhodovací praxi soudů

Ondřej Drachovský: Komparace formálních požadavků na závěti, aneb od Lisabonu (Montrealu) po Vladivostok

David Kittel: Dědění bitcoinu

Judikatura

Předmět podnikání akciové společnosti

Rozhovor

Ing. Monika Červíčková, poslankyně a předkladatelka novely notářského řádu

Jiří Brázda – 100 let

Pro případ, že se na vás podepíší Murphyho zákony.

§

Víme, že i vy notáři jste jen lidé. Proto vám už přes 20 let nabízíme naše služby v oblasti pojištění. Kromě profesního pojištění odpovědnosti za škodu si u nás můžete uzavřít pojištění pro svůj automobil, pro život i na soukromý nebo firemní majetek.

Informujte se o našich speciálních nabídkách u svého pojišťovacího zprostředkovatele.

Kooperativa
VIENNA INSURANCE GROUP

Pro život jaký je

www.koop.cz

Obsah

ČLÁNKY

Adam Talanda, Filip Plašil: Postavení vyděděného nepominutelného dědice v aktuální rozhodovací praxi soudů ... 3

Ondřej Drachovský: Kolik činí povinný díl nezletilého potomka příbuzného se zůstavitelem ve druhém a vyšším stupni? ... 7

Lucie Kovářová: Vydědění po rekodifikaci v praxi ... 13

Ondřej Drachovský: Komparace formálních požadavků na závěti, aneb od Lisabonu (Montrealu) po Vladivostok ... 18

David Kittel: Dědění bitcoinu ... 26

JUDIKATURA

Předmět podnikání akciové společnosti ... 30

ROZHOVOR

Ing. Monika Červíčková, poslankyně a předkladatelka novely notářského řádu ... 35

JIŘÍ BRÁZDA – 100 LET

Rozhovor s Ing. Evou Košvancovou, dcerou JUDr. Jiřího Brázdy ... 37

Sto let od narození Jiřího Brázdy ... 40

Tři povídky Jiřího Brázdy ... 46

ZE ZAHRANIČÍ

Gratulace Dr. Karlu Sauerovi ... 50

EU v kostce ... 52

STOJÍ ZA POZORNOST ... 54

ZPRÁVY Z NK ČR

Zahájení a ukončení činnosti notářů ... 53

Konkurzy na obsazení uvolněných notářských úřadů ... 55

STŘÍPKY Z HISTORIE

Stanislav Balík: Střípky z historie 63 ... 64

Úvodník

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

JUDr. Věra Sáblíková, prezidentka Notářské komory pro hl.m. Prahu

v lidském životě má vše svůj čas. Čas žít, čas umírat, stoupat na vrchol sil, možností a inteligenčního vývoje, a čas poklesu sinusoidy na minimální hranici. Těžké je, když něco sled přirozeného vývoje naruší. Ano, správně, hovořím o koronaviru. Ačkoli bychom už o něm raději neslyšeli, nedá mi to, a musím se nad důsledky této celosvětové pandemie na chvíli zamyslet. Jak změnil chování a zvyky lidí, jak se s naprosto mimořádnou situací vypořádali notáři a jak posunul dopředu elektronizaci společnosti?

První vlnu koronaviru máme za sebou a teď se snad konečně vytrácí i ta druhá. Třetí a další, doufejme, již nebudou. Ve první vlně jsme byli šikovní a naučili svět šít roušky. V druhé nastoupily respirátory a za až tak šikovné jsme již považováni nebyli. Co bylo normální před koronou, se během ní stalo vzpomínkovým luxusem. Lidé se ze dne na den uzavřeli ve svých bytech, a pokud opravdu nemuseli, nevycházeli a začali se jeden druhého bát. Děti přestaly chodit do školy, zaměstnanci okusili výhody home office a donáškové firmy nabyly na obrovské důležitosti. Všude, kde to bylo jen trochu možné, přibyly stojany s dezinfekcemi a igelitové rukavice a lidé přitvrdili v hygieně. Vlaky, vagony metra, tramvaje, autobusy i trolejbusy zely prázdnotou. A mezi tím vším každodenně, osobně a na své riziko fungovali notáři. Čtenář promine, ale opravdu považuji za důležité toto zdůraznit a zároveň všem kolegům poděkovat, s jak velkou odvahou, samozřejmostí a smyslem pro povinnost zajišťovali a zajišťují plynulý chod notářských kanceláří a zejména pak vyřizování pozůstalostních věcí, jejichž počet se, bohužel, v důsledku této strašné nákazy, enormně zvýšil. Tato nákaza však postihla i řadu našich kolegů, kteří doslova bojovali o zdraví i život, což se příliš nezmiňuje a zmiňovat by se mělo. Takže, ještě jednou děkuji. Mini-

AD NOTAM ČASOPIS ČESKÉHO NOTÁŘSTVÍ

Vydává: Notářská komora ČR se sídlem Apolinářská 12, 120 00 Praha 2, tel. 224 921 126, 224 921 258, tel./fax 224 919 192, 224 919 266, e-maily: prispevky.adnotam@nkcr.cz, reklamace.adnotam@nkcr.cz, www.nkcr.cz, ISSN 1211-0558, MK ČR E 7049. Vedoucí redaktor: JUDr. Ing. Michael Sáblík. Zástupce vedoucího redaktora: Mgr. David Kittel. Adresa redakce: Apolinářská 12, 120 00 Praha 2. Výroba a grafická úprava: IMPAX, spol. s r. o. Redakční rada: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D., JUDr. Kateřina Brejlová, prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc., JUDr. Roman Fiala, Ing. Mgr. Lenka Holíková, Mgr. Luboš Holík, JUDr. et Ing. Ondřej Klička, JUDr. Martina Kasíková, Mgr. Šimon Klein, prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D., Mgr. Erik Mrzena, JUDr. Filip Plašil, JUDr. Věra Sáblíková, JUDr. Karel Wawerka. Cena časopisu: 480 Kč včetně DPH za ročník (cena jednoho čísla je 120 Kč vč. DPH), předplatné možno objednat na predplatne.adnotam@nkcr.cz. Tisk: Impax, spol. s r. o.

malizace osobního setkávání pak byla živnou půdou pro veliký rozmach videokonferencí, jejichž výhody jsou nesporné. Rychlost, věcnost, sterilnost jednání, společenské oblečení do horní půlky těla a emoční nulovost. Za krátkou dobu se vždy vyřídilo mnoho záležitostí, které by jindy zabraly několik hodin. Vždyť kdo by chtěl vypouštět své emoce a přesvědčení křikem a prskáním do obrazovky? I ten největší emoční divoch by si musel při takové příležitosti připadat minimálně divně. Za mě tedy videokonference rozhodně ano.

A co dál? Včera jsem se byla projít po Praze a viděla ještě v dubnu nepředstavitelné věci. Lidé seděli v restauracích a zahrádkách, povídali si a pili něco dobrého. Jiní se procházeli, stejně jako já, bez cíle a pro potěšení, a všichni jsme se na sebe přihlouple usmívali. Měla jsem pocit, že skončil nějaký těžký válečný konflikt a nastal mír. A pak mi došlo, že tohle je svoboda. Obyčejné lidské věci. Vydechnout si, jít kam chci, těšit se z přítomnosti druhých, vlastnoručně si vybrat knížku a cítit klid a pohodu. K večeru jsem se vrátila do kanceláře, věnovala se studiu AML zákona, zákona o evidenci skutečných majitelů, nového judikátu o předmětu podnikání Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, a bylo jasné, že jeden boj skončil a začal jiný. Protože jsme ale profese šikovná, věřím, že ostatně jako vždy, všechno se ctí zvládneme. Držím nám palce. Všem čtenářům pak přeji krásnou dovolenou, tentokrát pokud možno i u moře.

JUDr. Věra Sáblíková
prezidentka Notářské komory pro hl. m. Prahu,
členka prezidia NK ČR,
předsedkyně komise dohledu NK ČR,
členka redakční rady časopisu Ad Notam,
a především člověk, který rád žije :)

Složení slibu do rukou ministryně spravedlnosti

Dne 13. května 2021 složily slib do rukou ministryně spravedlnosti Mgr. Marie Benešové podle § 9 odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, notářské kandidátky Mgr. Hana Cejnková, Mgr. Iveta Kalousková, JUDr. Lucie Kovářová, Mgr. Petra Osičková, Mgr. Ivana Rožnovská, Mgr. Lucie Ševčíková a JUDr. Hana Škorpíková.

Výše uvedeným notářským kandidátkám ke složení slibu do rukou ministryně spravedlnosti blahopřejeme a zároveň přejeme mnoho úspěchů v jejich další činnosti. ■

Redakce Ad Notam

Postavení vyděděného nepominutelného dědice v aktuální rozhodovací praxi soudů

JUDr. Adam Talanda, Ph.D., JUDr. Filip Plašil

HMOTNĚPRÁVNÍ I PROCESNÍ POSTAVENÍ NEPOMINUTELNÉHO DĚDICE PATŘÍ V POSLEDNÍ DOBĚ K FREKVENTOVANÝM A PRAKTICKÝM OTÁZKÁM DĚDICKÉHO PRÁVA. TÉMATU SE PRAVIDELNĚ VĚNUJE I LITERATURA A DOSUD K NĚMU NEJVYŠŠÍ SOUD ZAUJAL NÁZOR TOLIKO V ROZSUDKU ZE DNE 30. 7. 2018, SP. ZN. 21 CDO 4392/2017. UVEDENÝM ROZSUDKEM VŠAK NEBYLA USPOKOJIVĚ VYŘEŠENA OTÁZKA ÚČASTI VYDĚDĚNÉHO NEPOMINUTELNÉHO DĚDICE V ŘÍZENÍ O POZŮSTALOSTI. AUTOŘI NYNÍ PŘINÁŠEJÍ NOVÉ POZNATKY Z PRAXE, NEBOŤ K PROCESNÍMU POSTAVENÍ VYDĚDĚNÉHO NEPOMINUTELNÉHO DĚDICE SE AKTUÁLNĚ VYJÁDŘIL NEJVYŠŠÍ SOUD V USNESENÍ ZE DNE 20. 1. 2021, SP. ZN. 24 CDO 2236/2020.

DOSAVADNÍ POZNATKY

V časopise Ad Notam vyšel článek „Postavení nepominutelného dědice“,[1] ve kterém autoři rozebírají různé situace, které mohou ve vztahu k nepominutelnému dědici nastat, a jejich následky pro jeho právo na dědický podíl či povinný díl a na účast na řízení o pozůstalosti. Autoři v uvedeném článku mimo jiné vyslovili názor, že nepominutelný dědic vyděděný neplatně, pokud neplatnost spočívá pouze v nedostatku zákonných důvodů vydědění, má jen právo na povinný díl. Pokud tedy vyděděný nepominutelný dědic uplatnil svůj nárok na povinný díl a tvrdí, že důvody pro jeho vydědění nejsou dány, ale zároveň nenapadá pravost či platnost listiny o vydědění z jiných důvodů, nemůže být odkázán k podání žaloby na určení dědického práva podle § 170 ZŘS a dále ani nemá být účastníkem řízení o pozůstalosti, ale může se svého práva na povinný díl domáhat ve sporném řízení.[2]

Nejvyšší soud dal v rozsudku ze dne 30. 7. 2018, sp. zn. 21 Cdo 4392/2017 (dále jen „rozsudek Nejvyššího soudu“),

1 Talanda, A., Talandová, I., Plašil, F. Postavení nepominutelného dědice. *Ad Notam*, 2019, č. 1, s. 27–41.

2 K názorům starší literatury viz uvedený článek. Z nové literatury se k tomuto názoru přiklání Šešina, M. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 386–387. Jiný názor je však uveden v Šešina, M., Muzikář, L., Dobiáš, P. *Dědické právo. Praktická příručka.* Praha: Leges, 2019, s. 424–425, 520 a násl.

shora uvedeným názorům za pravdu jenom zčásti. Potvrdil sice, že nepominutelný dědic nemá být za takové situace soudním komisařem odkázán k podání určovací žaloby podle § 170 ZŘS, protože svůj nárok na povinný díl může uplatnit v řízení sporném, avšak zároveň (mimo vlastní řešenou otázku) podotkl, že i přesto má nepominutelný dědic dál zůstat účastníkem řízení o pozůstalosti, aby pro něho mohla být závazná obvyklá cena aktiv a pasiv.

I v otázce účastenství vyděděného nepominutelného dědice na řízení o pozůstalosti však nyní nastal posun, a to díky usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021, sp. zn. 24 Cdo 2236/2020. Případ posuzovaný Nejvyšším soudem a jeho závěry hodlají autoři přiblížit v dalším textu.

SKUTKOVÝ ZÁKLAD PŘÍPADU

V řízení o pozůstalosti po zůstaviteli zemřelém v prosinci 2017 přichází v úvahu jako dědicové ze zákona manželka, syn a po předemřelé dceři dva vnukové. Nepominutelnými dědici jsou tedy syn a dva vnukové. Zůstavitel zanechal závěť, ve které za jedinou dědičku povolal manželku, a dále zanechal listinu o vydědění, ve které vydědil jednoho z vnuků, protože o zůstavitele neprojevoval skutečný zájem. Všichni účastníci uznali obě zůstavitelova pořízení pro případ smrti za pravá a žádný z účastníků nezpochybnil, že jedinou dědičkou po zůstaviteli je podle závěti jeho manželka. Vyděděný vnuk však zpochybnil platnost vydědění s tím, že důvody jeho vydědění nejsou dány, a požadoval svůj dědický podíl. Syn zůstavitele a druhý vnuk (který nebyl vyděděn) nepožadovali povinný díl.

ROZHODOVÁNÍ V ŘÍZENÍ

A) ŘÍZENÍ V PRVNÍM STUPNI

Notář v řízení o pozůstalosti jednal se všemi uvedenými osobami a v návaznosti na jejich stanoviska nejprve odkázal vyděděného vnuka k podání **žaloby na určení, že je dědicem** po zůstaviteli ve smyslu § 170 odst. 1 ZŘS. Vyděděný vnuk určovací žalobu podal a v odůvodnění se zaměřil na prokazování neplatnosti vydědění. Manželka zůstavitele jako žalovaná navrhla zamítnutí určovací žaloby. Argumentovala tím, že s ohledem na platnou a pravou závěť, podle které je jedinou dědičkou manželka, nemůže být vyděděný vnuk dědicem ani při prokázání neplatnosti vydědění a může mu svědčit nejvýše právo na povinný díl. Z toho důvodu, s ohledem na uvedený rozsudek Nejvyššího soudu,[3] nelze nastalou situaci řešit odkázáním k určovací žalobě podle § 170 ZŘS, a protože není dán ani naléhavý právní zájem na podání určovací žaloby, nemůže být podané žalobě vyhověno. Sporný soud citoval uvedený rozsudek Nejvyššího soudu a určovací žalobu vyděděného vnuka **zamítl** pro nedostatek naléhavého právního zájmu, neboť se vyděděný vnuk může svého práva na povinný díl domáhat žalobou na zaplacení.[4]

Následně notář **ukončil účast** vyděděného vnuka na řízení o pozůstalosti usnesením podle § 7 odst. 2 ZŘS. V odůvodnění notář zrekapituloval, že vyděděný vnuk neměl být odkázán k podání žaloby na určení podle § 170 ZŘS a zároveň neměl k podání takové žaloby naléhavý právní zájem. Dále uvedl, že vzhledem ke shodě účastníků na pravosti obou pořízení pro případ smrti vzniká pouze spor o platnost vydědění, v řízení o pozůstalosti jakožto v řízení nesporném nelze takový spor vyřešit a o nároku na povinný díl rozhodnout, a proto vyděděnému nezbývá než uplatnit své právo ve sporném řízení.

B) ŘÍZENÍ ODVOLACÍ

Proti usnesení notáře o ukončení účasti na řízení o pozůstalosti podal vyděděný vnuk **odvolání**, ve kterém s odkazem na uvedený rozsudek Nejvyššího soudu[5] argumentoval, že nepominutelný dědic, který uplatnil své právo na povinný díl, je účastníkem řízení o pozůstalosti, i když byl vyděděn. Ostatní účastníci navrhli usnesení potvrdit jako věcně správné. Zopakovali, že vyděděný vnuk byl vyděděn listinou o vydědění nepopřenou co do pravosti, přičemž důvody vydědění jsou sporné. Řízení o pozůstalosti je pak řízením

3 V uvedeném rozsudku Nejvyššího soudu je mimo jiné uvedeno: *„Domáhají-li se žalobci jako nepominutelní dědici zůstavitele toliko svého povinného dílu tím, že zpochybňují důvodnost jejich vydědění (…), avšak současně uznávají platnost zůstavitelem (…) sepsané závěti, ve které ustanovil jediným dědicem žalovaného 1), je nutné dovodit, že zde nevzniká spor o dědické právo, nýbrž pouze spor o nárok nepominutelných dědiců (žalobců) na povinný díl. Z uvedeného důvodu (…) je-li na podání žaloby ve smyslu § 170 ZŘS odkázán nepominutelný dědic, který napadá pouze důvody vydědění zůstavitelem, nemůže takové usnesení ‚založit žádné právní účinky', neboť výsledkem takového sporného řízení není vyřešení otázky dědického práva. I kdyby byla určena nedůvodnost vydědění žalobců (…), ničeho by to na okruhu dědiců zůstavitele, který byl určen závětí, nezměnilo. V projednávané věci proto na žalobu na určení, že žalobci jsou jako dědici ze zákona účastníky pozůstalostního řízení po zůstaviteli, nemůže být pohlíženo jako na žalobu podanou ve smyslu § 170 ZŘS, ale jako na žalobu, jíž se žalobci domáhají určení jejich postavení jako nepominutelných dědiců, a je tudíž nezbytné, aby na požadovaném určení prokázali ve smyslu § 80 OSŘ svůj naléhavý právní zájem."*

4 Stojí též za zmínku, že sporný soud nepřiznal plně procesně úspěšné manželce plnou náhradu nákladů řízení podle § 150 OSŘ, neboť žalobce byl k podání žaloby nesprávně odkázán notářem a uvedený rozsudek Nejvyššího soudu byl v době podání žaloby nový.

5 V uvedeném rozsudku Nejvyššího soudu je mimo jiné uvedeno: *„Podle § 113 ZŘS se nepominutelný dědic stává účastníkem řízení o pozůstalosti, jde-li v něm mimo jiné o vypořádání jeho povinného dílu. V části pozůstalostního řízení, v níž se poté vypořádání povinného dílu řeší, se soud (soudní komisař) zabývá také případnou otázkou postavení nepominutelných dědiců v rámci pozůstalostního řízení. Vzhledem k tomu, že procesní postavení nepominutelných dědiců je tak zajištěno samotným § 113 ZŘS, dospěl dovolací soud k závěru, že žalobci nemohou mít na jimi požadovaném určení účastenství (postavení) v pozůstalostním řízení po zůstaviteli naléhavý právní zájem a odvolací soud správně žalobu pro tento nedostatek zamítl. Na uvedeném závěru přitom nemůže ničeho změnit ani okolnost, že žalobci podali žalobu na určení na základě nesprávného a (s ohledem na výše uvedené) právně neúčinného odkazu pozůstalostního soudu (soudního komisaře). Uplatnili-li žalobci své právo na povinný díl v pozůstalostním řízení po zůstaviteli, stali se ve smyslu § 113 ZŘS účastníky (zákonem stanovených částí) pozůstalostního řízení bez dalšího."*

nesporným, ve kterém zásadně nelze řešit skutkové spory (ani skutkové spory o dědické právo podle § 170 ZŘS, ani o rozsah společného jmění manželů nebo aktiv a pasiv pozůstalosti podle § 162 odst. 2, § 172 odst. 2 a § 173 ZŘS). Protože je pak právo vyděděného vnuka na povinný díl sporné a spor nelze v řízení o pozůstalosti vyřešit, nelze jeho právo v řízení o pozůstalosti ani vypořádat. Účastí vyděděného vnuka na řízení o pozůstalosti, ve kterém nemůže být jeho právo vypořádáno, může docházet k záměrnému zdržování řízení o pozůstalosti. Závěrem upozornili na zásadu autonomie vůle zůstavitele, ze které mimo jiné vyplývá nemožnost v řízení o pozůstalosti uzavřít dohodu o vypořádání povinného dílu, která by nařízením zůstavitele odporovala.

JUDr. Adam Talanda, Ph.D.
- soudce Okresního soudu v Přerově
- odborný asistent na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci

JUDr. Filip Plašil
- notář v Pardubicích
- člen redakční rady Ad Notam

O odvolání rozhodoval Krajský soud v Ostravě (senát 10 Co), který napadené usnesení notáře **změnil** tak, že se **ukončuje účast vyděděného vnuka jako dědice zůstavitele**. V odůvodnění uvedl, že vyděděný vnuk nadále zůstává účastníkem řízení o pozůstalosti jako nepominutelný dědic. Dále konstatoval, že zůstavitel zanechal nikým nezpochybněnou pravou a platnou závěť, ve které za jedinou univerzální dědičku povolal svou manželku, a vyděděný vnuk tedy již nemůže být účastníkem jako zákonný dědic. Pokud jde však o jeho účast na řízení jako nepominutelného dědice podle § 113 ZŘS, zpochybnil krajský soud závěr notáře, že vyděděnému vnukovi nezbývá než uplatnit právo na povinný díl ve sporném řízení. Podle krajského soudu je při vypořádání společného jmění manželů,[6] soupisu pozůstalosti, určení obvyklé ceny pozůstalosti a vypořádání povinného dílu nepominutelný dědic účastníkem řízení bez dalšího vždy, pokud svůj nárok v řízení uplatní, neboť z pohledu § 113 ZŘS není případné vydědění rozhodné a námitku neplatnosti vydědění bude nezbytné řešit jako otázku předběžnou až pro rozhodnutí o vypořádání povinného dílu. Nedojde-li ohledně vypořádání povinného dílu k dohodě, bude se otázkou platnosti vydědění (tedy existence důvodů vydědění) zabývat přímo soud v řízení o pozůstalosti (tj. notář) jako otázkou předběžnou, a to s využitím procesních prostředků obdobných jako v řízení sporném (*sic!*). Pravomocné určení obvyklé ceny společného jmění manželů i obvyklé ceny pozůstalosti je přitom podle krajského soudu zásadní pro rozhodnutí o vypořádání povinného dílu v penězích a cena pozůstalosti zjištěná v řízení o pozůstalosti je pro nepominutelného dědice závazná (u toho odkázal na uvedený rozsudek Nejvyššího soudu).

C) ŘÍZENÍ DOVOLACÍ

Proti usnesení krajského soudu podali **dovolání** jediná závětní dědička a druhý, nevyděděný vnuk zůstavitele. Dovolatelé jako důvod dovolání označili, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a přípustnost dovolání dovozovali z toho, že napadené usnesení spočívá na nesprávném právním posouzení otázky, **zda je účastníkem řízení o pozůstalosti nepominutelný dědic vyděděný zůstavitelem, který nenapadá platnost závěti, ale domáhá se pouze svého povinného dílu s odůvodněním, že důvody jeho vydědění uvedené zůstavitelem nejsou dány**. Podle dovolatelů takový vyděděný nepominutelný dědic účastníkem řízení o pozůstalosti není a jeho domnělý povinný díl nemůže být v řízení o pozůstalosti vypořádán, proto ani výsledky řízení o pozůstalosti, včetně rozhodnutí o určení obvyklé ceny pozůstalosti, pro něho nejsou závazné. Dovolatelé pak poukázali na dřívější rozsudek Nejvyššího soudu, ve kterém se Nejvyšší soud k uvedené otázce *obiter dictum* vyjadřoval tak, že nepominutelný dědic se má svého práva na povinný díl domáhat podáním žaloby ve sporném řízení, ale zároveň je vždy účastníkem řízení o pozůstalosti, přičemž Nejvyšší soud tento závěr blíže neodůvodnil. Dovolatelé uvedli, že pokud je právo na povinný díl sporné, resp. takové právo vyděděný nepominutelný dědic až do prokázání neplatnosti vydědění nemá, nemůže být takový nepominutelný dědic pouze na základě svého tvrzení o právu na povinný díl účastníkem řízení podle § 113 ZŘS a nemůže být o jeho právu na povinný díl rozhodnuto, neboť není možné, aby soud v řízení o pozůstalosti nepominutelnému dědici přiznal právo, které mu podle hmotného práva nesvědčí. Pro vyděděného nepominutelného dědice by pak neměla být závazná usnesení vydávaná v řízení o pozůstalosti, neboť by skrze opravné prostředky mohl neúměrně prodlužovat délku řízení, a i pro něj samotného by bylo vhodnější, pokud by např. hodnotu pozůstalosti, a tím i výši povinného dílu, mohl prokazovat ve sporném řízení. Dovolatelé pak zdůraznili, že v řízení o pozůstalosti jako v řízení nesporném zásadně nelze řešit skutkové spory, jak uváděl odvolací soud.

Dovolací soud v řízení pod sp. zn. 24 Cdo 2236/2020 usnesení odvolacího soudu **zrušil** a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění uvedl: *„Z uvedených ustanovení ObčZ a ZŘS (účinných od 1. 1. 2014) vyplývá zcela jiné postavení tzv. nepominutelných dědiců, jimiž jsou děti, resp. vnuci, zůstavitele, oproti předcházející právní úpravě. Za současné hmotněprávní úpravy nepominutelný dědic, na kterého zůstavitel v pořízení pro případ smrti nepamatoval, již nemůže*

6 Není jasné, zda se jedná o chybu krajského soudu v psaní, ale § 113 ZŘS neuvádí, že by nepominutelný dědic byl účasten rozdělení společného jmění a v literatuře na tom nepanuje shoda. Názor, že nepominutelný dědic není účastníkem vypořádání společného jmění manželů, uvádí Kittel, D. in Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1687–1688. Názor, že by nepominutelný dědic měl být i účastníkem vypořádání společného jmění manželů, je uveden v Šešina, M., Muzikář, L., Dobiáš, P. *Dědické právo. Praktická příručka.* Praha: Leges, 2019, s. 426–427.

požadovat odpovídající podíl na dědictví, jako tomu bylo dříve. Jeho ochrana, nezpochybňuje-li platnost takového pořízení, spočívá v tom, že má právo na peněžní částku rovnající se hodnotě jeho povinného dílu. Lze tak dovodit, že pořízením pro případ smrti opomenutý potomek zůstavitele již ‚nevstupuje' do práv a povinností zůstavitele (které podle § 1475 odst. 2 ObčZ tvoří pozůstalost), a nelze mít důvodně za to, že je zůstavitelovým dědicem. Uvedené koresponduje s právním závěrem vysloveným Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 30. 7. 2018, sp. zn. 21 Cdo 4392/2017, podle nějž se novou právní úpravou nepominutelný dědic stává pouhým věřitelem dědiců, tudíž mu nesvědčí dědické právo.

Nelze-li mít důvodně za to, že je ‚nepominutelný dědic' dědicem zůstavitele, není ani účastníkem při projednání pozůstalosti ve smyslu § 110 odst. 1 ZŘS. Omezenou účast při projednání pozůstalosti – ve vyjmenovaných fázích řízení (při soupisu pozůstalosti, při určení obvyklé ceny pozůstalosti a při vypořádání povinného dílu) – mu přiznává § 113 ZŘS. Při aplikaci tohoto procesního ustanovení však nelze přehlédnout, že podle § 1646 odst. 1 ObčZ je vyděděný potomek vyloučen z jeho práva na povinný díl. Existuje-li tedy listina o vydědění, jejíž platnost vyděděný potomek nezpochybňuje, pouze tvrdí, že nejsou dány důvody jeho vydědění, pak, dokud o tomto jeho tvrzení není soudem rozhodnuto (přičemž se tak nemůže stát prostřednictvím odkazu podle § 170 ZŘS na podání žaloby ve sporném soudním řízení, když nejde o dědické právo, srov. názor vyslovený Nejvyšším soudem ve výše uvedeném rozsudku), je třeba na něho hledět jako na potomka vyděděného, tj. podle § 1646 odst. 1 ObčZ vyloučeného z práva na povinný díl. ‚Nepominutelný dědic' bez práva na povinný díl pak zcela logicky nemůže být účastníkem řízení o pozůstalosti ani podle § 113 ZŘS, neboť není důvod provádět výpočet povinného dílu ani povinný díl vypořádávat, k čemuž jinak nepochybně směřuje tímto ustanovením založené účastenství skutečného nepominutelného dědice (tj. nevyděděného, ale platným pořízením pro případ smrti opomenutého potomka) při projednání pozůstalosti.

Lze shrnout, že pokud pozůstalý vnuk nezpochybňuje platnost závěti, kterou zůstavitel ustanovil za dědičku pouze manželku, není dědicem, a byl-li zůstavitelem vyděděn, pak nemá právo ani na povinný díl z pozůstalosti. Nemá-li právo na povinný díl jako nepominutelný dědic, nesvědčí mu postavení účastníka řízení podle § 113 ZŘS.

Vycházeje z názoru, že pozůstalý vnuk (…) není účastníkem řízení o pozůstalosti podle § 113 ZŘS, je vyřešena i otázka posuzování důvodnosti jeho vydědění v tomto řízení. Navíc, v řízení o pozůstalosti (které podle zařazení mezi řízení upravená zákonem o zvláštních řízeních soudních je v zásadě řízením nesporným) není prostor pro rozhodování o mezi účastníky sporných skutečnostech, a to ani jako řešení otázky předběžné pro rozhodnutí o věci samé (v dané věci by šlo o vypořádání povinného dílu nepominutelného dědice). Pro úplnost dovolací soud dodává, že pokud pozůstalý vnuk svůj nárok na povinný díl dovozuje z toho, že důvody, pro které byl zůstavitelem vyděděn, nejsou dány, má možnost se svého práva domáhat mimo řízení o pozůstalosti – žalobou ve sporném soudním řízení, v němž se soud neobejde bez vyřešení otázky důvodnosti vydědění.

Z uvedeného vyplývá, že dovoláním napadené usnesení odvolacího soudu není správné."

ZÁVĚR

Smyslem a účelem úpravy řízení o pozůstalosti je zajištění transferu majetkových hodnot ze zůstavitele na dědice nebo na jiné oprávněné osoby. Důležitým aspektem řízení o pozůstalosti je rychlost řízení, neboť nevyjasněné majetkové vztahy po zemřelém člověku ztěžují dědicům možnost spravovat zděděný majetek a smysluplně ho užívat. Dědické právo hmotné i procesní pak poskytuje zvláštní ochranu nepominutelným dědicům, kterým je zajištěno právo na povinný díl. Ani toto právo však není absolutní a nepominutelný dědic z něj může být vyloučen projevem vůle zůstavitele, proti kterému se může způsobem předpokládaným právní úpravou bránit. Smyslem možnosti obrany nepominutelného dědice proti jeho vyloučení z práva na povinný díl však není paralyzovat řízení o pozůstalosti, prodlužovat je o celé roky a působit dědicům nepříjemnosti mnohdy šikanózními námitkami a opravnými prostředky, jak se to dosud děje v důsledku nevyjasněného výkladu právní úpravy. Takový stav finančně a časově zatěžuje jak účastníky, tak soudní systém. Ochranu spornému právu nepominutelného dědice mají totiž poskytovat sporné soudy. Právní úprava poskytuje nepominutelnému dědici možnost žádat zajištění pro jeho sporné právo na povinný díl, pokud by vyvstala obava o jeho případné budoucí uspokojení. Rozhodně ale nesmí být ve jménu jednoho sporného práva znemožněn výkon jiných práv, která jsou nesporná.

Řešení je přitom z úpravy dědického práva hmotného i procesního zřejmé, a to běžné skončení řízení o pozůstalosti jenom za účasti dědiců a možnost nepominutelného dědice domáhat se svého práva ve sporném řízení. Takové řešení je jednoduché a logické, vyhovuje požadavkům rychlosti a hospodárnosti řízení, nezkracuje práva dědiců ani nepominutelného dědice.

Shora uvedené stanovisko Nejvyššího soudu k uvedené otázce účasti vyděděného nepominutelného dědice na řízení o pozůstalosti lze proto jedině přivítat. Nejvyšší soud dosud v judikatuře nevyřešenou otázku jednoznačně vyřešil tak, že **vyděděný nepominutelný dědic nemá být účastníkem řízení o pozůstalosti**, neboť jeho právo na povinný díl je sporné a nelze ho v řízení o pozůstalosti uspokojit a sporné skutečnosti objasnit. Proto musí být účast takového vyděděného nepominutelného dědice na řízení o pozůstalosti ukončena usnesením ve smyslu § 7 odst. 2 ZŘS, v jehož odůvodnění bude nepominutelný dědic poučen o možnosti domáhat se svých práv žalobou ve sporném řízení. ■

Kolik činí povinný díl nezletilého potomka příbuzného se zůstavitelem ve druhém a vyšším stupni?

JUDr. Ondřej Drachovský

PROBLEMATIKA NEPOMINUTELNÉHO DĚDICE PATŘÍ MEZI NEJHOJNĚJI PROBÍRANÁ TÉMATA, PŘESTO VŠAK V SOUVISLOSTI S NÍ EXISTUJE ŘADA PRAKTICKÝCH OTÁZEK, OHLEDNĚ JEJICHŽ ŘEŠENÍ ZDALEKA NENÍ JASNO.* POPSANÁ SITUACE MŮŽE NASTAT ZEJMÉNA V NÁSLEDUJÍCÍCH SITUACÍCH – A) ZŮSTAVITELŮV POTOMEK NEPŘEŽIJE ZŮSTAVITELE; B) POTOMEK ZŮSTAVITELE SE ZŘEKL SVÉHO PRÁVA NA POVINNÝ DÍL; C) POTOMEK ZŮSTAVITELE JE RELATIVNĚ DĚDICKY NEZPŮSOBILÝ; D) POTOMEK ZŮSTAVITELE BYL PO PRÁVU VYDĚDĚN; E) ZŮSTAVITELŮV POTOMEK DĚDICTVÍ ODMÍTL.[1]

V tomto pojednání hodlám analyzovat všechny takové situace, neboť paušální odpověď na zkoumanou otázku by byla předčasná, a proto patrně nesprávná.[2] Správný přístup ke zkoumané problematice tedy dle mého vyžaduje subtilnější posouzení a větší nuanci. Závisí skutečně výsledné posouzení na důvodu, pro který nejbližší potomek ztratil své právo na povinný díl? Mají nezletilá vnoučata či pravnoučata právo na povinný díl ve výši jedné čtvrtiny nebo tří čtvrtin svého zákonného dědického podílu?

* Za kritické postřehy a připomínky k příspěvku děkuji doc. JUDr. PhDr. Davidu Elischerovi, Ph.D.

1 Svoboda, J. in Fiala, R., Drápal, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720).* Praha: C. H. Beck, 2015, s. 404.

2 Mezi jednotlivými důvody nedědění při odpovědi na otázku, která je předmětem tohoto příspěvku, rozlišovala literatura k úpravě obsažené v předchozích kodexech, jež byla předobrazem současného pojímání, které v otázce výše povinného dílu rozlišuje mezi zletilými a nezletilými nepominutelnými dědici – Holub, R. a kol. *Komentář k občanskému zákoníku. Právo dědické.* Praha: Orbis, 1957, s. 186; 188–190; 198–199; 212; Mikeš, J., Záturecký, P., Bébr, R. in Češka, Z.,

ANALÝZA JEDNOTLIVÝCH SITUACÍ

A) ZŮSTAVITELŮV POTOMEK NEPŘEŽIJE ZŮSTAVITELE

První situace, kdy potomek zůstavitele nemá právo na povinný díl, nastává v případě, kdy tento potomek nepřežije zůstavitele. Tato situace je možná nejtěžším oříškem. Začněme u zkoumání primárního objektu interpretace, tj. u zákonného textu. Výši povinného dílu upravuje § 1643 odst. 2 ObčZ, jenž stanoví, že nezletilému nepominutelnému dědici se musí dostat *„alespoň tolik, kolik činí tři čtvrtiny jeho zákonného dědického podílu"*. Gramatický výklad tedy naznačuje, že výše povinného dílu nezletilého potomka (ať už je tento potomek se zůstavitelem příbuzný v prvním, či jakémkoli dalším stupni) činí v každém případě tři čtvrtiny. Gramatický výklad je však pouze vstupní branou nalézání práva a pouhým přiblížením se k aplikované právní normě,[3] proto se podívejme na další výkladové metody, počínaje systematickými souvislostmi. Ustanovení § 1635 odst. 2 ObčZ, jež upravuje reprezentaci v první dědické třídě, stanoví, že děti dětí zůstavitele, které z titulu reprezentace dědí na místo svého rodiče, nabývají dědický podíl tohoto svého rodiče (tj. dítěte zůstavitele). To znamená, že vnoučata v případě intestátní dědické posloupnosti striktně vzato žádný **svůj** dědický podíl nemají, leč vstupují do dědického podílu jiné osoby. Systematické souvislosti tak nasvědčují spíše tomu, že výše povinného dílu by v těchto případech měla činit maximálně tolik, kolik by býval činil povinný díl předemřelého (či současně zemřelého) potomka. Právě do jeho postavení – ať už do jeho dědického podílu, či do jeho práva na povinný díl – totiž z titulu reprezentace vstupuje vzdálenější potomek.

Posuďme tu samou otázku prizmatem racionálního zákonodárce (tj. argumentů objektivně-teleologického výkladu). Jaký je smysl a účel pravidla, které přiznává vyšší povinný díl nezletilému potomkovi? Nezletilý potomek má právo na vyšší povinný díl zejména proto, že se u něj předpokládá větší odkázanost na zůstavitele, neboť takoví potomci zpravidla nebývají schopni se samostatně živit. Nezletilý potomek by tedy měl být „kompenzován" za ztrátu svého živitele. Je zde v tomto ohledu nějaký relevantní rozdíl mezi dítětem a vzdálenějšími předky? V případě, kdy zůstavitelovo dítě předemřelo a do jeho práva vstupuje jeho dítě (zůstavitelovo vnouče), lze spatřovat významný rozdíl v tom, že **vnouče již v takovém případě povětšinou bylo za ztrátu živitele kompenzováno**, neboť mu již vzniklo právo přinejmenším na povinný díl po jeho rodiči (po tom, který předemřel zůstavitele a do jehož právního postavení je vstupováno).[4]

Významnou hodnotou, která vstupuje do axiologické rovnice, je též zůstavitelova autonomie vůle,[5] která směřovala k minimalizaci nároku určitého potomka, resp. pravidelně též celé jeho rodinné větve.[6] Je proto v rozporu se zůstavitelovou vůlí, pokud bychom dovozovali, že opomenuté rodinné větvi náleží větší povinný díl toliko proto, že nepominutelným dědicem v této větvi není předemřelé zletilé dítě, nýbrž nezletilý potomek tohoto dědice. Zůstavitelova autonomie vůle je přitom v rekodifikovaném dědickém právu stěžejní hodnotou.[7] Domnívám se tak, že i teleologické důvody hovoří spíše ve prospěch závěru, že povinný díl nezletilého potomka příbuzného se zůstavitelem ve druhém či vyšším stupni příbuzenství činí nanejvýš tolik, kolik by činil povinný díl zůstavitelova předemřelého potomka, tj. zásadně jednu čtvrtinu hypotetického zákonného dědického podílu.[8, 9]

Opačné stanovisko hájí Talanda,[10] jenž důsledně odděluje tzv. materiální a tzv. formální reprezentaci, a na základě toho dospívá k závěru, že výše povinného dílu nezletilého potomka činí v každém případě tři čtvrtiny jeho zákonného podílu, neboť reprezentace v případě práva na povinný díl musí být reprezentací formální. Právo (na povinný díl) je přitom v případě formální reprezentace neodvozené čili samostatné, a proto jeho výši nelze odvozovat od výše povinného dílu žádné další osoby. Toto důsledné dělení reprezentace na formální a materiální vychází z rakouských pramenů[11] a může jistě vhodně

Kabát, J., Švestka, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Díl II. (§ 222–510)*. Praha: Panorama, 1987, s. 704; Muzikář, L. Dědické podíly a jejich výpočet. *Ad Notam*, 1997, č. 2, s. 49; či Muzikář, L. in Eliáš, K. a kol. *Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek. § 1–487.* Praha: Linde, 2008, s. 1289.
Naopak za zcela nesprávné považuje takové rozlišování Talanda, A. in *Problematika reprezentace v dědickém právu*. Disertační práce. [online]. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: https://theses.cz/id/k82qlj/, s. 114.

3 Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.

4 Pomineme-li krajnost, že byl tento potomek svým rodičem po právu vyděděn, což však u nezletilých potomků přichází v úvahu toliko velmi výjimečně.

5 Srov. též Hojdnová, I. Dědické podíly a jejich výpočty. *Ad Notam*, 2008, č. 4, s. 114.

6 Uvažujeme-li o povinném dílu, musí nutně též existovat zůstavitelovo právní jednání, které určitou osobu vylučuje z dědění (či ji v dědění významně omezuje) – viz též níže v části C) tohoto článku.

7 Srov. § 1494 odst. 2 či § 1585 odst. 1 ObčZ; jakož i Eliáš, K. a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 615. Už samotné snížení výše povinného dílu dává najevo zákonodárcovu snahu posílit testovací volnost zůstavitele.

8 Opačně za účinnosti předchozího kodexu např. Muzikář, L. in Holub, M. a kol. *Občanský zákoník: komentář. 1. svazek. § 1–487*, s. 697; či Mikeš, J., Záturecký, P., Bébr, R. in Češka, Z., Kabát, J., Švestka, J. a kol., op. cit. sub 2, s. 704. Naopak shodně Hojdnová, I., op. cit. sub 5, s. 113–114.

9 Opačně ve vztahu k rekodifikované úpravě Fiala, R., Beerová, K. in Fiala, R., Drápal, L. a kol., op. cit. sub 1, s. 46; či Svoboda, J. in Fiala, R., Drápal, L., a kol., op. cit. sub 1, s. 405–406.

10 Talanda, A., op. cit. sub 2, s. 113 a násl.

11 Srov. již Zeiler von, F. *Commentar über das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der oesterreichischen Monarchie. Zweiter Band. Zweite Abteilung*. Wien und Triest: Geistingers Verlagshandlung, 1812, s. 397; 718 ff.; 797–798; ze současných autorů např. Koziol, H., Welser, R. *Grundriß des bürgerlichen Rechts. Band II. Sachenrecht, Familienrecht, Erbrecht*. 10. Auflage. Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1996, s. 305–306; či Eccher, B. *Erbrecht. Bürgerliches Recht. Band VI.* 6. Auflage. Wien: Verlag Österreich, 2016, s. 33–35. Srov. též německé autory, kteří explicitně zmiňují, že německá doktrína ze zmíněného dělení nevychází – Weidlich, D. in Palandt, O. a kol. *Bürgerliches Gesetzbuch.* 74. Auflage. München: C. H. Beck, 2015, s. 2242–2243.

napomáhat řešení mnohých palčivých otázek dědického práva. Podle mého názoru z něj však nelze vycházet při analýze otázek v oblastech právní úpravy, jež nebyly převzaty z ABGB ani z návrhu občanského zákoníku z roku 1937, kam spadá i otázka, která je předmětem tohoto příspěvku.[12]

Talandou hájený přístup navíc dle mého nedostatečně zohledňuje teleologické (zejména spravedlnostní) aspekty a nezamýšlí se nad možností případného dotváření práva cestou teleologické redukce. Na rozdíl od naposledy citovaného autora se nedomnívám, že by nešlo za pomoci teleologických (a systematických) argumentů – ať již skrze ně odůvodníme restriktivní výklad, či teleologickou redukci[13] – dospět k závěru o tom, že povinný díl vzdálenějších předků činí jednu čtvrtinu zákonného dědického podílu, který by jako dědicové bývali nabyli reprezentací v první dědické třídě. Podíváme-li se totiž na povinný díl jako na limit zůstavitelovy testovací autonomie, jeví se jako spravedlivější takové řešení, které staví najisto, jak široký tento limit bude, a které nečiní šíři dané limitace závislou na nejistém chodu budoucích událostí. Lze namítat, že sama podstata dědického práva vychází z nejistého chodu budoucích událostí, takový argument je nicméně poněkud zkratkovitý. Zatímco u dědění je podmínka přežití logickým důsledkem zásady zachování hodnot a zásady přechodu pozůstalosti na jednotlivce,[14] v případě velikosti povinného dílu a dalších dílčích otázek dědického práva již nelze upozadit hodnotu právní jistoty a další hodnoty prostým konstatováním, že celé dědické právo je vlastně o náhodě. Právní jistotě a ochraně testovací autonomie pak odpovídá, pokud bude zůstavitel vědět, ať již se rozhodne pořídit pro případ smrti kdykoli, jaká bude výše povinného dílu jeho nepominutelných dědiců, tj. s jak velkou (pochopitelně nikoli přesně v korunách, nýbrž v procentech) částí nemůže *mortis causa* zcela libovolně naložit. Takové jistotě samozřejmě nelze dostát vždy – okruh nepominutelných dědiců, jakož i výše povinného dílu se může měnit v závislosti na věku zůstavitelových dětí či na tom, zda je zůstavitel ve svazku manželském. Avšak je-li zde možnost dospět k takovému výkladu právní úpravy, která ke zmíněné jistotě vede, měla by dle mého převážit.

Uznávám, že celá tato otázka je do značné míry věcí úhlu pohledu a odpověď na ni závisí na tom, zda její řešitel tenduje spíše k ochraně zůstavitelovy autonomie vůle či k ochraně rodinné solidarity představované povinným dílem. Tato hodnotová kolize je relevantní při řešení všech otázek spojených s nepominutelnými dědici a je zapotřebí ji reflektovat. Důvodem, proč by dle mého měla v tomto kontextu převážit zůstavitelova autonomie, je vedle zmíněné teleologie též jednak úmysl historického zákonodárce, jednak s ním související axiologické aspekty. Historický zákonodárce totiž zřetelně posílil zůstavitelovu autonomii, což plyne jednak z důvodové zprávy,[15] jednak ze samotného zákona, z něhož je patrné, že zůstavitel má řadu možností, jak velikost povinného dílu (tentokrát mám na mysli jeho velikost v korunách) minimalizovat. Mezi takové možnosti patří především možnost zůstavitele darovat majetek za života – to, že darování *inter vivos* může vést k minimalizaci velikosti povinného dílu, je důsledkem vědomého[16] mlčení zákona ohledně institutu revokace daru pro zkrácení práva na povinný díl *(claw-backu)*.[17]

JUDr. Ondřej Drachovský
- notářský koncipient Mgr. Daniela Borského, notáře v Kladně

B) POTOMEK ZŮSTAVITELE SE ZŘEKL SVÉHO PRÁVA NA POVINNÝ DÍL

Zřeknutí se zásadně působí i vůči potomkům potenciálního dědice (§ 1484 odst. 1 část první věty za středníkem ObčZ), ledaže si strany renunciační smlouvy sjednají opak. V případě takového opačného ujednání, které patrně nebude příliš časté, vyvstává otázka, kolik činí výše povinného dílu. Vzhledem k tomu, že zřeknutí se dědického práva (práva na povinný díl) svými účinky velmi připomíná předemření (obojí ruší eventuální delaci),[18] domnívám se, že by i důsledky obou z nich měly být obdobné – proto odkazuji na závěry dovozené shora sub A).

Je otázkou, zda je možné výši povinného dílu potomků renuncianta ujednat v renunciační smlouvě. Odpověď na ni není tak snadná, jak by se mohlo zdát. Autonomie vůle je

12 Úpravu, která v otázce výše povinného dílu rozlišuje mezi zletilými a nezletilými potomky, nalezneme např. na Slovensku, kde se s rozlišováním materiální a formální reprezentace nepracuje – srov. Fekete, I. *Občiansky zákonník. Veľký komentár. 2. diel (§ 460–880)*. Bratislava: Eurokodex, 2011, s. 1307–1309; 1316.

13 Jak jsem již naznačil shora, můj názor je takový, že text zákona v kombinaci se systematikou není jasný (jednoznačný), navíc zde absentuje zřetelný úmysl historického zákonodárce směřující k tomu, aby byl povinný díl nezletilého dědice vždy tříčtvrtinový, a proto dotváření práva není v tomto kontextu vyloučeno. K mezím dotváření práva (hranicím *legis lata*) srov. Melzer, F. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 232–234, či nález Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 2264/13.

14 K těmto zásadám srov. Tilsch, E. *Dědické právo rakouské se stanoviska srovnávací vědy právní*. Praha: Sborník věd právních a státních (Bursík & Kohout), 1905, s. 9–17.

15 Srov. Eliáš, K. a kol., op. cit. sub 7, s. 639–640; s. 693, 694; a zejm. 679–680: „*Zůstavitel ovšem může přikázat i to, že se* ***k započtení přistoupit vůbec nemá nebo že se započtou plnění poskytnutá nebo že se má provést započtení za dobu kratší než tříletou; je to přece on, kdo má právo rozhodnout, jak bude s jeho majetkem naloženo***."

16 K tomu srov. § 1735 a 1736 návrhu občanského zákoníku v podobě z roku 2005: [online]. [cit. 21–04–17]. Dostupný z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/OZ_verze_2005.pdf>.

17 K tomu srov. Horák, O. Tzv. nepominutelný dědic v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2014, č. 11, s. 385–386; Bezouška, P. Civilněprávní otázky testovací svobody. *Právník*, 2014, č. 10, s. 823; či Ronovská, K., Pihera, V. (Ne)pominutelný dědic. Kontroverze, rizika a možnosti změn. *Právní rozhledy*, 2019, č. 15–16, s. 520–525.

18 Srov. např. Rouček, F. in Rouček, F., Sedláček, J. a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl třetí*. Praha: V. Linhart, 1935, s. 69.

sice důležitou hodnotou, na druhou stranu je potřeba si uvědomit, že dědické právo se nachází v části ObčZ o absolutních majetkových právech, a tudíž je možnost autonomních smluvních ujednání významně omezena – podle § 978 ObčZ se totiž od ustanovení části o absolutních majetkových právech lze odchýlit ujednáním s účinky vůči třetím osobám toliko tehdy, připouští-li to zákon. Velikost povinného dílu osoby, která není stranou renunciační smlouvy, tak dle mého není možné smluvní dispozicí snížit oproti velikosti, jaká by vyplývala ze zákona. Renunciační smlouva navíc není dědickým titulem[19] a nemůže přímo zvyšovat rozsah práv potenciálních dědiců, a proto jejím obsahem nemůže být ani zvětšení povinného dílu.

C) POTOMEK ZŮSTAVITELE JE RELATIVNĚ DĚDICKY NEZPŮSOBILÝ

Na následujících řádcích rozebereme situaci, kdy zůstavitel pořídil pro případ smrti a opomněl jistého svého potomka (případně mu zůstavil či odkázal toliko povinný díl), načež se ukázalo, že tento zůstavitelův potomek je relativně dědicky nezpůsobilý. Takový potomek není nepominutelným dědicem, třebaže zůstavitele přežil. Nepominutelnými dědici se stávají děti tohoto potomka, přičemž otázka zní: Kolik činí povinný díl těchto potomků, pokud jsou v době zůstavitelovy smrti nezletilí?

Právo potomků relativně dědicky nezpůsobilé osoby na povinný díl je neodvozené od práva jejich předka.[20] To by naznačovalo tomu, že povinný díl takových vzdálenějších potomků závisí toliko na tom, zda byli v době zůstavitelovy smrti zletilí či nikoli. Na druhou stranu dle mého nelze odhlížet od toho, že dědická nezpůsobilost je založena těmi nejzávažnějšími a nejvíce zavrženíhodnými činy, jež vyvracejí jednu ze základních presumpcí dědického práva, že vztahy mezi nejbližšími příbuznými bývají dobré.

Uvažujeme-li o povinném dílu a jeho výši, existuje zde pořízení pro případ smrti, jímž zůstavitel zcela opomněl určitou osobu, případně projevil vůli, aby se určité osobě dostalo co nejméně z jeho majetku. Je proto nespravedlivé, aby v případě, kdy takto opomenutý nepominutelný dědic spáchá čin zakládající dědickou nezpůsobilost, byla velikost povinného dílu vyšší toliko proto, že má daný nepominutelný dědic nezletilého potomka. Důsledkem dědické nezpůsobilosti by tak bylo znevýhodnění osob, které zůstavitel ve své poslední vůli výslovně obmyslel, a v důsledku proto oslabení zůstavitelovy autonomie. Čin zakládající dědickou nezpůsobilost by tak vedl k tomu, že rodinná větev nezpůsobilého dědice obdrží více, než by obdržela, kdyby k takovému činu nedošlo. *Cum grano salis* lze proto říci, že rodinné větvi nepominutelného dědice by se spáchání takových činů vyplácelo. Záměrem racionálního zákonodárce přitom rozhodně nemůže být podobným způsobem (byť nepřímo) motivovat k takovým činům. Je sice pravda, že zákon vychází z ideje, že *„na [p]otomky nepřechází […] škvrna předkova“*,[21] což by nasvědčovalo tomu, že se v takových případech nedá nic dělat a zůstavitel a jím povolaní dědici se musí smířit s tím, že povinný díl bude vyšší, takový výklad však dle mého nemůže převážit, a to proto, že se opírá o argument, jenž odhlíží od shora popsaných teleologických souvislostí. Kdyby zůstavitel chtěl, aby potomci nezpůsobilého nepominutelného dědice obdrželi více, než kolik by býval obdržel jejich nezpůsobilý předek, obmyslel by je v závěti. Vzhledem k tomu, že tak neučinil, je zde jeho (přinejmenším implicitně vyjádřená) vůle směřující k tomu, aby i takoví potomci případně obdrželi co nejméně. A je-li zde možnost dospět k závěru, že jejich povinný díl činí jednu čtvrtinu bez ohledu na jejich věk, měli bychom takovou možnost využít.[22]

Shora přijatá stanoviska potvrzuje i argument *ad absurdum*. Skutkovou podstatu dědické nezpůsobilosti (přinejmenším jednu z nich) je totiž možné naplnit i po zůstavitelově smrti. Představme si, že se syn zůstavitele dozví, že byl v závěti opomenut a že by se jeho rodinné linii mohlo vyplatit, pokud by nepominutelným dědicem nebyl on, leč jeho nezletilá dcera (zůstavitelova vnučka). Zůstavitelův syn by tak mohl např. zfalšovat zůstavitelovu závěť. Ano, mohli bychom říci, že se v takovém případě jedná o zjevné zneužití práva (§ 8 ObčZ).[23] Na druhou stranu zdaleka ne každá podobná situace bude ze skutkového hlediska tak křišťálově čistá jako situace popsaná shora – zejména motivy a záměry zúčastněných, jakož i časová posloupnost jednotlivých popsaných kroků bude mnohdy jen velmi obtížně prokazatelná. Proto by již samotná hrozba toho, že taková situace nastane, měla dle mého potvrzovat správnost závěru, že povinný díl nezletilého potomka, který se stává nepominutelným dědicem v důsledku relativní dědické nezpůsobilosti zůstavitelova dítěte, nemůže být vyšší než výše povinného dílu, kterou by (nebýt dědické nezpůsobilosti) bývalo obdrželo zůstavitelovo dítě.

19 K tomu, že renunciace ve prospěch určité osoby není dědickým titulem osoby, v jejíž prospěch k ní dochází, srov. Apathy, P. in Koziol, H., Bydlinski, P., Bollenberger, R. a kol. *Kurzkommentar zum ABGB Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch samt Ehegesetz und Konsumentenschutzgesetz.* Wien: Springer Verlag, 2005, s. 457; či Wall, A. in Gruber, M., Kalss, S., Müller, K., Schauer, M. [Hrsg]. *Erbrecht und Vermögensnachfolge.* Wien: Springer, 2010, s. 665–666. Že se nejedná o smlouvu ve prospěch třetího, uvádí výslovně např. Eccher, B. in Schwimann, M. a kol. *ABGB Taschenkommentar.* 2. Auflage. Wien: LexisNexis, 2013, s. 437.

20 Srov. však dikci § 1483 ObčZ, který hovoří o tom, že potomci **nastupují na místo** svého dědicky nezpůsobilého předka; či Fiala, R., Beerová, K. in Fiala, R., Drápal, L. a kol., op. cit. sub 1, s. 44-45.

21 Grünwald, V. *Právo dědické: podle obecného zákonníka občanského: s výkladem jakož i s přípravným a historickým úvodem.* Praha: náklad spisovatelův, 1853, s. 11.

22 Závěr, že by výše povinného dílu nezletilého potomka, jenž se stal nepominutelným dědicem místo svého předka (zůstavitelova nejbližšího potomka), měla činit 1/4 zákonného dědického podílu takového nepominutelného dědice, zastávají Fiala, R., Beerová, K. in Fiala, R., Drápal, L. a kol., op. cit. sub 1, s. 46.

23 Je však otázkou, zda vůbec jde o zneužití práva, když takový syn spíše porušuje svou povinnost, než že by vykonával své právo. Dalo by se snad uvažovat o zneužití práva objektivního, jež však mnozí autoři popisují jako pojmový nesmysl (srov. např. Lavický, P. in Lavický, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654).* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 88–89.

D) POTOMEK ZŮSTAVITELE BYL (PO PRÁVU) VYDĚDĚN

Ustanovení § 1646 odst. 3 ObčZ rozlišuje v účincích vydědění mezi zletilými a nezletilými potomky. Pakliže vyděděný potomek zůstavitele přežije, potomci tohoto potomka zásadně nedědí. Naopak nepřežije-li vyděděný zůstavitele, pak potomci vyděděného dědí, ledaže jsou sami z dědického práva vyloučeni.[24] Ohledně výkladu tohoto ustanovení panují v doktríně nejasnosti, zejména je polemické, zda, případně za jakých podmínek mají potomci vyděděného právo na povinný díl. Dikce právní úpravy nasvědčuje tomu, že takové právo mají, neboť zákon hovoří toliko o **vyloučení z dědického práva** (tedy nikoli již z práva na povinný díl – srov. též systematický argument plynoucí z § 1646 odst. 1 ObčZ, jenž vyděděni vymezuje jako **vyloučení z práva na povinný díl** či zkrácení takového práva). Témuž závěru svědčí i argumenty teleologické (axiologické), konkrétně jde o zásadu zachování hodnot,[25] zásadu rodinné solidarity a konečně o zásadu, že vyděděni se nemá podporovat *(exheredationes non sunt adiuvandae)*.[26] Někteří autoři[27] argumentují též ústavní konformitou takového výkladu, je však otázkou (která svým rozsahem přesahuje rámec tohoto článku), nakolik Listina skutečně chrání nepominutelného dědice.[28] I kdyby však institut nepominutelného dědice jako takový ústavní ochrany nepožíval, kloním se k závěru, že potomci vyděděného právo na povinný díl mají, ledaže se na ně samotné vztahuje zvláštní důvod vyděděni.[29, 30] Musíme se tedy zabývat navazující otázkou, jaká je výše povinného dílu potomků vyděděného, jsou-li nezletilí.

Při zodpovídání této otázky lze obdobně použít argumenty zůstavitelovou autonomií a spravedlnostní úvahy přiblížené shora v části věnující se povinnému dílu potomků dědicky nezpůsobilého (jakož i v části týkající se potomků potomka, jenž zůstavitele nepřežil). Dle mého mínění nelze obhájit názor, že by mohl být povinný díl rodinné větve po právu vyděděného potomka vyšší, než kdyby došlo k pouhému opomenutí takového potomka (či jeho částečnému vyděděni). Jedním dechem dodávám, že si nemyslím, že by se v tomto případě jednalo o jakési uplatnění kolektivní viny – jde o výklad, jenž více odpovídá intuici adresátů právních norem a jenž se opírá o předpoklad, že když zůstavitel vyděděi svého potomka, povětšinou tím zároveň nechce zvětšit část majetku, ohledně níž nemůže libovolně pořizovat (tj. v důsledku se omezit v testovací autonomii).[31] Pokud chce potomkům vyděděného přenechat více, než kolik by činil povinný díl vyděděného, může tak učinit jejich povoláním za dědice (či odkazovníka). Závěrem této pasáže odkazuji na názory Knappa,[32] podle nějž by pro to, aby potomek (přeživšího) vyděděného neměl právo na povinný díl, stačilo, pokud by zůstavitel přistoupil k vyděděni částečnému a vyděďovanému potomku by zůstavil toliko symbolický dědický podíl (o velikosti 1 koruny).[33]

Potomek přeživšího vyděděného potomka má každopádně právo na povinný díl v případech, kdy zůstavitel přistoupil k vyděděni *bona menta facta*. V takových případech zcela jistě vychází výše povinného dílu potomků vyděděného z výše jeho povinného dílu – srov. § 1647 ObčZ.[34] Pokud je tedy vyděďovaný zletilý, což bude v těchto případech drtivě převažovat (neboť nezletilí těžko budou marnotratní a zároveň mít potomky), bude výše povinných dílů potomků vyděděného v souhrnu činit jednu čtvrtinu zákonného dědického podílu vyděděného.

E) ZŮSTAVITELŮV POTOMEK DĚDICTVÍ ODMÍTL

V této poslední analyzované skupině se jedná o případy, kdy: a) byl nepominutelnému dědici zůstaven či odkázán toliko povinný díl; b) byl nepominutelnému dědici zůstaven či odkázán majetek, který výše povinného dílu nedosahoval; c) byl nepominutelnému dědici zůstaven či odkázán podíl dosahující výše povinného dílu, ovšem s určitými omezeními či zatíženími, načež nepominutelný dědic dědictví (či odkaz) odmítl.

V těchto případech je řešení nejsnazší ze všech rozebíraných případů – dle mého mínění nemůže povinný díl potomka odmítnuvšího dědice činit více než jednu čtvrtinu

24 Rozlišování účinků vyděděni na potomky vyděděného tím, zda vyděděni zůstavitel přežil či nikoli, lze legitimně odůvodnit toliko stěží. Patrně jediným legitimním důvodem může být zájem zůstavitele na tom, aby se vyděděný potomek nemohl zprostředkovaně dostat k zůstavitelovu majetku či aby na takový majetek nemohl vykonávat nepřímý vliv.

25 K této zásadě blíže srov. Tilsch, E., op. cit. sub 14, s. 9–13.

26 Kterou zmiňuje např. důvodová zpráva – srov. Eliáš, K. a kol., op. cit. sub 7, s. 671.

27 Srov. Horák, O. Postavení potomků vyděděného potomka. *Ad Notam*, 2016, č. 4, s. 5–8; či Talandová, I., Talanda, A. Vliv vyděděni na potomky vyděděného. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2016, č. 4, s. 653–660.

28 K tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 7. 11. 2012, sp. zn. I. ÚS 295/10; srov. však též např. Tomoszek, M., Vomáčka, V. in Husseini, F., Bartoň, M. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 364: *„Výslovné zaručení dědění je [toliko] reakcí na snahy komunistického režimu v jiných státech dědění omezit."*

29 Shodně např. Horák, O., op. cit. sub 27, s. 5–8; či Talandová, I., Talanda, A., op. cit. sub 27, s. 653–660.

30 Opačně Svoboda, J. in Fiala, R., Drápal, L. a kol., op. cit. sub 1, s. 415 a násl.; či Šešina, M. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 355 a násl.

31 Srov. Říha, M., Šolcová, P. Povinný podíl potomka podle § 479 občanského zákoníku. *Ad Notam*, 2011, č. 2, s. 10: *„Zákonodárce [...] odečtením povinného podílu […] zároveň* ***negativně definuje rozsah majetku, o kterém závěti […] pořídit lze****."*

32 Srov. Knapp, V. O vyděděni a tzv. negativní závěti. *Socialistická zákonnost*, 1983, č. 6, s. 332 (srov. však rovněž autorovy výhrady k této otázce tamtéž na s. 333). Srov. též Mucha, J. Postavení a funkce vyděděni v právu dědickém. *Bulletin advokacie*, 1983, červenec–září, s. 182.

33 Srov. též Hojdnová, I., op. cit. sub 5, s. 114.

34 Srov. § 1647 ObčZ: *„Zůstavitel může vydědit i nepominutelného dědice, který je tak zadlužen nebo si počíná tak marnotratně, že tu je obava, že se pro jeho potomky nezachová povinný díl. Učinit to však může jen tak, že* ***tento jeho povinný díl*** *zůstaví dětem tohoto nepominutelného dědice, popřípadě, není-li jich, jejich potomkům."*

jeho zákonného dědického podílu (třebaže bude potomek odmítnuvšího nezletilý).[35, 36] Pokud by tomu mělo být jinak, vybízela by právní úprava zletilé potomky příbuzné se zůstavitelem v prvním stupni k tomu, aby odmítali dědictví, a v důsledku toho zvýhodňovali svou rodinnou větev – v příkrém rozporu se zůstavitelovou vůli, jež směřovala k tomu, aby předmětná rodinná větev obdržela co nejméně. Racionální právní úprava musí kalkul přiblížený v předchozí větě vylučovat, čehož lze dosáhnout právě mnou navrhovaným výkladem. Ve zbytku odkazuji na argumenty vznesené shora, a to především v části označené písm. C), kde se zabývám velikostí povinného dílu nezletilého dítěte v případech, kdy je zůstavitelův nejbližší potomek dědicky nezpůsobilý.

ZÁVĚREČNÁ SUMARIZACE

Český zákonodárce se k otázce velikosti povinného dílu postavil tak, že rozlišuje mezi tím, zda je osoba s právem na povinný díl zletilá či nikoli (§ 1643 odst. 2 ObčZ). Takto pojatá úprava má svůj předobraz v našich předchozích občanských zákonících, které se (nejen v této otázce) inspirovaly v Sovětském svazu.[37] Účelem tohoto příspěvku bylo zodpovědět otázku, zda máme uvedené ustanovení vykládat doslovně, či zda je zapotřebí přikročit k jeho restrikci, ať již skrze restriktivní výklad, či skrze teleologickou redukci.

Při analýze zmíněné otázky jsem postupoval tak, že jsem rozebíral jednotlivé situace, jež mohou vést k tomu, že nepominutelným dědicem nebude nejbližší zletilý zůstavitelův potomek, nýbrž nezletilý potomek takového potomka. Výchozí teze, vycházející zejména z převládajících názorů publikovaných za účinnosti předchozích kodexů, zněla, že je nutné mezi jednotlivými takovými případy rozlišovat, neboť i odpověď na zkoumanou otázku se může lišit v závislosti na tom, co je důvodem toho, že nepominutelný dědic nemá právo na povinný díl.[38] Nakonec mj. též z důvodu změny paradigmatu nového dědického práva směrem k široké ochraně autonomie zůstavitelovy vůle dospívám k závěru, který se liší od toho, jejž přijala většina literatury k předchozím kodexům.

Domnívám se, že výše povinného dílu každého nezletilého potomka, jenž je nepominutelným dědicem proto, že jím není jeho předek, činí maximálně tolik, kolik by býval činil povinný díl tohoto jeho předka. Pokud je tedy tento předek zletilý, bude povinný díl daného potomka odpovídat jedné čtvrtině toho, kolik by daný potomek dědil, nebýt zůstavitelova pořízení pro případ smrti (tj. kolik by dědil podle zákona).

K restriktivnímu přístupu k dikci rozebíraného ustanovení jsem dospěl za pomoci teleologických argumentů, konkrétně zejména skrze argument zůstavitelovou testovací autonomií ve spojení s právní jistotou. Mnou zastávaný přístup umožňuje lepší naplnění zůstavitelovy vůle, jež směřovala k tomu, aby určitý jeho potomek (a implicitně též celá rodinná větev tohoto potomka) obdržel co nejméně. Uznávám, že tato argumentační linie může být problematická v tom, že povinný díl ze své samotné podstaty zůstavitelovu autonomii omezuje. Proto zde vstupuje do hry další hodnota, jež tvoří teleologické pozadí právní úpravy, a tou je právní jistota. Zůstavitel by totiž měl již v okamžiku pořízení závěti pokud možno vědět, zda té které rodinné větví náleží povinný díl o velikosti jedné nebo tří čtvrtin, aby tomu mohl přizpůsobit svůj projev vůle. Akcent na zůstavitelovu autonomii plyne nejen z dikce právní úpravy, ale i z jejího hodnotového pozadí – testovací autonomie je emanací autonomie vlastnické a zůstavitel by z pozice vlastníka a zpravidla též osoby, jež se převážně zasloužila o nabytí pozůstalostního majetku, měl mít co nejširší možnost rozhodnout svobodně o osudu tohoto majetku po své smrti.

Nejspornější otázkou zůstává velikost povinného dílu v případech, kdy zletilý nepominutelný dědic nepřežije zůstavitele, a v důsledku toho se nepominutelným dědicem stane zůstavitelův vzdálenější potomek, který je nezletilý. Třebaže tomu dikce zákona na první pohled spíše nenasvědčuje, přikláním se ze shora uvedených důvodů k závěru, že povinný díl nezletilých vnoučat a vzdálenějších příbuzných nemůže ani v těchto případech činit více, než kolik by činil povinný díl zůstavitelova dítěte, které zůstavitele předemřelo.

Závěrem lze demonstrovat obecné závěry tohoto pojednání na konkrétním příkladu: *Zůstavitelka byla vdova a jejími dětmi byli Petr a Pavel (oba zletilí). V závěti povolala za dědice veškeré své pozůstalosti Petra. Opomenutý Pavel zemřel před zůstavitelkou, zanechal však dvě nezletilé děti Ctirada a Šárku, kteří mají právo na povinný díl. Tento povinný díl činí pro každého z nich 1/16, tzn. 1/4 z jedné 1/4 (která by bývala byla dědickým podílem, jenž by každý z nich nabýval). Dohromady tak povinné díly obou vnoučat činí 1/8 pozůstalosti, což je i povinný díl, jenž by býval náležel Pavlovi, kdyby nepředemřel. Zůstavitelka tak v zásadě po celou dobu věděla, kolik (maximálně) může činit povinný díl a s výplatou jaké částky musí její dědic eventuálně počítat. Takovou jistotu pochopitelně nelze zajistit vždy (velikost povinného dílu totiž ovlivňuje též např. ne/existence manželství apod.); pokud však zákon umožňuje dva možné přístupy k nalezení odpovědi na analyzovanou otázku, musíme se dle mého přiklonit k takovému přístupu, jenž skýtá větší jistotu pro zůstavitele a větší prostor pro uplatnění jeho testovací autonomie.*[39] ■

35 Shodně za účinnosti předchozí právní úpravy Muzikář, L. in Eliáš, K. a kol., op. cit. sub 2, s. 1289, který tytéž závěry vztahuje i na případy platného vydědění bližšího zůstavitelova potomka (nevztahují-li se účinky vydědění i na potomky tohoto potomka); či Fiala, R., Mikeš, J. in Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. *Občanský zákoník II. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1459.

36 Za účinnosti ObčZ shodně Fiala, R., Beerová, K. in Fiala, R., Drápal, L. a kol., op. cit. sub 1, s. 46; či Svoboda, J. in Fiala, R., Drápal, L. a kol., op. cit. sub 1, s. 405–406; či Kittel, D. in Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1688; opačně Talanda, A., op. cit. sub 2, s. 113 a násl.

37 Srov. usnesení k § 422 občanského zákoníku RSFSR z roku 1922; blíže srov. Procházka, J. *Občanský zákon Ruské sovětské federativní socialistické republiky*. Praha: Svoboda, 1946, s. 105 (cit. dle Horák, O., op. cit. sub 17, s. 384).

38 Zákon hovoří o tom, že vzdálenější potomci jsou nepominutelnými dědici tehdy, pokud jejich předek „nedědí". Zde je však dikce zákona nepřesná a musíme ji teleologicky redukovat – blíže srov. Talanda, A., op. cit. sub 2, s. 110–113.

39 Viz též přiměřeně Říha, M., Šolcová, P., op. cit. sub 31, s. 12.

Vydědění po rekodifikaci v praxi

JUDr. Lucie Kovářová

I. ÚVODEM

Vydědění je tradičním institutem dědického práva, který byl znám již právu římskému a o jehož existenci panuje obecné povědomí. Nikoliv však o jeho obsahu, resp. o konkrétních důvodech k vydědění a zejména jejich správné interpretaci. V praxi není výjimkou, že se vůle zůstavitele a jím tvrzené okolnosti směřující k vydědění potomka střetávají v notářské nebo advokátní kanceláři s výkladem příslušné judikatury. Má-li přesto zůstavitel zájem prohlášením o vydědění pořídit, jistě mu v tom po relevantním poučení nelze bránit. I v těchto případech totiž nelze vyloučit, že jím projevená vůle vyvolá zamýšlené právní následky. Neboť kde není žalobce, není ani soudce. Bude-li se však potomek svému vydědění, které neodpovídá současné výkladové praxi, bránit, způsobí to dědicům zůstavitele nemalé obtíže, což jistě nezamýšlel.

JUDr. Lucie Kovářová
- notářská kandidátka, trvalá zástupkyně Miloše Habrmana, notáře v Ústí nad Orlicí

S účinností nového občanského zákoníku (dále též jen „OZ") prošel institut vydědění řadou změn. Z běžné praxe však relevantních změn není mnoho, alespoň tedy z mého pohledu. To, co bylo již dříve předmětem kritiky, a to zejména obecnost, abstraktnost a obtížná interpretace jednotlivých důvodů k vydědění,[1] se rekodifikací nezměnilo. Nicméně je třeba si klást otázku, nakolik skutečně může být právní norma konkrétní a stále plnit svou funkci. Vzhledem k tomu, že prohlášení o vydědění není podmíněno veřejnou listinou a ani jeho pořízení logicky není jinak vázáno na právní pomoc, je abstraktnost jednotlivých důvodů u zůstavitelem vyhotovených prohlášení stále problémem. Naštěstí se nejedná o častý jev, a vyhledá-li zůstavitel pro vydědění svého potomka notáře či advokáta, nelze se v zásadě při aktuální judikatuře na abstraktnost důvodů ohlížet.

S ohledem na to, že od nabytí účinnosti OZ uplynulo již více než sedm let, je smyslem tohoto článku s odstupem vyhodnotit některé změny a interpretovat jednotlivé důvody k vydědění. Z hlediska judikatury bude pozornost zaměřena zejména na neprojevování opravdového zájmu a trvalé vedení nezřízeného života, které jsou v praxi nejčastěji využívány. Současně je cílem článku nastínit některá doporučení pro vyhotovení prohlášení o vydědění, případně jiné možnosti, které může zůstavitel pro řešení situace zvolit.

II. ZMĚNY VYDĚDĚNÍ, KTERÉ PŘINESL OZ

Ačkoliv je vydědění tradičním institutem dědického práva, jeho interpretaci a aplikaci doprovází zásada „*EXHEREDATIONES NON SUNT ADIUVANDAE* – vydědění se nemá podporovat".[2] Uvedená zásada se zjevně promítá do znění některých ustanovení OZ, avšak u části podstatných změn je tomu dle mého názoru přesně naopak. Příkladem může být zrušení povinnosti uvádět v prohlášení o vydědění jeho důvod. Dle důvodové zprávy k OZ totiž nemá být účelem nepominutelného dědice denunciovat.[3] Nemá-li se však vydědění podporovat, měl by k němu být vážný a právem předvídaný důvod, který bude dobře znám nejen zůstaviteli a vyděděnému potomkovi, ale zejména potenciálním dědicům. Z hlediska aplikační praxe a důkazního břemene je nutné myslet na ty, u nichž zůstavitel chtěl, aby po něm dědili, nebo s tím byl případně srozuměn. Dle § 1648 OZ totiž *nevysloví-li zůstavitel důvod vydědění, má nepominutelný dědic právo na povinný díl, ledaže se proti němu prokáže zákonný důvod vydědění.* Obdobný dopad má § 1651 odst. 2 OZ připouštějící tzv. vydědění mlčky nebo podmínečně, neboť, *dopustil-li se ten, kdo byl opominut nikoliv omylem, něčeho, co naplňuje zákonný důvod vydědění, hledí se na toto opominutí jako na vydědění učiněné mlčky a po právu.* Dá se předpokládat, že v praxi bude vydědění bez uvedení důvodu méně časté, neboť notář či advokát zůstavitele poučí o případných následcích takového právního jednání pro jeho potenciální dědice. Pokud si však zůstavitel uvedeným způsobem sepíše prohlášení o vydědění sám, domnívám se, že často převáží negativa této právní úpravy nad jejími pozitivy. Samotný soudní spor totiž fakticky může denunciovat mnohem více než prohlášení o vydědění. Uvedení důvodu k vydědění s popsáním významných okolností má navíc potenciál důvodně vyděděného od soudního sporu odradit.

Jako pozitivní změnu, která reflektuje zásadu, že vydědění se nemá podporovat, lze hodnotit úpravu důvodu

1 Srov. např. Šubrtová, J. Důvody vydědění. *Ad Notam*, 1999, č. 5, s. 95–99, a Kawulok, J. Vydědění – právní úprava a praxe. *Ad Notam*, 1999, č. 4, s. 73–74.

2 Kincl, J., Urfus, V., Skřejpek, M. *Římské právo*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 347.

3 Srov. důvodovou zprávu ze dne 3. 2. 2012, s. 409 [online], Ministerstvo spravedlnosti ČR [cit. 13. 3. 2021]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf.

k vydědění ve vztahu k trestnému činu. Nově k vydědění již nestačí odsouzení pro úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku, nýbrž se musí jednat o trestný čin spáchaný za okolností svědčících o zvrhlé povaze. Byť je nový důvod značně abstraktní a jeho interpretace obtížná, bude v praxi jistě výjimečný, přičemž lépe odpovídá závažnosti a povaze institutu vydědění. Vydědění by totiž mělo být chápáno jako určitý mravní korektiv k nastolení spravedlnosti při úpravě přechodu majetku zůstavitele na určené nebo stanovené osoby, což proporcionálně vždy nepřiléhá k úmyslným trestným činům, za něž lze uložit i trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, a to dokonce podmíněně. Pozitivní změnu z praktického hlediska spatřuji též v rozšíření důvodů k vydědění o vydědění nepominutelného dědice, který je tak zadlužen nebo si počíná tak marnotratně, že tu je obava, že se pro jeho potomky nezachová povinný díl.

Ostatní důvody k vydědění, a to neposkytnutí potřebné pomoci, neprojevování opravdového zájmu a trvalé vedení nezřízeného života doznaly formulačně taktéž drobných změn, které však na jejich interpretaci mnoho nemění, neboť pravděpodobně vycházely z dosavadní praxe a judikatury. Dále se změnila úprava vlivu vydědění na potomky vyděděného[4] a v rámci oddílu OZ upravujícího vydědění přibyl institut negativní závěti. Změny vydědění je třeba chápat v širší souvislosti se změnami týkajícími se obecně nepominutelného dědice. Je tedy nutné taktéž zmínit, že došlo k zúžení rozsahu povinného dílu nepominutelného dědice, a to u zletilého potomka z ½ na ¼ a u nezletilého potomka z celého zákonného dědického podílu na jeho ¾. Současně se změnila povaha povinného dílu z *in natura* na pohledávku nepominutelného dědice jako věřitele vůči dědicům. Uvedené změny odpovídají smyslu a účelu občanského zákoníku, jež významně odráží a posiluje autonomii vůle zůstavitele.

III. KONKRÉTNÍ DŮVODY K VYDĚDĚNÍ

V § 1646 odst. 1 OZ jsou vyjmenovány jednotlivé důvody k vydědění, které jsou dále v § 1647 doplněny o možnost, při splnění konkrétních podmínek, vydědit nepominutelného dědice marnotratného nebo zadluženého, se zůstavením povinného dílu jeho dětem. Současně je v oddílu vydědění upraveno i vydědění dědicky nezpůsobilého a negativní závěť, kterým však s ohledem na předmět a rozsah tohoto článku nebude blíže věnována pozornost. Výčet důvodů je i nadále taxativní, nicméně jak již bylo zmíněno, uvedení konkrétního důvodu k vydědění již není podmínkou jeho platnosti. Níže je mou snahou jednotlivé důvody definovat, a to především na základě relevantní judikatury.

A) NEPOSKYTNUTÍ POTŘEBNÉ POMOCI V NOUZI

Dle § 1646 odst. 1 písm. a) OZ *zůstavitel může vydědit nepominutelného dědice, který mu neposkytl potřebnou pomoc v nouzi*. Před účinností OZ byl tento důvod k vydědění upraven v § 469a odst. 1 písm. a) občanského zákoníku z roku 1964 tak, že *zůstavitel může vydědit potomka, jestliže v rozporu s dobrými mravy neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci, ve stáří nebo v jiných závažných případech*. Potřebnost pomoci je nutné posuzovat na základě subjektivních potřeb zůstavitele při zohlednění objektivního korektivu dobrých mravů a možnosti potomka pomoc poskytnout. Nejedná se přitom o pomoc nezbytnou, ale skutečně potřebnou dle konkrétní situace. Neposkytnutí potřebné pomoci však nebude důvodem k vydědění, zajistí-li si zůstavitel pomoc sám nebo prostřednictvím jiné osoby, i to však s přihlédnutím k dobrým mravům.[5] I při absenci aktuální judikatury je dle mého názoru třeba nouzi stále interpretovat jako vyvstalé obtíže související s onemocněním nebo věkem, případně vyšší mocí.[6] Taktéž si lze nouzi představit i jako důsledek trestného činu proti životu a zdraví nebo majetku.

V praxi bývá neposkytnutí potřebné pomoci často spojeno s neprojevováním opravdového zájmu. V tomto případě je neposkytnutí potřebné pomoci zmiňováno jako důvod doplňující a někdy možná nadbytečný, zvlášť když není zřejmé, zda by tento důvod byl na rozdíl od neprojevování opravdového zájmu skutečně naplněn. To v situaci, kdy neuvedení důvodu vydědění není podmínkou jeho platnosti a proti potomkovi je v případě potřeby možné prokázat i jiný důvod než v prohlášení uvedený.[7] Je-li si však zůstavitel předem vědom, že neprojevování opravdového zájmu je zapříčiněno i jeho vlastním zájmem, resp. nezájmem o potomka, má smysl z opatrnosti neposkytnutí potřebné pomoci v prohlášení o vydědění uvést.

B) NEPROJEVOVÁNÍ OPRAVDOVÉHO ZÁJMU

Jak je uvedeno v § 1646 odst. 1 písm. b) OZ, *zůstavitel může vydědit nepominutelného dědice, který o zůstavitele neprojevuje opravdový zájem, jaký by projevovat měl*. Na rozdíl od původní úpravy občanského zákoníku z roku 1964 došlo pouze k vypuštění slova „trvale“. Zájem lze definovat jako pravidelný kontakt potomka se zůstavitelem, jehož způsob a intenzita se odvíjí od subjektivních okolností na obou stranách. Kontaktem rozumíme nejen osobní návštěvy, ať už vzájemné, nebo jednostranné, ale i telefonický, písemný nebo online způsob komunikace. Je přitom třeba zohlednit místo

4 Srov. část čtvrtou tohoto článku.

5 Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3772/2007 [online], Nejvyšší soud [cit. 20. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz: *„pro platnost vydědění z důvodu uvedeného v § 469a odst. 1 písm. a) obč. zák. je nezbytné, aby se zůstavitel ocitl v situaci, kdy pro zdravotní či jiné potíže nastalé v důsledku onemocnění či věku, případně pro potíže způsobené jinými okolnostmi (např. přírodní katastrofou, požárem, povodní) potřebuje pomoc; kdy není schopen si sám, bez cizí pomoci, obstarat své základní životní potřeby (zdravotní, hygienické aj.) Současně musí jít o situaci, kdy o uvedené potřeby zůstavitele není postaráno jinak.“*

6 Srov. tamtéž.

7 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2019, sp. zn. 24 Cdo 1777/2019 [online], Nejvyšší soud [cit. 20. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz.

bydliště obou stran, druh a povahu práce potomka, případně zůstavitele a rodinné zvyky a tradice. Zájem je tedy nutné posuzovat nejen s ohledem na jeho povahu a intenzitu, ale též ve vztahu k reálné možnosti potomka zůstaviteli zájem projevovat, opět při zohlednění kritéria dobrých mravů. Opravdovým zájmem pak bude takový kontakt, který je projevován z lásky a úcty, ev. též slušnosti a určité morální povinnosti. Jako opravdový zájem nelze chápat pravidelný kontakt zůstavitele s potomkem, který o zůstavitele sice zájem projevuje, avšak způsobem, který trvale překračuje zásady společenské slušnosti.[8] Byť by tedy docházelo k pravidelnému kontaktu zůstavitele s potomkem, avšak formou *„šikanózního"* jednání potomka vůči zůstaviteli v podobě ztěžování životních podmínek, ubližování nebo bezdůvodného omezování, byl by pravděpodobně tento důvod k vydědění naplněn.

Při posuzování zájmu potomka o zůstavitele je nezbytné vzít v potaz samotný zájem zůstavitele o potomka. Dle ustálené judikatury je třeba vždy zkoumat vlastní zájem zůstavitele o udržování vzájemných vztahů a styku s dítětem.[9] Dle opakovaně vysloveného názoru Nejvyššího soudu, *vydědění totiž přichází v úvahu jen tam, kde zůstavitel o tento blízký příbuzenský vztah stojí, kde se ho nezájem potomků osobně citově dotýká, kde mu tento stav vadí, a nikoliv, jde-li o situaci, kdy je mu tento stav lhostejný, případně kdy k němu sám podstatně přispěl.*[10] Navíc bylo opakovaně konstatováno, že je zpravidla nezájem zůstavitele příčinou nezájmu potomka.[11] Neprojevování zájmu zůstavitelem o potomka v období jeho dětství nebo rané dospělosti dokonce může znemožnit vydědění potomka, který již posléze o kontakt se zůstavitelem nestojí.[12]

Neprojevování opravdového zájmu bývá pro jeho abstrakci zpravidla nejčastěji zůstaviteli zmiňovaný důvod k vydědění. Vždy je však vhodné se zeptat na vlastní vztah zůstavitele k potomkovi, zvlášť vyplyne-li z rozhovoru, že se jedná o potomka z prvního manželství, resp. z prvního vztahu.

C) ODSOUZENÍ PRO TRESTNÝ ČIN

Odsouzení pro trestný čin prošlo s účinností OZ jako důvod k vydědění největší změnou. Dle § 1646 odst. 1 písm. c) je totiž k vydědění třeba, aby byl nepominutelný dědic *odsouzen pro trestný čin spáchaný za okolností svědčících o jeho zvrhlé povaze.* Již tedy nepostačí, aby byl odsouzen pouze pro úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku.

Dopuštění se trestného činu je obsaženo i v institutu dědické nezpůsobilosti, avšak s užším vztahem negativního jednání nejen nepominutelného dědice vůči zůstaviteli. V případě dědické nezpůsobilosti trestný čin musí směřovat přímo proti zůstaviteli, jeho předku, potomku nebo manželu. Podstatným rozdílem je též naplnění pojmových znaků trestného činu, zejména co se týče jeho obecných znaků uvedených v trestním zákoníku ve vztahu k subjektu – pachateli. U dědické nezpůsobilosti postačí dopuštění se činu povahy úmyslného trestného činu, a tedy na rozdíl od vydědění dědická nezpůsobilost postihuje i osoby trestně neodpovědné.

I vzhledem ke dříve zmiňované zásadě, že vydědění se nemá podporovat, osobně souhlasím s podstatou změny tohoto důvodu k vydědění, ačkoliv lze mít výhrady k termínu zvrhlá povaha. V praxi odsouzení pro úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, a to zejména podmíněně, nemusí odpovídat závažnosti a smyslu vydědění. Byť určitým korektivem dřívější úpravy byla subjektivní stránka trestného činu, a to zavinění ve formě úmyslu přímého nebo nepřímého, mohlo se jednat o nepominutelného dědice, který nebyl recidivista a na jehož straně byla jedna nebo více polehčujících okolností, např. i věk blízký věku mladistvého. Nově je k vydědění třeba brát v potaz zejména okolnosti spáchání trestného činu s přihlédnutím ke znakům skutkové podstaty. Určitým vodítkem pak může být kvalifikovaná skutková podstata nebo zejména některé přitěžující okolnosti. Dá se předpokládat, že tento důvod k vydědění bude výjimečný, což odpovídá i aktuální absenci judikatury. Přesto lze očekávat interpretační obtíže, přičemž termín zvrhlá povaha, který není v právních předpisech definován, může v případě sporu nepominutelného dědice významně denunciovat.

D) TRVALÉ VEDENÍ NEZŘÍZENÉHO ŽIVOTA

Dle § 1646 odst. 1 písm. d) OZ *zůstavitel může vydědit nepominutelného dědice, který vede trvale nezřízený život.* Tento důvod jako jediný nedoznal s účinností OZ žádných změn

8 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2007, sp. zn. 21 Cdo 688/2006 [online], Nejvyšší soud [cit. 20. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz.

9 Srov. rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 8. 1996, sp. zn. 6 Co 10/96 in Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 19. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz: *„Pro posouzení důvodů vydědění podle ustanovení § 469a odst. 1 písm. b) o. z. je třeba rovněž zjišťovat, zda potomek zůstavitele měl reálnou možnost o zůstavitele projevit opravdový zájem, který by jako potomek měl projevit, tj. zda zůstavitel měl sám zájem se s dítětem stýkat a udržovat s ním běžné příbuzenské vztahy."*

10 Rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2015, sp. zn. 21 Cdo 4512/2014, ze dne 8. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2088/2013 a ze dne 11. 7. 2013, sp. zn. 21 Cdo 2447/2012 [vše online], Nejvyšší soud [cit. 20. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz

11 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 1997, sp. zn. 2 Cdon 86/97 in ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 10. 3. 2013]: *„je to zpravidla nezájem rodiče o dítě, který je příčinou nezájmu dítěte o rodiče. Proto nelze klást na roveň chování rodiče, který o dítě neprojevuje zájem prakticky od samého dětství, a chování dítěte, které v důsledku toho neprojevuje zájem o rodiče."*

12 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2009, sp. zn. 21 Cdo 3992/2008 [online], Nejvyšší soud [cit. 20. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz.: *„Je-li skutečnost, že potomek trvale neprojevuje o zůstavitele opravdový zájem, důsledkem toho, že zůstavitel neprojevuje zájem o potomka, nelze bez dalšího dovodit, že by neprojevení tohoto zájmu potomkem mohlo být důvodem k jeho vydědění."*

a byl převzat bez úprav v původním znění. Za nezřízený život je možné považovat závislost na alkoholu, omamných nebo psychotropních látkách, gamblerství, soustavné zadlužování, neplacení výživného, páchaní trestné činnosti aj.[13] Podstatné je, aby nepominutelný dědic vedl nezřízený život trvale, tedy dlouhodobě a kontinuálně.[14] Chování nepominutelného dědice je nutné i v tomto případě podrobit objektivnímu hodnotícímu kritériu dobrých mravů.[15] I závislost na alkoholu je třeba objektivně posoudit z hlediska intenzity, závažnosti, dlouhodobosti a taktéž možnosti návratu k běžnému životu. Vzhledem k nové úpravě vydědění však již zůstavitel nemusí vyčkávat s vyhotovením prohlášení o vydědění do okamžiku, kdy bude závadné jednání potomka skutečně dlouhodobé.

13 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2017, sp. zn. 21 Cdo 2547/2016 [online], Nejvyšší soud [cit. 27. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz: *„Vedením nezřízeného života je proto namístě rozumět – v souladu s právní teorií – zejména závislost na alkoholu, drogách nebo hazardních hrách, zanedbání povinné výživy, zadlužování bez zjevné možnosti dluhy splácet, opatřování prostředků k životu nekalým způsobem, trvalé vyhýbání se práci či promrhávání rodinného majetku apod.“*

14 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. 21 Cdo 190/2010 [online], Nejvyšší soud [cit. 27. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz: *„O trvalé vedení nezřízeného života pak půjde v takových případech, kdy chování vyděděného bude vykazovat známky kontinuálnosti (tedy nikoliv jen nahodilosti či ojedinělosti) a dlouhodobosti, kdy již zpravidla nebude možné očekávat návrat k běžnému způsobu života tak, jak je vnímán většinovou společností.“*

15 Srov. Svoboda, J., Klička, O. *Dědické právo v praxi.* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 15.

16 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3213/2012 [online], Nejvyšší soud [cit. 27. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz: *„Mezi okolnosti případu, k nimž lze přihlédnout, patří, zda zůstavitel sám plnil své povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti vůči svému potomkovi a zda chování potomka zůstavitele, v němž je spatřováno vedení nezřízeného života, není (bezprostředním a hlavním) důsledkem disharmonického rodinného prostředí, v němž byl potomek vychováván. Soud proto může při posouzení důvodnosti vydědění přihlédnout k tomu, zda zůstavitel pečoval o zdraví svého potomka a jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, zda důsledně chránil zájmy svého potomka v době jeho nezletilosti, používal přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a aby nebylo jakkoli ohroženo jeho zdraví, případně jeho vývoj po stránce tělesné, citové, rozumové a mravní. Není totiž dost dobře představitelné, aby vydědění přicházelo v úvahu i tam, kde zůstavitel sám neplnil své rodičovské povinnosti, zanedbával je, případně (jen) přihlížel tomu, jak jiné osoby, např. z důvodu soužití ve společné domácnosti se zůstavitelem a jeho potomkem (např. manžel či druh zůstavitele, který není rodičem dítěte), nepřiměřeným způsobem zasahují do řádné výchovy jeho potomka, a tím se bezprostředně podílel na nesprávném způsobu života svého potomka, jenž je jeho přímým a hlavním důsledkem.“*

17 Děti, případně potomky nepominutelného dědice musí zůstavitel povolat alespoň k povinnému dílu vyděděného nepominutelného dědice, přičemž tak může učinit i ve formě odkazu. V souladu s § 1635 odst. 2 OZ by tak měl učinit ve vztahu ke všem dětem nepominutelného dědice, a není-li jich, ke všem jejich potomkům.

18 Srov. Šešina, M., Muzikář, L., Dobiáš, P. *Dědické právo. Praktická příručka.* Praha: Leges, 2019, s. 269.

19 Srov. tamtéž.

Stejně jako u projevování opravdového zájmu je v tomto případě nezbytné zohlednit vliv zůstavitele na chování potomka, v tomto případě vedení nezřízeného života. Podstatný je nejen vlastní způsob života zůstavitele, ale také to, jak plnil rodičovské povinnosti vůči svému potomkovi a pečoval o jeho citový, rozumový a mravní vývoj.[16] Vedení nezřízeného života bývá společně s neprojevováním opravdového zájmu nejčastěji uváděným důvodem vydědění, což je patrné i z judikatury. Závislosti, zadlužování nebo vyhýbání se práci a obstarávání si prostředků k životu nekalým způsobem není v dnešní společnosti nic výjimečného. Je však vhodné vzít v potaz možný vlastní vliv zůstavitele na tuto skutečnost, který ale zjevně nebude tak častý a relevantní jako u neprojevování opravdového zájmu. Taktéž stojí za to uvážit, zda v konkrétním případě nebude přiléhavější zvolit k vydědění důvod následující.

E) ZADLUŽENOST NEBO MARNOTRATNOST

S účinností občanského zákoníku došlo v § 1647 k obnovení možnosti *vydědit i nepominutelného dědice, který je tak zadlužen nebo si počíná tak marnotratně, že tu je obava, že se pro jeho potomky nezachová povinný díl.* Tento důvod k vydědění byl znám již obecnému zákoníku občanskému a s ohledem na aktuální četnost exekučních a insolvenčních řízení má praktický význam i v současné době. Nepominutelný dědic však může být z tohoto důvodu vyděděn pouze tehdy, má-li děti a zůstaví-li zůstavitel jeho povinný díl jim, popřípadě není-li jich, jejich potomkům.[17] V opačném případě by bylo takové vydědění posouzeno jako neplatné. K vydědění je zapotřebí kvalifikovaná obava, že by nepominutelný dědic z důvodu podstatné zadluženosti nebo marnotratnosti o povinný díl přišel a jeho potomci by z něho pravděpodobně nic nezískali. Zadlužení by mělo být podstatné, přičemž však není nutné, aby se jednalo o předlužení.[18] Příčina zadlužení není rozhodující,[19] může však hrát roli při zkoumání, zda chování nepominutelného dědice nebo jeho způsob života zmiňovanou obavu zakládá. Řádně splácená hypotéka, poskytnutá za účelem koupě nemovité věci, sama o sobě jistě důvodem k vydědění není. Pro posouzení marnotratnosti budou podstatným kritériem majetkové poměry nepominutelného dědice. Důvody k vydědění pro trvalé vedení nezřízeného života nebo kvalifikovanou zadluženost či marnotratnost se někdy mohou překrývat. U nezřízeného života předpokládáme větší intenzitu závadného chování nepominutelného dědice, kdy relevantní zadluženost nebo marnotratnost nebude jediným jeho prohřeškem, případně se naopak nemusí projevovat vůbec.

IV. PRAKTICKÁ DOPORUČENÍ

Z mých osobních zkušeností, a to i z předchozí advokátní praxe, zůstavitelé nejčastěji uvažují o vydědění, když mají děti z více vztahů, a děti tak nemají společné oba rodiče, nebo když se jejich potomek chová nezřízeně v tom smyslu, že se zadlužuje, bere drogy, propadl hráčské vášni, je trvale bez domova nebo páchá soustavnou trestnou činnost. V prvním případě zůstavitel zpravidla jako důvod

uvádí neprojevování zájmu v podobě žádného nebo minimálního kontaktu s potomkem z předchozího vztahu. Vzhledem k aktuálnímu procentu rozvedených manželství a též počtu dětí narozených mimo něj bývá poměrně častá situace, že se zůstavitel snaží ochránit svou novou rodinu před majetkovými důsledky řízení o pozůstalosti. Zejména se zůstavitelé obávají, aby potomkovi z prvního vztahu, se kterým se zůstavitel nestýká, nevznikl spoluvlastnický podíl na rodinném domě, ve kterém zůstavitel s novou rodinou žije, nebo aby mu jeho manželka a mladší potomci nemuseli povinný díl vyplácet. Vydědění z důvodu neprojevování opravdového zájmu je tedy nasnadě, je však třeba uvážit, zda se zůstavitel sám nezapříčinil o tento stav, a zda by vydědění v případě sporu obstálo.

Nabízí se tak otázka, nelze-li v těchto případech situaci řešit i jinak. V úvahu přichází darování za života se zřízením věcného břemene, zřeknutí se dědického práva, pořízení závětí se započtením na povinný díl, eventuálně též darování pro případ smrti. Vzhledem k povaze dědění jako univerzální sukcese a koherenci občanského práva bych darování pro případ smrti v tomto případě raději ponechala stranou, byť se někdy zmiňuje jako možnost k obcházení práva nepominutelných dědiců.[20] Darování za života se zřízením věcného břemene taktéž nemusí být vhodným řešením, jak se někdy následně v mezilidských vztazích projeví. Je-li na straně nepominutelného dědice ochota se se zůstavitelem dohodnout, lze doporučit uzavření smlouvy o zřeknutí se dědického práva. Není přitom vyloučeno, aby byl nepominutelný dědic ke zřeknutí se dědického práva motivován majetkovým prospěchem poskytnutým za života zůstavitele, bude-li to odpovídat dobrým mravům a zákonu. Další možností je pořídit pro případ smrti závětí s příkazem k započtení na povinný díl, a to i pro bezplatná plnění vyjma obvyklých darování za dobu delší než tři roky před zůstavitelovou smrtí. Současně je vhodné v rámci příkazu k započtení zmínit konkrétně, jaká plnění zůstavitel potomkovi poskytl, a to i na úlevu v nákladech spojených se založením samostatné domácnosti, se založením manželského či obdobného soužití, s nástupem povolání nebo započetí podnikání či na úhradu jeho dluhů.

Bez ohledu na výše uvedené, rozhodne-li se zůstavitel pro vydědění svého nepominutelného dědice, jednoznačně doporučuji uvést jeho důvod. Taktéž je vhodné v prohlášení zmínit i podstatné skutkové okolnosti včetně časového určení. Je tak případně možné učinit i na samostatné listině, na kterou prohlášení o vydědění odkáže. Z opatrnosti doporučuji pořídit též závětí, byť mám za to, že neplatně vyděděnému by náležel pouze povinný díl, a nikoliv dědické právo.[21]

Při sepisu prohlášení o vydědění nelze zapomenout na potomky vyděděného, jejichž vzájemný vztah se zůstavitelem bude hrát podstatnou roli. Dle § 1646 odst. 3 OZ, *přežije-li vyděděný potomek zůstavitele, nedědí ani potomci vyděděného potomka, ledaže zůstavitel projeví jinou vůli.* Důvody k vydědění nepominutelného dědice nemusí vždy odpovídat vztahu zůstavitele nejčastěji k jeho vnukům. Naopak lze při naplnění předpokladů vydědit potomka zadluženého nebo marnotratného se zůstavením povinného dílu jeho dětem. Obdobně se vydědění pro nezřízený život nebo trestný čin nemusí odrážet na vztahu zůstavitele k potomkům nepominutelného dědice a on je z vydědění může výslovně vyloučit, případně je povolat jako dědice závětí. Jinak tomu bývá u neprojevování zájmu, kdy se absence kontaktu zůstavitele s nepominutelným dědicem zpravidla odráží i v dalších generacích. Nechce-li zůstavitel, aby dědili potomci nepominutelného dědice, musí pamatovat na to, že dále dle § 1646 odst. 3 OZ, *nedožije-li se vyděděný potomek smrti zůstavitele, pak jeho potomci dědí vyjma těch, kteří jsou samostatně vyloučeni z práva dědického.* Vydědění však již nelze na potomky nepominutelného dědice pouze vztáhnout, jako tomu bylo u předchozí právní úpravy, nýbrž je třeba, aby existovaly samostatné důvody k jejich vydědění. Nejčastěji to opět bude neprojevování opravdového zájmu, pro což ale musí být splněny předpoklady a navíc jej lze stěží namítat vůči potomku nezletilému. Jak však bylo řečeno, důvod k vydědění již nemusí být naplněn ke dni vyhotovení prohlášení.

Vydědění je závažný počin zůstavitele, jehož důsledky nelze omezovat jen na rovinu majetkoprávní. Proto má být vedeno výlučně vlastní vůlí zůstavitele, přičemž jako motivace nestačí jen snaha předejít sporům v pozůstalostním řízení. Je třeba dobře uvážit, zda konkrétní důvod k vydědění pravděpodobně je nebo bude naplněn, případně vzít v potaz i další možnosti, které se v dané situaci nabízejí. Na jedné straně nelze opomenout zásadu, že vydědění se nemá podporovat, na druhé je vhodné uvážit slova profesora Svobody, která mají svůj význam i v této souvislosti: *„zkušenost nutí, pamatovati také na poměry neradostné, kde by nápad dědictví na příbuzenstvo byl hříchem na zemřelém, jehož vůle byla zcela jiná“*.[22] ■

20 Srov. Drachovský, O. Darování pro případ smrti – kam s ním? *Ad Notam*, 2019, č. 4, s. 5–6.

21 Shodně Talanda, A., Talandová, I., Plašil, F. Postavení nepominutelného dědice. *Ad Notam*, 2019, č. 1, s. 32, a Šešina, M., Muzikář, L., Dobiáš, P., op. cit. sub 18, s. 121.

22 Svoboda, E. *Dědické právo*. Praha: Československý Kompas, 1946, s. 10.

Komparace formálních požadavků na závěti, aneb od Lisabonu (Montrealu) po Vladivostok

PO CELÉM SVĚTĚ JE LIDÉ DENNODENNĚ (ZVLÁŠTĚ VE VIDINĚ BRZKÉHO ODCHODU NA VĚČNOST) POŘIZUJÍ. DENNODENNĚ DÍKY NIM PŘICHÁZEJÍ DALŠÍ FYZICKÉ, JAKOŽ I PRÁVNICKÉ OSOBY K MAJETKU NEJRŮZNĚJŠÍ HODNOTY. A DENNODENNĚ SE OHLEDNĚ NICH VEDOU SPORY, TÁHNOUCÍ SE MNOHDY CELÁ LÉTA. ŘEČ SE TOČÍ KOLEM ZÁVĚTI. PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ MORTIS CAUSA, KTERÉ ZÁKONODÁRCŮM NAPŘÍČ ŠIRÝM SVĚTEM PŘINÁŠÍ FUNDAMENTÁLNÍ OTÁZKU, A SICE JAK MÁ VYPADAT PLATNÁ ZÁVĚŤ. KONKRÉTNĚ NÁS BUDE ZAJÍMAT OTÁZKA FORMÁLNÍ PLATNOSTI ZÁVĚTÍ.

JUDr. Ondřej Drachovský, Kristián Fischer

Jak se s touto problematikou normotvůrci popasovali, tentokráte nebudeme zkoumat v českém právním řádu, nýbrž v pramenech práva ostatních evropských států. Právě úprava států, s nimiž sdílíme nejen světadíl, ale mnohdy též členství v mezinárodních společenstvích či kořeny právní kultury, nám totiž může posloužit přinejmenším jako zajímavá inspirace. V závěrečné části tohoto pojednání nahlédneme i za hranice našeho světadílu, konkrétně se blíže zaměříme na právní úpravu Québecu.

Raison d'etre zpřísněných formálních požadavků na poslední pořízení vězí v tom, že jejich původce nám v době jejich výkladu a aplikace již nemůže nic říci. Ve kterém státě je úprava v tomto smyslu nejpřísnější a kde je naopak velmi liberální? Zkoumaná problematika přitom nemá toliko teoretický význam, neboť v důsledku globalizačních tendencí se může přihodit, že český soud (notář) bude muset v řízení aplikovat zahraniční hmotné právo. **Co se týče otázek formální platnosti[1] pořízení pro případ smrti, přichází aplikace**

1 K tomu, co vše spadá pod pojem formální platnost, srov. Pfeiffer, M. *Dědický statut – právo rozhodné pro přeshraniční dědické poměry*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 170–171.

zahraničního právního řádu v úvahu více než v případě ostatních otázek, a to v důsledku čl. 27 nařízení o dědictví. V něm jsou hraniční určovatelé v duchu zásady *favor validitatis* určeny alternativně, tudíž stačí, bude-li posuzovaná závěť vyhovovat formálním požadavkům jednoho z tam uvedených právních řádů.[2] To znamená, že ačkoli bude dědickým statutem (ve smyslu čl. 23 nařízení) český právní řád, může se stát, že český soudní komisař bude povinen posuzovat platnost předložené závěti (též) podle právního řadu jiného státu.[3] Formální náležitosti pořízení pro případ smrti musí splňovat rovněž volba práva (čl. 22 odst. 2 nařízení o dědictví) – toto pravidlo bude mít praktický význam tehdy, bude-li volba práva činěna v samostatné listině (tedy mimo závěť).

1. ZÁVĚŤ SEPSANÁ NOTÁŘEM NEBO S PARTICIPACÍ NOTÁŘE

Obecně se zájemcům o pořízení testamentu doporučuje obstarat jej ve formě notářského zápisu. Tím je totiž v zásadě vyloučeno riziko možného nedodržení předepsaných náležitostí, a tím pádem též neplatnosti samotné listiny. Napříč Evropou však nepanuje shoda na tom, do jaké míry a za jakých podmínek by měla probíhat ingerence notáře při sepisování závěti.[4]

Za obdobných podmínek jako u nás, tedy bez obligatorní přítomnosti svědků (kromě mimořádných situací) a na žádost zůstavitele, jsou notáři oprávněni sepisovat závěť mj. v **Belgii**,[5] **Estonsku**,[6] **Itálii**,[7] **Litvě**,[8] **Maďarsku**,[9] **Nizozemsku**,[10] **Polsku**,[11] **Portugalsku**,[12] **Rumunsku**,[13] **Španělsku**,[14] **jakož i u našich slovenských**[15] bratrů.

Notáři ovšem různým způsobem participují při sepisování závěti i v mnoha dalších evropských zemích. Na **Maltě**[16] či v **Bulharsku**[17] rovněž mohou zájemci o vlastní závěť využít služeb notáře, avšak při tomto úkonu musí být navíc přítomni ještě dva svědci. Zůstavitel nejprve ústně sdělí notáři, co všechno by jeho závěť měla obsahovat. Notář tyto informace zaznamená a tento záznam je posléze přečten zůstaviteli a svědkům. Splnění této formality pak musí být v textu závěti výslovně zaznamenáno. Výslednou podobu zápisu nakonec musí vlastnoručně podepsat jak zůstavitel, tak dva svědci a notář. Pokud se pořizovatel závěti není s to podepsat, musí být v textu listiny uveden též důvod této skutečnosti.

Jako počátek anekdoty by mohla znít otázka *Kolik notářů je třeba k sepsání závěti ve **Francii, Lucembursku, Rakousku či Řecku**?* Tato otázka je však namístě, neboť dědické právo ve všech těchto malebných krajinách zásadně vyžaduje sepsání závěti rovnou dvěma zástupci notářského stavu. Přesněji řečeno, pokud při sepisování závěti ve formě notářského zápisu participují dva notáři, není již ve **Francii**,[18] **Lucembursku**[19] a **Rakousku**[20] třeba přítomnosti žádného svědka. Naproti tomu **řecká**[21] úprava vyžaduje, aby byl spolu se dvěma notáři přítomen ještě jeden nezávislý svědek. Testament nicméně může ve všech čtyřech shora uvedených státech sepsat toliko jeden notář. V takovém případě je nicméně vyžadována přítomnost svědků – konkrétně ve **Francii**,[22] **Lucembursku**[23] a **Rakousku**[24] dvou a v **Řecku**[25] tří. **Italská**[26] právní úprava vyžaduje, aby zůstavitel deklaroval svou vůli před notářem a dvěma svědky.

Zajímavý úděl mají při pořizování závěti **dánští** notáři. Nutno podotknout, že dánské notáře nelze směšovat s notářskou profesí, jak ji známe ze zemí románsko-germánského

2 Zpětný a další odkaz ve vztahu k právu určenému dle kolizní normy zakotvené v čl. 27 je výslovně vyloučen, a to v čl. 34 odst. 2 nařízení.

3 Tak tomu bude tehdy, nebude-li závěť splňovat formální náležitosti vyžadované českým zákoníkem, avšak zůstavitel ji např. pořídí v zahraničí nebo se bude týkat nemovitosti nacházející se na území jiného státu.

4 Dle nařízení o dědictví by veřejné listiny sepsané dle práva jednoho členského státu měly mít na území ostatních členských států stejné nebo co nejvíce srovnatelné důkazní účinky jako v členském státě původu (srov. recitál 61 preambule nařízení o dědictví).

5 Čl. 971 belgického občanského zákoníku – *Burgerlijk Wetboek*. Od 30. 4. 2020 stačí jediný notář. Před tímto datem vyžadoval zákon též přítomnost svědka, eventuálně dvou notářů.

6 Liin, U. On Reform of Estonian Succession Law. *Juridica International Juridica Int'l*, 1998, č. 3, s. 106.

7 Čl. 603 italského *Codice Civile*.

8 Čl. 5.28 litevského občanského zákoníku *(Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas)*. Toto ustanovení vyžaduje, aby závěť byla vypracována ve dvou vyhotoveních – jedno obdrží účastník, druhé zůstane u notáře. V případě sporu bude upřednostněna závěť uložená u notáře za předpokladu, že neobsahuje žádné opravy nebo výmazy, které nebyly dohodnuty (čl. 5.28 odst. 4). Podobnou úpravu lze nalézt v lotyšském občanském zákoníku *(Civillikums)*, konkrétně v čl. 437.

9 § 7:14 maďarského občanského zákoníku *(Polgári törvénykönyv)*.

10 Čl. 4:94 nizozemského občanského zákoníku *(Burgerlijk Wetboek)*.

11 Čl. 950 polského občanského zákoníku *(Kodeks cywilny)*.

12 Čl. 2205 portugalského občanského zákoníku *(Código Civil)*.

13 Čl. 1043 a 1044 rumunského občanského zákoníku *(Codul civil)*.

14 Čl. 685 a násl. španělského *Código Civil*. Je ovšem nutno mít na paměti, že ve Španělsku existuje sedm různých dědických režimů (je proto nutné se zabývat vnitrostátní kolizí právních úprav, která se řeší dle čl. 36 nařízení o dědictví). Seznam místních právních úprav je dostupný na: <http://www.boe.es/legislacion/codigos/codigo.php?id=48&modo=1&nota=0&tab=2>.

15 § 476d slovenského občanského zákoníku.

16 Čl. 655 maltského občanského zákoníku.

17 Čl. 24 bulharského zákona o dědění.

18 Čl. 971 francouzského *Code Civil*.

19 Čl. 971 *Code Civil*, platného a účinného v Lucembursku.

20 § 583 ABGB.

21 Čl. 1724 řeckého občanského zákoníku *(ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ)*.

22 Čl. 971 francouzského *Code Civil*. Blíže k právní úpravě závětí ve francouzském právu srov. Malá, L. Základní rámec hmotného dědického práva ve Francii. *Ad Notam*, 2014, č. 5, s. 9.

23 Čl. 971 *Code Civil*, platného a účinného v Lucembursku.

24 § 583 ABGB.

25 Čl. 1724 řeckého občanského zákoníku. Bližší podrobnosti v čl. 1725–1737.

26 Pokud je zůstavitel hluchý nebo němý a zároveň neumí číst, musí být přítomni dokonce čtyři svědci – čl. 603 i. f. italského *Codice Civile*.

okruhu kontinentálního typu právní kultury. To se projevuje též v oblasti posledních vůlí. Tamější notáři nepomáhají vytvářet obsah závěti, ale pouze verifikují, že zůstavitel před nimi svou závěť podepsal nebo určitou listinu za závěť uznal.[27] Notář následně vyhotoví protokol o ověření totožnosti a mentálních schopností zůstavitele, dále o tom, které osoby byly při prohlášení zůstavitele přítomny, a konečně též o dalších okolnostech relevantních pro budoucí posouzení platnosti závěti.[28]

JUDr. Ondřej Drachovský
- notářský koncipient Mgr. Daniela Borského, notáře v Kladně

Kristián Fischer
- student Právnické fakulty UK
- asistent Mgr. Daniela Borského, notáře v Kladně

V některých státech jsou k sepisování závěti oprávněny i další orgány veřejné moci, přičemž právní účinky takových závětí jsou obdobné účinkům závětí sepsaných notářem. Jmenovitě lze uvést nejoblíbenější přímořskou destinaci našinců **Chorvatsko**, kde mohou testament vyhotovit též soudci a soudní úředníci městských soudů, eventuálně za hranicemi zástupci chorvatských konzulárních úřadů.[29] I čl. 69 **slovinského** zákona o dědění zná tzv. mezinárodní závěť, kterou může jakýkoli občan Slovinské republiky sepsat v zahraničí před diplomatickým nebo konzulárním zástupcem a za přítomnosti dvou svědků.[30] Kuriózní je, že pokud se zůstavitel nemůže na mezinárodní závěť sám podepsat, může požádat jinou osobu, aby závěť podepsala za něj.[31] Když už hovoříme o slovinské právní úpravě, lze uvést tamní pohled na společné závěti, které tamní zákon výslovně neupravuje. Praxe s nimi ovšem pracuje s tím, že odlišuje dvě skupiny případů – zatímco závěť, kterou se dva lidé povolávají za dědice navzájem, bývá považována za neplatnou (pravděpodobně proto, že taková závěť je velmi podobná dědické smlouvě, kterou tamní zákon výslovně zapovídá),[32] společná závěť pořízená ve prospěch třetí osoby bývá připouštěna.[33]

Dalším příkladem je **Lotyšsko**, kde jsou touto agendou pověřeni jak notáři, tak soudy pro věci rodinné.[34] Zajímavou úpravu zná **litevský** kodex, který přiznává sílu veřejné listiny též např. závětím vězňů, jsou-li tyto závěti osvědčeny vedoucím příslušné věznice, který je poté povinen takovou závěť bezodkladně předat notáři.[35]

Obecný občanský zákoník **rakouský**, s nímž jsme bezmála 150 let měli tu čest i u nás, zná *soudní závěť*, jejíž pořízení je, jak již název napovídá, spojeno se soudem. První možností je podoba ústního prohlášení, o němž je vyhotoven protokol, který je posléze zapečetěn a uložen u soudu.[36] Druhou alternativou soudní závěti je zapečetění a soudní uložení písemné závěti, kterou zůstavitel vlastnoručně podepíše a soudu osobně předá.[37] Důležité je zde dodržení stanovených formálních procedur, které zahrnují např. obligatorní poučení pořizovatele ze strany soudu.[38] Obdobně se postupuje i v **Lichtenštejnsku**, kde dodnes platí ABGB s drobnými výjimkami (které se projevují především v oblasti úpravy věcných práv).

Pokud se zatouláme směrem k našim východoslovanským souputníkům, narazíme rovněž na interesantní úpravu. V **Ruské federaci**[39] je předpokladem platnosti závěti (kromě výjimečných situací) její písemná forma a aposteriorní ověření notářem. Ruská doktrína[40] hovoří o tomto řešení jako o *rozumném* a *spravedlivém*, např. proto, že sestavení takovéto závěti nevyžaduje ze strany zůstavitele schopnost písemně formulovat své myšlenky. Závěť může sepsat rovněž sám notář na základě přání vyslovených zůstavitelem. V případě nemožnosti podepsání takové závěti může svůj autogram připojit jiná osoba s tím, že v listině budou uvedeny důvody této nemožnosti.[41] Ruští manželé mají navíc též právo pořídit společnou poslední vůli.[42, 43] Podobné rysy lze spatřit i v **ukrajinském** dědickém právu – i tam je předpokladem platnosti závěti její písemná forma a ověření či přímo sepsání notářem,[44] přičemž pokud v daném samosprávném celku není notáře, může ověření provést úředník samosprávy.[45]

Relativně četným jevem je právo deponovat již sepsanou závěť v notářské úschově.[46] Ve **Francii**[47] jsou závěti přijímány

27 § 63 dánského zákona o dědění *(Arveloven)*.

28 § 63 odst. 2 dánského zákona o dědění.

29 Čl. 32 odst. 2 chorvatského zákona o dědění *(zakon o nasljeđivanju)*. Rovněž litevský konzulární úředník může sepsat závěť mající formu veřejné listiny (čl. 5.28 litevského občanského zákoníku).

30 Čl. 69 v souvislosti s čl. 71a odst. 5 slovinského zákona o dědění *(zakon o dedovanju)*.

31 Čl. 71a odst. 6 druhá věta slovinského zákona o dědění.

32 Čl. 103 slovinského zákona o dědění.

33 Srov. Zupančič, K., Žnidaršič Skubic, V. *Dedno pravo*. 3. vydání. Uradni list, 2009, s. 127–128.

34 Čl. 433 a násl. lotyšského občanského zákoníku.

35 Blíže viz čl. 5.28 odst. 6 a 7 litevského občanského zákoníku.

36 § 581 odst. 3 ABGB.

37 § 581 odst. 2 ABGB.

38 Blíže viz § 581–582 ABGB.

39 Čl. 1124 ruského občanského zákoníku *(Гражданский кодекс Российской Федерации)*.

40 Gongalo, J. B. Testament form in russian and french legislation (comparativeaspect). *Russian Juridical Journal*, 2007, č. 1, s. 83.

41 Čl. 1125 odst. 2 a 3 ruského občanského zákoníku.

42 Čl. 1118 odst. 4 ruského občanského zákoníku.

43 Společnou závěť umožňuje i právní úprava v Estonsku, a to mezi manželi, kteří se musí povolat za dědice navzájem – viz Liin, U., op. cit. sub 6, s. 107. Společnou závěť manželů zná mj. též čl. 5.43 a násl. litevského kodexu. Ještě širší možnosti poskytuje např. čl. 968 belgického občanského zákoníku. Naopak výslovný zákaz lze nalézt např. v čl. 589 italského *Codice Civile*, čl. 1036 rumunského, čl. 1717 řeckého, potažmo v čl. 4:93 nizozemského občanského zákoníku.

44 Čl. 1248 ukrajinského občanského zákoníku *(Цивільний кодекс України)*.

45 Čl. 1251 ukrajinského občanského zákoníku.

46 Někdy je úschova závěti sepsané ve formě soukromé listiny notářem dokonce obligatorní (čl. 4.95 nizozemského občanského zákoníku či čl. 25 bulharského zákona o dědění).

47 Čl. 976 až 979 *Code Civil*.

do úschovy za účasti dvou svědků, kteří se spolu s notářem a zůstavitelem podepisují na zapečetěnou obálku se závětí. I v **Itálii**[48] je možné, aby zůstavitel sepsal závěť, která bude následně v zapečetěné obálce předána notáři. Doručení obálky zástupcem není možné.[49] Podobně jako v Itálii, avšak navíc s povinnou přítomností svědků při přijímání listiny do úschovy, se postupuje v **Lotyšsku**.[50] Pokud si uložíte svou závěť k tamnímu notáři nebo soudu pro věci rodinné, získá tento testament navíc charakter veřejné listiny.[51] Také v **Estonsku**[52] či v **Řecku**[53] lze deponovat závěť v zapečetěné obálce. **Německý**[54] *Bürgerliches Gesetzbuch* pro změnu umožňuje deponovat i listinu, o které zůstavitel prohlásí, že obsahuje jeho poslední vůli, a to bez nutnosti jejího zapečetění.

Ruský občanský zákoník pak v této souvislosti používá přiléhavého označení *uzavřená závěť*. Tím se rozumí vlastnoručně sepsaná a podepsaná závěť, která je za přítomnosti dvou svědků předána notáři v zalepené obálce, na níž jsou oni svědci podepsaní. Notář následně před přítomnými vloží tuto obálku do další obálky, na které se uvedou identifikační údaje o zůstaviteli, svědcích a závěti.[55] Právo pořídit takovouto závěť ovšem nesvědčí těm, kteří neumí či nemohou psát.[56]

2. HOLOGRAFNÍ ZÁVĚŤ

Většina právních řádů starého kontinentu umožňuje i sepsání holografu. Zákonem předepsané podmínky se zpravidla příliš neliší: závěť musí být v celém rozsahu napsána zůstavitelem, jím podepsána a (zpravidla i) datována. Tak je problematika upravena třeba v **Belgii**,[57] **Litvě**,[58] **Estonsku**,[59] **Chorvatsku**,[60] **Řecku**[61] a mnoha dalších státech. Odlišný postoj zaujímá **finské**[62] soukromé právo, které za standardních podmínek povoluje pouze závěť sepsanou a podepsanou zůstavitelem samým za stálé přítomnosti dvou svědků, kteří se na závěr pod listinu též podepíší. Holografní závěť pořízená bez svědků je přípustná jen tehdy, nelze-li po zůstaviteli z odůvodněných příčin (zvláště nemoci) požadovat, aby závěť sepsal před svědky.[63] Pakliže nicméně zůstavitel do tří měsíců od odpadnutí předmětné překážky nepořídí holografní závěť se svědky, pozbývá závěť platnost.[64]

V Dánsku je možnost pořizovat vlastní rukou bez přítomnosti svědků či notáře významně omezena. Tamní právní úprava totiž umožňuje pořízení holografní závěti toliko ohledně rozdělení osobních věcí a vybavení domácnosti.[65]

Zmiňme ještě úpravu v zemích našich sousedů, zejména s ohledem na požadavek datování závětí. V **Polsku** není datum (ostatně stejně jako u nás) nezbytnou náležitostí závěti. Tou se stává toliko v případě pochybností o duševních schopnostech zůstavitele či o obsahu závěti, nebo pokud je kvůli existenci vícero závětí třeba určit jejich chronologii.[66] ABGB stanoví, že holograf musí zůstavitel sám napsat a podepsat svým jménem.[67] Připojení data a místa sepisu sice není vysloveně nutné, ale je záhodno (v ABGB se v tomto duchu nachází kvazinorma).[68] Právní normy **Spolkové republiky Německo** vytvářejí podobný rámec – závěť musí být vlastnoručně napsána a podepsána zůstavitelem, jenž má *(„soll")* uvést den, měsíc, rok a místo jejího pořízení.[69] Nicméně pokud datum pořízení v listině chybí a nelze jej zjistit jinak a pokud zároveň existuje více vzájemně si odporujících závětí, může to vést (a zpravidla to i povede) k jejich neplatnosti.

3. ZÁVĚŤ SE SVĚDKY

Jak jsme již uvedli výše, přítomnost svědků je v některých státech presumovanou podmínkou platnosti závěti, a to i té, kterou sepsal notář. Svědci jsou též nezbytní při pořizování alografů. Státy napříč Evropou ovšem mnohdy umožňují rovněž pořídit závěť bez ingerence notáře nebo jiného orgánu veřejné moci, při které musí být přítomen svědek nebo svědci a která zároveň nemusí nutně naplňovat základní charakteristiku alografu. Jako příklad lze uvést **Dánské království**,[70] kde je možno sestavit také závěť, kterou lze označit přívlastkem *svědecká*. Taková listina musí mít písemnou podobu a být pořízena za současné přítomnosti

48 Čl. 604 *Codice Civile*, který tuto formu nazývá tajnou závětí *(„Il testamento segreto")*. Závěť nesplňující všechny náležitosti tajné závěti může *ex lege* konvertovat na holograf – čl. 607 *Codice Civile*.

49 Čl. 605 *Codice Civile*.

50 Čl. 438 až 442 lotyšského občanského zákoníku.

51 Bližší podmínky stanoví čl. 439 lotyšského občanského zákoníku. Podobnou úpravu zná i čl. 5.31 občanského zákoníku Litvy.

52 Liin, U., op. cit., sub 6, s. 106–107.

53 Čl. 1738 řeckého občanského zákoníku.

54 § 2248 německého BGB.

55 Uzavřená závěť, rusky *закрытое завещание*, je upravena v čl. 1126 ruského občanského zákoníku.

56 Gongalo, J. B., op. cit. sub 40, s. 85.

57 Čl. 970 belgického občanského zákoníku.

58 Čl. 5.30 litevského občanského zákoníku.

59 Liin, U. op. cit. sub 6, s. 106–107; § 24 estonského zákona o dědění. Zde je ovšem nutno podotknout, že tzv. domácké závěti (tedy závěti ve formě soukromé listiny) mají platnost toliko po dobu 6 měsíců (§ 25 zmíněného zákona o dědění).

60 Čl. 30 chorvatského zákona o dědění.

61 Čl. 1721 až 1723 řeckého občanského zákoníku.

62 Kapitola 10 Oddíl 1 finského zákona č. 40/1965, o dědění *(Perintökaari)*.

63 Kapitola 10 Oddíl 3 finského zákona o dědění. Tam je upravena i další alternativní možnost, a sice ústní pořízení před dvěma svědky.

64 Kapitola 10 Oddíl 3 odst. 2 finského zákona o dědění.

65 § 66 dánského zákona o dědění.

66 Čl. 949 odst. 1 polského občanského zákoníku.

67 § 578 ABGB.

68 § 578 ABGB *in fine*. Naše prvorepubliková civilistika psala o takových kvazinormách jako *„o obřadnostech předepsaných toliko jako ‚opatrnost'"*, viz Mayr, R. *Soustava občanského práva. Kniha pátá. Právo dědické*. Barvič & Novotný, 1927, s. 34.

69 § 2247 odst. 2 BGB.

70 V originálním znění *Vidnetestamente* – § 64 dánského zákona o dědění.

dvou svědků. Svědci musí být svéprávní a starší 18 let, dále si musí být vědomi své svědecké role a zároveň ani oni, ani jejich osoby blízké, ani s nimi svázané právnické osoby nesmí být dědici z této závěti.[71] Podobně v **Chorvatsku**[72] je za platnou závěť pokládána listina, o níž zůstavitel přede dvěma současně přítomnými svědky prohlásí, že je jeho závětí, nehledě na to, kým či jak je tato listina sepsána.

V žádném z výše uvedených oddílů jsme se dosud nezmínili o **Kypru**, a to z prostého důvodu: recentní kyperské právo totiž dovoluje pouze závěť sepsanou za kooperace svědků.[73] Konkrétně jsou vyžadováni dva svědci, kteří musí být přítomni současně – zejména v okamžiku, kdy zůstavitel svou závěť podepisuje.[74] Autogramy svědků pak samozřejmě tvoří nedílný předpoklad platnosti závěti. Závěť může být sepsána rozličnou formou – zůstavitelovou vlastní rukou (či dokonce nohou), třetí osobou nebo na počítači či obdobném médiu.[75] Hotovou závěť lze následně vložit do zapečetěné obálky a předat zvláštní registrační kanceláři do depozita. Velice podobná je situace v **Irské republice**. I tamní zůstavitelé mohou pořídit testament toliko před dvěma svědky, přičemž i tento může být napsán osobou odlišnou od zůstavitele.[76] Zajímavostí je, že závěť *ex lege* pozbývá platnosti v případě, když její pořizovatel uzavře manželství, ledaže zůstavitel již v dané závěti s uzavřením manželství počítal.[77]

4. ALOGRAFNÍ ZÁVĚŤ

Dalším druhem poslední vůle je závěť sepsaná jinak než zůstavitelovou vlastní rukou. **Maďarský**[78] občanský zákoník výslovně uvádí, že výsledkem psaní na stroji není vlastnoruční písmo, byť by text takto napsal sám zůstavitel. Závěť napsaná elektronicky, popř. třetí osobou, musí být podepsána zůstavitelem za současné přítomnosti dvou svědků; postačuje však též, uzná-li zůstavitel před posledně uvedenými svůj podpis za vlastní. Maďarský zákon dále vyžaduje, aby každá strana alografní závěti byla nejen průběžně číslována, nýbrž i podepsána zůstavitelem a oběma svědky.[79] I ve **Španělsku**[80] platí, že pokud je závěť sepsána strojově nebo osobou odlišnou od zůstavitele, musí ji zůstavitel podepsat nejen na samém konci, nýbrž i na každé jednotlivé straně.[81] V **Polsku**[82] mohou závěti sepsat taxativně stanovení úředníci (např. starostové obcí nebo vedoucí matričních úřadů) na základě sdělení zůstavitele. Sepsaná listina je pak daným úředníkem přečtena zůstaviteli a dvěma svědkům, načež ji všichni zmínění podepíší.

Rakouská právní úprava vyžaduje, aby zůstavitel alograf za současné přítomnosti tří svědků vlastnoručně podepsal a navíc opatřil vlastnoručně napsaným dodatkem v duchu, že jde o jeho poslední vůli. Rovněž svědkové musí testament vlastnoručně podepsat a připojit vlastnoručně sepsaný dodatek poukazující na jejich svědeckou roli.[83] Platí, že svědci nemusí znát obsah závěti,[84] což je v mnoha situacích jistě žádoucí.

Lichtenštejnská podoba ABGB obsahuje (v důsledku novelizace proběhlé v Rakousku) určité odlišnosti: zůstavitel musí prohlásit listinu za svou závěť před třemi svědky, z nichž nejméně dva musí být přítomní současně.[85] Svědci i zůstavitel také musí listinu samostatně podepsat, přičemž svědci nemusejí znát její obsah. Nepřipouštějí se jejich podpisy mimo samotnou závěť (třeba na obálce).[86]

5. PRIVILEGOVANÁ ZÁVĚŤ

Již římské právo znalo např. morový nebo vojenský testament, u nichž nebyly s ohledem na mimořádné situace požadovány některé, jinak standardní náležitosti. I recentní právo mnoha evropských zemí na takovéto nepředvídatelné situace pamatuje a umožňuje sepsání privilegované závěti. Např. v **Dánsku**[87] lze pořídit tzv. *nouzovou závěť* v případě nemoci či jiných mimořádných okolností. Na tuto závěť nejsou kladeny žádné zvláštní formální požadavky, ovšem platí jen po dobu tří měsíců od odpadnutí předmětné překážky.[88] Jestliže se zůstavitel v **Maďarsku**[89] nachází v ohrožení života, je mu umožněna ústní[90] závěť. Povinnou náležitostí je ovšem přítomnost dvou svědků, kteří rozumějí jazyku (může se jednat i o jazyk znakový), v němž pořizovatel testamentu vyslovil svou poslední vůli.[91] Na **Maltě** je

71 § 64 odst. 1 až 3 dánského zákona o dědění.

72 Čl. 31 chorvatského zákona o dědění.

73 § 23 kyperského zákona o závětech a dědění, Cap. 195 *(The Wills and Succession Law)*.

74 Požadavky na jejich způsobilost stanoví § 24 a 25 téhož zákona.

75 § 23 písm. a) kyperského zákona o závětech a dědění.

76 Čl. 78 irského zákona o dědění z roku 1965 *(Succession Act)*.

77 Čl. 85 irského zákona o dědění.

78 § 7:17 bod 1 písm. b) maďarského občanského zákoníku.

79 § 7:17 bod 2 maďarského občanského zákoníku.

80 Čl. 706 španělského občanského zákoníku.

81 Podobnou úpravu zná § 23 písm. d) kyperského zákona o závětech a dědění.

82 Čl. 951 polského občanského zákoníku.

83 § 579 ABGB.

84 § 579 odst. 2 ABGB *in fine*.

85 § 579 lichtenštejnského ABGB (jakož i ABGB v původním znění).

86 § 579 lichtenštejnského ABGB (jakož i ABGB v původním znění) *in fine*.

87 § 65 dánského zákona o dědění.

88 § 65 odst. 2 dánského zákona o dědění.

89 § 7:20 maďarského občanského zákoníku.

90 Zde je nutno podotknout, že otázka formální platnosti ústně provedených pořízení pro případ smrti je vyloučena z působnosti nařízení o dědictví, jak plyne z jeho čl. 1 odst. 2 písm. f). Formální platnost ústních pořízení tak musíme posuzovat podle kolizních norem plynoucích z dvoustranných smluv o právní pomoci, potažmo z kolizních norem *legis fori* (tj. u nás dle § 77 odst. 2 ZMPS).

91 Jak plyne z § 7:21 maďarského občanského zákoníku. Výjimečná povaha ústních závětí je dále zdůrazněna tím, že podle zákona je takováto závěť neplatná, měl-li zůstavitel bez obtíží možnost pořídit závěť písemně v období třiceti po sobě jdoucích dnů poté, kdy skončila situace, která odůvodňovala pořízení závěti v ústní formě – § 7:45 zákoníku.

zase povolena provizorní závěť, kterou lze pořídit kupř. během plavby lodí a kterou je posléze povinen zaregistrovat kapitán lodi.[92]

Poměrně rozsáhlé podmínky pro platnost privilegované závěti požaduje **polské** právo.[93] Privilegovanou závěť v ústní podobě lze pořídit pouze v případě *strachu z bezprostřední smrti*. Zároveň platí, že vnější okolnosti musí signifikantně znemožňovat pořízení závěti v běžné formě. Ústnímu prohlášení navíc musejí být přítomni tři svědci (mezi nimiž přitom nesmí být ani dědici, ani příbuzní zůstavitele) s tím, že jeden z nich poté sdělené skutečnosti písemně zaznamená. Tento záznam musí být podepsán všemi zúčastněnými. I přes nevyhotovení tohoto záznamu může být brána orální závěť v potaz, a to pokud svědci souhlasným prohlášením učiněným před soudem do šesti měsíců od zahájení dědického řízení potvrdí zůstavitelovu vůli.[94] V duchu tamní judikatury si zůstavitel musí být vědom brzké smrti (byť toto vědomí je dozajista do značné míry subjektivní), přičemž kupř. (zpravidla) nepostačuje úzkost pociťovaná před sebevraždou.[95] V **Chorvatsku** lze v krizové situaci a za přítomnosti dvou svědků pořídit ústní závěť, jež platí ještě 30 dnů od pominutí předmětných mimořádností.[96] Svým způsobem nadčasovou úpravu zná **rumunský** zákoník, jenž umožňuje sepsat závěť před primářem, lékařem či ředitelem zdravotnického zařízení, je-li pořizovatel hospitalizován a nemůže-li se za ním dostavit notář.[97]

Dále uveďme **ruský** občanský zákoník, jenž na roveň notářsky ověřené závěti klade např. závěť účastníka vojenské mise, kterou verifikuje vojenský velitel, nebo závěť participanta průzkumné mise potvrzenou velitelem mise. Rozsáhlou úpravu privilegovaných závětí můžeme najít ve **španělském občanském zákoníku** – během války mohou představitelé armády, eventuálně jiní účastníci války pořídit pro případ své smrti před vojákem s hodností kapitána a vyšší (a před dvěma svědky), přičemž tento testament platí ještě čtyři měsíce po ukončení účasti zůstavitele ve válce.[98] Analogicky se postupuje při hrozícím ztroskotání lodi.[99] Také již zmíněné **Finsko** připouští, aby nelze-li pořídit vlastnoruční závěť před svědky, byla tato substituována časově omezenou orální závětí před dvěma svědky.[100] V **Německu** pro změnu může závěť sepsat starosta obce za asistence dvou svědků, hrozí-li, že zůstavitel zemře dříve, než by ji mohl sepsat s notářem.[101] Závěť pozbývá účinků tehdy, když od pominutí hrozby uplynuly tři měsíce a zůstavitel je stále naživu.[102] Podrobnou úpravu privilegované závěti obsahuje kupř. i **italské** právo (viz čl. 609 a násl. *Codice Civile*).

Úlevy pro závěti pořízené v nouzové situaci zná i **rakouská** právní úprava. Platí, že existuje-li na straně osoby chtějící pořídit závěť bezprostřední nebezpečí, že ztratí schopnost pořídit závěť či že odejde do věčných lovišť dříve, než stačí pořídit pro případ své smrti jiným způsobem, smí závěť učinit ústním prohlášením za přítomnosti dvou svědků. Druhou variantou je alograf za přítomnosti téhož počtu svědků (tedy o jednoho méně, než kolik je vyžadováno v případě alografu řádného).[103] Platnost těchto závětí končí tři měsíce po odpadnutí oné hrozby[104] a podle ústní závěti se může postupovat, jen pokud její znění potvrdí svědci svým souhlasným prohlášením.[105] Svědky privilegované závěti se mohou stát (na rozdíl od běžného alografu) i mladiství, jsou-li dostatečně rozumově a volně vyspělí.[106] V **Lichtenštejnsku byly § 584 až 586 ABGB vypuštěny novelou z roku 2012** – úprava nouzové závěti se nyní nachází v § 590 tamního znění ABGB, podle něhož mohou v případech nouze navštívit pořizovatele soudní úředníci a zaznamenat jeho poslední vůli do protokolu.

V některých státech byla ustanovení umožňující privilegovanou závěť úplně derogována – šlo např. o **Estonsko**[107] či **Irsko**,[108] kde takovouto závěť pořídit nelze.[109]

6. KRÁTKÉ NAHLÉDNUTÍ DO REGISTRU ZÁVĚTÍ

Ještě před samotným závěrem si udělejme malý exkurz do problematiky evidencí právních jednání pro případ smrti, které jsou obzvláště v dnešní technologicky laděné době na vzestupu. Evidencí, podobnou té, kterou u nás vede Notářská komora ČR, však ani v roce 2021 nedisponují všechny evropské státy. Kupř. ve **Finsku**[110] dosud takový registr neexistuje, ač se snahy o jeho zavedení táhnou již přes 15 let. Menší míru právní jistoty vyplývající ze současného stavu snad netřeba zdůrazňovat.

92 Čl. 676 až 680 maltského občanského zákoníku.

93 Čl. 952 polského občanského zákoníku.

94 Čl. 952 odst. 3 polského občanského zákoníku.

95 Rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 5. 7. 2006, sp. zn. IV CSK 74/06.

96 Čl. 37 chorvatského zákona o dědění.

97 Čl. 1047 odst. 1 písm. d) rumunského občanského zákoníku. Odst. 3 téhož ustanovení navíc vyžaduje přítomnost dvou svědků.

98 Čl. 716 a 719 španělského občanského zákoníku.

99 Čl. 722 a násl. španělského občanského zákoníku.

100 Kapitola 10 Oddíl 3 finského zákona o dědění.

101 § 2249 odst. 1 BGB. Jedná se o tzv. venkovský testament *(Dorf-Testament)*.

102 Toto časové omezení platí pro všechny privilegované závěti pořízené dle německého práva – § 2252 odst. 1 BGB.

103 § 584 odst. 1 ABGB.

104 § 584 odst. 2 ABGB.

105 § 584 odst. 1 ABGB *in fine*.

106 § 587 ABGB *in fine*.

107 Liin, U. op. cit. sub 6, s. 107.

108 Čl. 78 irského zákona o dědění *a contrario*.

109 Pro bližší informace k privilegovaným závětem v různých právních řádech srov. Eliáš, K. a kol. *Nový občanský zákoník zpráva k občanskému zákoníku*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 635–638.

110 Härkönen, A. *Vainajan viimeinen tahto voi löytyä patjan alta tai ruokakomerosta – Asianajajaliitto haluaa testamentit julkiseen rekisteriin*. Yle Uutiset, 2019. [online]. Dostupné z: <https://yle.fi/uutiset/3-10879387>, kde se jako důsledek neexistence registru uvádí, že závěť lze nalézt náhodou, např. ve spíži zemřelého.

V zemích, kde již evidence zavedeny jsou, se pak liší konkrétní přístupy k jejich využívání. Například v Bulharsku[111] se lustrace provádí pouze tehdy, požádají-li o to pozůstalí. Ve zbytku Evropy je pravidlem povinná lustrace. Kupř. v **Estonsku**[112] navíc existuje zvláštní možnost, aby testátor oznámil registrátorovi (notářské komoře), že pořídil holografní závěť, též skrze zvláštní webovou službu. Ve **Francii**[113] mohou do registru nahlížet i potenciální dědici, a to dokonce i *online*, samozřejmě s tím, že jakýkoli požadavek vyžaduje předložení originálu úmrtního listu nebo jeho ověřené kopie.

111 European Network of Registers of Wills Association. *„Europe Wills" Programme: Status report on schemes of wills registration and search in Europe*. 2010, s. 19 [online]. Dostupné z: <http://www.arert.eu/Europe-Wills-reports.html?lang=en>.

112 § 177 odst. 3 estonského zákona o dědění.

113 Zmíněná online platforma je dostupná na adrese: https://www.adsn.notaires.fr/fcddvPublic/profileChoice.htm.

114 Ustanovení tedy neumožňuje soudu „zhojit" vadu závěti ve formě notářského zápisu, což je někdy kritizováno, neboť případná odpovědnost notáře za škodu je přeci jen slabší náplastí než dědění z předmětné závěti. Srov. Kasirer, N. The Judicial Will Architecturally Considered. *Revue du Notariat*, 1996, č. 1, 1996, s. 9–10.

115 V autentickém francouzském znění: *„Le testament olographe ou devant témoins qui ne satisfait pas pleinement aux conditions requises par sa forme vaut néanmoins s'il y satisfait pour l'essentiel et s'il contient de façon certaine et non équivoque les dernières volontés du défunt."*

116 Kasirer, N., op. cit., sub 114, s. 9–10.

117 Zastánci tohoto přístupu hovoří o tom, že soudní diskrece je nejúčinnějším protijedem proti „slepému" formalismu, který může otrávit závěť bez ohledu na neškodnou povahu konkrétního formálního nedostatku. Viz Kasirer, N., op. cit. sub 114, s. 12–13.

118 K funkcím formálních požadavků srov. též Fuller, L. Consideration and Form. *Columbia Law Review*, 1941, č. 5, zejména s. 800–804.

119 Přesto jsou pravidla formy relativně slabými zárukami proti *„odhodlaným podvodníkům"* – srov. Langbein, J. Substantial Compliance with the Wills Act. *Harvard Law Review*, 1975, č. 3, s. 490.

120 Rozhodnutí Vrchního soudu provincie Québec ve věci *Minville* (1996).

121 Bylo prokázáno, že zůstavitel trpěl artrózou, proto pro něj bylo obtížné dopsat závěť vlastní rukou – rozhodnutí Vrchního soudu provincie Québec ve věci *Gaumond-Dupuis* (1996).

122 Rozhodnutí Vrchního soudu provincie Québec ve věci *Morin* (1995). Srov. též kritiku tohoto rozhodnutí – Kasirer, N., op. cit. sub 114, s. 33.

123 Rozhodnutí ve věci *Blakely* (1983) – citováno dle Morton, N. *Substantial Compliance:* Where There's a Will There's a Way. *Estates & Trusts*, 1988, s. 152.

124 Je ovšem třeba říci, že přinést důkaz o tom, že bylo učiněno zadost varovné funkci (tj. že si zůstavitel uvědomoval významnost dané dispozice), bude nesmírně obtížné. Srov. Langbein, J., op. cit. sub 119, s. 518, který nabízí okolnosti, za nichž by o dostatečné vážnosti zůstavitele bylo možno uvažovat. Mohlo by se jednat např. o teoretický případ zůstavitele, kterého těsně před podepsáním závěti postihne infarkt, ale který ještě z posledních sil stihne pozdvihnout tužku na znamení toho, že svou dispozici míní opravdu vážně – srov. též Kasirer, N., op. cit. sub 114, s. 34.

7. LIBERÁLNÍ PŘÍSTUP QUÉBECKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Cílem této pasáže je poukázat na to, že formální pravidla by neměla být vnímána jako samoúčelná a že i při výkladu a aplikaci těchto pravidel musíme přihlížet k jejich účelu a smyslu. Velmi zajímavou úpravu lze nalézt v občanském zákoníku kanadské provincie Québec. Tamní občanský zákoník (CCQ) zná podobné formy závěti jako česká právní úprava, obsahuje však jedno ustanovení navíc. Jedná se o čl. 714 CCQ, který stanoví, že *„holografní závěť nebo závěť pořízená před svědky*[114] *je platná i přes nedodržení všech formálních náležitostí, pakliže splňuje alespoň základní (‚essential') náležitosti a pakliže nepochybně a jednoznačně obsahuje poslední vůli zemřelého.*[115] Nezbytnou podmínkou aplikace čl. 714 CCQ je existence alespoň nějaké listiny, nelze tedy takto přiznat váhu ústnímu pořízení.[116]

Tamní judikatura a doktrína[117] se pod vlivem této legislativní úpravy zabývají tím, jakou funkci formální požadavky plní a zda jsou *in concreto* tyto funkce naplněny v důsledku nedodržení některého formálního požadavku či nikoli. Funkce zpřísněných formálních požadavků[118] kladených na závěti jsou přinejmenším tři: **1. důkazní; 2. varovná** (upozorňují zůstavitele na významnost dané dispozice); **3. ochranná** [chrání před podvodnými manévry – proto např. musí být (alografní) závěti podepsány „na konci", aby byly chráněny před přidáním textu jinými osobami než zůstavitelem].[119]

Soudům je čl. 714 CCQ dána poměrně široká možnost ke korekcím nespravedlností, k nimž by při striktní aplikaci formálních pravidel docházelo. Takto byla jako platný dědický titul posouzena např. závěť, jež nebyla podepsána na konci, nýbrž toliko na začátku,[120] či listina, která byla zčásti napsána zůstavitelem, zčásti jinou osobou (ačkoli nebyli přítomni žádní svědci).[121] V dalším případu přiznaly soudy platnost nepodepsanému vlastnoručně sepsanému testamentu v podobě dopisu, jenž byl prokazatelně pořízen bezprostředně před testátorovou smrtí a byl nalezen poblíž jeho těla.[122]

Pro zajímavost lze zmínit, že podobné pravidlo jako CCQ obsahuje též zákon v jižní Austrálii, kde se přihodil případ vskutku kuriózní. Manželé simultánně pořizovali závěti, jimiž povolávali za univerzální dědice jeden druhého, nicméně před podpisem si listiny omylem prohodili, čili došlo k tomu, že manžel podepsal manželčinu závěť a *vice versa*. Přesto soud posléze přiznal manželovi dědické právo po zesnulé manželce z titulu předmětné závěti.[123]

Pravidlo obsažené v čl. 714 CCQ umožňuje odhlédnout od formálních požadavků v případech, kdy smysl a účel, jemuž formální požadavky slouží, může být saturován jinak. Pokud se tedy *in concreto* podaří kupř. ověřit, že text pochází od zůstavitele, že zůstavitel nebyl manipulován jinou osobou či že rozuměl povaze a významu sepisovaného dokumentu, je možné za závěť pokládat i formálně vadnou listinu.[124] Jedná se jistě o pravidlo, které je nutno aplikovat zdrženlivě, na stranu druhou může být do určité míry inspirativní i pro nás, neboť akcentuje teleologický výklad, a tím umožňuje, aby obsah zvítězil nad formou.[125] Absence některé

z formálních náležitostí závěti (např. jejího podpisu) tak zpravidla bude pro osud dané listiny fatální – nikoli ovšem proto, že by daná formální náležitost znamenala *condicionem sine qua non*, leč spíše proto, že soudu často nezbývá žádný jiný způsob, jak zjistit, zda onen formálně nedokonalý dokument byl zůstavitelem zamýšlen jako jeho poslední vůle.[126]

8. ZÁVĚREČNÁ SLOVA

Jak jsme se pokusili nastínit v tomto komparativním pojednání, v oblasti forem závěti existuje mezi evropskými státy značná diskrepance – množstvím akceptovaných typů závěti počínaje a konkrétními požadavky na ně konče. Nelze ovšem říci, že by neexistovala snaha o sjednocení této agendy – prvním příkladem budiž Washingtonská úmluva o formě mezinárodní závěti z roku 1973, jež vstoupila v platnost o pět let později a jejímž cílem bylo zavedení mezinárodně uznávané standardizované závěti. Další ukázkou této snahy je mezinárodní asociace *European Network of Registers of Wills Association*, vytvořená notářskými samosprávami Belgie, Francie a Slovinska před patnácti lety, v současnosti čítající členy ze 13 členských států (členskými státy jsou mimochodem všichni naši sousedé) a usilující o mezinárodní propojení evidencí právních jednání pro případ smrti.

Úspěšnost těchto snah ale nyní ponechme stranou a pouze dodejme závěrečné konstatování, že právní úprava forem závěti v ostatních evropských zemích nám může posloužit jako cenná ukázka, jak případně eliminovat problémy, které recentní dědické právo přináší, nýbrž i jako ukázka, čeho se vyvarovat. Zároveň může být praktickým návodem pro případ, kdy musíme řešit pozůstalostní řízení, v němž se vyskytne relevantní cizí prvek. Vzhledem k tomu, že kolizní úprava nařízení o dědictví vychází ze zásady *favor validitatis*, postačí pro formální platnost závěti, když objevivší se poslední pořízení vyhoví formálním požadavkům alespoň jednoho z relevantních právních řádů. Proto i notáře-praktika musí zajímat právní úprava formálních náležitostí v zahraničních právních řádech, zvláště pokud se jedná o právní řády, které jsou z hlediska formálních požadavků shovívavější než ta naše. Tento text nepřináší vyčerpávající přehled všech v úvahu přicházejících otázek ve všech právních úpravách, nicméně snad by mohl sloužit alespoň jako základní východisko či rozcestník pro kohokoli, kdo bude postaven před otázku posouzení formální platnosti závěti v případu s cizím prvkem. ■

125 Kasirer, N., op. cit. sub 114, odkazuje na slavný výrok amerického architekta Louise Sullivana: *„Forma následuje funkci."* Nechceme tvrdit, že jsou tyto québecké závěry přenositelné do poměrů naší právní úpravy, nicméně principy, z nichž vycházejí, jsou blízké i nám.

126 Tamtéž, s. 35; srov. též s. 38, kde je prezentována myšlenka, že formální požadavky, které neplní žádný účel, jsou postradatelné.

Program pro notářskou kancelář?

MÁME NA TO SYSTÉM

www.notarskyinformacnisystem.cz

PRO PRACOVNÍKY > ÚSPORA ČASU

Propojení s Czech POINT • Zadáte číslo OP nebo RČ, údaje klienta se načtou automaticky • Automatické vyhledání a načtení dědiců z EO • **Propojení s Veřejným rejstříkem** • Zadáte část názvu společnosti, další údaje se načtou automaticky • **Propojení s ČÚZK** • Automatické načtení Sbírky listin • Automatické lustrace nemovitostí • Vygenerování textového popisu nemovitostí • **Tisk ověřovacích štítků a jejich vyúčtování**

PRO NOTÁŘE > VYŠŠÍ PRÁVNÍ JISTOTA A KLID

U každého klienta kontrola právní způsobilosti podle EO • Kontrola řady dalších údajů: odcizení OP, osoba bez trvalého bydliště, upozornění na datovou schránku a další • Kontroly i v případě běžného ověřování • Automatické generování faktur i upomínek • Zabezpečení dat na úrovni bankovních aplikací

11 LET VÝVOJE

... a mnoho dalších způsobů, jak si zjednodušit práci, předvedeme přímo u vás v kanceláři

INFO@STARFISH.CZ | +420 777 647 357

starfish® technologies

Dědění bitcoinu

Mgr. David Kittel

KRYPTOMĚNY REZONUJÍ DNEŠNÍM SVĚTEM. MEZI NIMI PAK NEJVÍC BITCOIN. LZE S NÍM PLATIT ZA ZBOŽÍ A SLUŽBY, A TO I MIMO PROSTŘEDÍ INTERNETU. SLOUŽÍ JAKO INVESTICE. CO SE ALE STANE POTÉ, KDYŽ JEHO VLASTNÍK ZEMŘE?

Tento článek pojednává o bitcoinu. Závěry z něj však mohou obdobně platit i na jiné kryptoměny založené na stejné technologii. Cílem článku je představit základní fungování bitcoinu, jeho právní i faktickou povahu a z ní vyplývající zvláštnosti při projednávání pozůstalosti, přechodu na dědice a v neposlední řadě i při pořizování pro případ smrti.

CO JE BITCOIN

Bitcoin je internetová platební síť a v této síti používaná kryptoměna založená na technologii *blockchainu*. V rámci tohoto systému se mezi přímo propojenými uživateli (*peer-to-peer*), bez žádného centrálního serveru ani žádné centrální autority, vytváří a sdílí databáze, která funguje jako distribuovaná účetní kniha obsahující údaje o transakcích postupně řazených do bloků. Uživatelé sítě mohou být buď koncoví uživatelé, nebo tzv. těžaři, nebo obojí. Koncoví uživatelé vytvářejí jednotlivé transakce. Tyto transakce odesílají do sítě, kde se následně ověřují. Těžař údaje o transakcích uživatelů seskupí do bloku, ten připojí na předchozí potvrzený blok transakcí a následně potvrdí. Za potvrzení transakce získává těžař od systému odměnu v podobě emise nových bitcoinů. Proto se tento uživatel nazývá těžařem.

Vytvořené bloky transakcí se na sebe postupně řetězí. Proto *blockchain*: řetěz bloků. Databáze všech proběhlých transakcí je přístupná každému uživateli.[1]

V síti používá koncový uživatel veřejný a privátní klíč. V obou případech jde o kódy z čísel a z malých a velkých písmen. **Veřejný klíč** (též veřejná adresa nebo bitcoinová adresa) je kód, pod kterým koncový uživatel bitcoin přijímá a pod kterým je v *blockchainu* zůstatek bitcoinu zaznamenán (podobně jako číslo bankovního účtu).[2] **Privátní klíč** (též soukromý klíč) pak umožňuje činit s bitcoinem trasakce (podobně jako přístupové údaje k bankovnímu účtu), je proto jej třeba držet v tajnosti. Veřejný klíč tedy umožňuje koncovému uživateli bitcoin přijímat a zjistit jeho zůstatek. Privátní klíč mu pak umožňuje se zůstatkem bitcoinu nakládat; bez privátního klíče lze považovat bitcoin prakticky za ztracený.

Mgr. David Kittel
- notář v Plzni
- zástupce vedoucího redaktora Ad Notam

Pro zjednodušení se v rámci uchovávání bitcoinu a nakládání s ním používají tzv. **peněženky**. Tedy nosiče, resp. místa, na kterých jsou klíče zaznamenány. Především úroveň zabezpečení privátního klíče před neoprávněným přístupem třetích osob je pro volbu toho kterého druhu peněženky určující.

Papírová peněženka. Klíče jsou zaznamenané písmem na obyčejné listině nebo jiném fyzickém nosiči. Některé generátory papírových peněženek umožňují papírovou peněženku vytisknout i s QR kódy obsahujícími veřejný a privátní klíč.

Softwarová peněženka. Klíče jsou uložené lokálně jako data v souboru nebo v programu na počítači či v aplikaci na telefonu apod. Přístup do programu nebo aplikace, popř. některé úkony v něm (např. potvrzování transakcí) mohou být zabezpečeny heslem či jinak. Program nebo aplikace může vygenerovat frázi několika slov – tzv. ***seed***, jejichž zadáním ve stanoveném pořadí lze v případě potřeby (např. poškození nebo ztráta počítače či telefonu) peněženku obnovit v jiném počítači či telefonu.

Hardwarová peněženka. Klíče jsou uložené lokálně ve speciálním fyzickém zařízení, které se připojuje k počítači. Přístup do zařízení, popř. některé úkony v něm (např. potvrzování transakcí) mohou být zabezpečeny heslem či jinak. Zařízení může vygenerovat *seed*, jehož zadáním lze v případě potřeby (např. poškození či ztráty) peněženku obnovit v jiném zařízení.

Webová peněženka. Klíče jsou uložené na serveru provozovaném třetí osobou, k němuž se přistupuje vzdáleně pomocí webového rozhraní, programu či aplikace (obdobně jako v internetovém bankovnictví). Přístup do webového rozhraní, programu či aplikace, popř. některé úkony v nich (např. potvrzování transakcí) jsou zabezpečeny heslem nebo jinak. Protože třetí osoba (provozovatel) disponuje privátním klíčem uživatele, fakticky s bitcoinem nakládá ona, a to podle smluvních podmínek na základě pokynů uživatele.

PRÁVNÍ POVAHA BITCOINU

Velmi zjednodušeně lze říci, že bitcoin jako kryptoměna je údajem o transakci v databázi. Předmětem právního vztahu mezi dvěma uživateli je změna údajů v této databázi, a to vytvořením nové transakce prostřednictvím privátního klíče jednoho uživatele, který v databázi převádí bitcoin zaznamenaný na svém veřejném klíči ve prospěch veřejného klíče jiného uživatele. Taková změna údajů v databázi má svou hodnotu, a proto se pravidelně děje za úplatu (nákup či prodej bitcoinu). Zároveň může být sama úplatou, např. za koupi zboží či poskytnutí služeb (bitcoin jako platidlo). Protože se tato hodnota v čase mění, může být i investicí (bitcoin jako investiční aktivum). S tím vším spojené různé potřeby uživatelů se pak stávají předmětem uspokojení ze strany třetích osob (poskytování služeb spojených bitcoinem).

Ve smyslu § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „**o. z.**"), je bitcoin věcí, a sice věcí nehmotnou (§ 496 odst. 2 o. z.) a movitou (§ 498 odst. 2 o. z.). Zároveň je *virtuálním aktivem* ve smyslu § 4 odst. 9 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „**AML**").[3] Jakkoli se jako měna (kryptoměna) označuje a fakticky používá, není měnou ve smyslu zákonného platidla (měnou s nuceným oběhem, fiat měnou)[4] ani není *elektronickými penězi* ve smyslu § 4 zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku.

Je-li bitcoin věcí, potom s ním související peněženku lze považovat za jeho součást (§ 505 o. z.) nebo příslušenství (§ 510 o. z.). Kdyby šlo o příslušenství, bude platit vyvratitelná domněnka, že právní jednání a práva a povinnosti týkající se bitcoinu se týkají i peněženky (§ 510 o. z.). V tomto smyslu se pak zůstavení bitcoinu a jeho přechod na dědice tedy zásadně týká i s ním související peněženky. Toto platí u peněženek papírových a hardwarových. V případě softwarových peněženek s ohledem na jejich povahu tento závěr jednoznačně učinit nejde. V případě webových peněženek se tento závěr s ohledem na jejich povahu neuplatní vůbec.

1 Pro popis technické podstaty byly využity následující zdroje: Bitcoin [online]. Wikipedia.org. Dostupné na <https://cs.wikipedia.org/wiki/Bitcoin>; Blockchain [online]. Wikipedia.org. Dostupné na <https://cs.wikipedia.org/wiki/Blockchain; Kryproměna [online]. Wikipedia.org. Dostupné na https://cs.wikipedia.org/wiki/Kryptoměna>.

2 Zadáním veřejného klíče lze zjistit zůstatek bitcoinu např. prostřednictvím služby Blockchain.com dostupné na <https://www.blockchain.com/explorer>.

3 Pojem *virtuální aktivum* používají i jiné právní předpisy, např. příloha 4 a 6 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon); § 36 odst. 6 písm. d) a § 109 odst. 2 písm. d) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

4 Měna s nuceným oběhem [online]. Wikipedia.org. Dostupné na <https://cs.wikipedia.org/wiki/Měna_s_nuceným_oběhem>. Srov. též § 16 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

Z hlediska definice vlastnictví v § 1011 o. z. a majetku v § 495 o. z. bude bitcoin vlastnictvím a majetkem toho, komu patří. Určit, komu bitcoin patří, může být složité. Jelikož jeho základní technickou vlastností je to, že s ním může nakládat pouze ten, kdo disponuje privátním klíčem, bude pro úvahu, kdo je vlastníkem bitcoinu, určující primárně dizpozice privátním klíčem a teprve poté další okolnosti (např. zda je dispozice privátním klíčem oprávněná). Dispozici privátním klíčem lze v případě použití softwarových a hardwarových peněženek nahradit dispozicí *seedem*, neboť pomocí něho lze obnovit peněženku obsahující potřebné klíče. Lze tedy shrnout, že nakládat s bitcoinem může zásadně pouze ten, kdo disponuje privátním klíčem nebo *seedem* (dále jen „**přístupové údaje**").[5]

ŘÍZENÍ O POZŮSTALOSTI

Pozůstalost tvoří celé jmění zůstavitele (§ 1475 odst. 2 o. z.). Jmění je souhrn majetku a dluhů zůstavitele, přičemž majetkem je vše, co zůstaviteli patřilo ke dni jeho smrti (§ 495 o. z.). Pozůstalost ve vztahu k dědici je pak dědictvím (§ 1475 odst. 3 o. z.). Úkony soudu v řízení o pozůstalosti v prvním stupni vykonává soudem pověřený notář jako soudní komisař [§ 100 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „**z. ř. s.**")]. V řízení se mj. určuje obvyklá cena pozůstalosti (§ 180 z. ř. s.) a potvrzuje se nabytí dědictví dědici nebo více dědicům (§ 185 z. ř. s.). Aktiva pozůstalosti tvoří mj. majetek zůstavitele, který vlastnil v den své smrti (§ 171 z. ř. s.). Neshodnou-li se dědicové na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do aktiv pozůstalosti, ke spornému majetku se v řízení a při projednání pozůstalosti nepřihlíží (§ 172 odst. 2 z. ř. s.).[6]

Protože není žádná centrální autorita, která by potvrdila vlastnictví bitcoinu zůstavitelem, je s ohledem na tuto decentralizaci třeba k projednání bitcoinu jako součásti pozůstalosti nutná shoda všech dědiců na tom, že zůstavitel bitcoin vlastnil. Notář v takovém případě nemůže v řízení o pozůstalosti provádět dokazování ke skutečnostem, které by byly mezi dědici sporné. Pokud se dědici shodnou, je dále třeba, aby se přístupové údaje dostaly od zůstavitele k tomu, kdo má bitcoin dědit, případně aby bylo jinak zajištěno, že se tyto údaje dostanou do jeho dispozice po skončení řízení. Projednání bitcoinu jako součásti pozůstalosti by bylo bezpředmětné, pokud by následně neměly být přístupové údaje dědicovi známy.

K určení obvyklé ceny bitcoinu je třeba znát jeho zůstatek. Ten lze zjistit za použití příslušného veřejného klíče.[7] Protože se bitcoin pravidelně obchoduje na internetových burzách nebo směnárnách, lze obvyklou cenu určit na základě toho, jak obchodoval ke dni úmrtí zůstavitele.[8] 1 bitcoin (zkráceně BTC) je dělitelný sto milionem. Nejnižší měnová jednotka se nazývá *satoshi* (zkráceně SAT).[9] 1 SAT = 0,00000001 BTC. Popis v seznamu aktiv pozůstalosti by měl obsahovat nejlépe veřejný klíč spolu s uvedením zůstatku bitcoinu na něm (např.: *„0,13511456 bitcoinu na veřejném klíči 1ABCd2ef3456AdNotam78910NkCr11ghij"*, kdy místo slova „bitcoin" lze použít zkratku „BTC"[10]) a obvyklou cenu vyjádřenou v korunách českých.

Potvrzení nabytí bitcoinu jedinému dědici, který má přístupové údaje, nebude v praxi činit potíže. Jestliže ale bude nabytí bitcoinu potvrzeno více dědicům, musí s ohledem na jeho technické vlastnosti následovat společný postup těchto dědiců v souladu s rozhodnutím o dědictví, pokud jde o společné užití přístupových údajů za účelem následného faktického vypořádání bitcoinu mezi sebou. Tím, že je bitcoin decentralizovaný, není zde žádná centrální autorita, která by rozhodnutí o dědictví mohla přijmout a podle něho bitcoin mezi dědice rozdělit. Tomu se dá předejít tím, bude-li k bitcoinu v pozůstalosti vícero přístupových údajů a každý z dědiců zdědí bitcoin připadající na jedny přístupové údaje.

Odlišná může být situace v případě bitcoinu na webové peněžence. S ohledem na to, že privátním klíčem disponuje její provozovatel, je diskutabilní, zda zůstavitel takový bitcon vůbec vlastní, nebo zda jej vlastní provozovatel webové peněženky a zůstavitel má jen některá práva přiznaná mu smluvními podmínkami. Na druhou stranu s ohledem na to, že půjde o poskytovatele služeb spojených s *virtuálním aktivem* ve smyslu § 2 odst. 1 písm. l) AML nebo obdobných předpisů v jiných státech, bude mu zpravidla známa totožnost zůstavitele, což by mohlo usnadnit dokazování. Notář by mohl vyzvat provozovatele ke sdělení skutečností podle § 141 z. ř. s.[11]

SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ

Bitcoin může být součástí společného jmění manželů (§ 709 o. z.). Zaniklo-li manželství smrtí jednoho z manželů, mělo by v řízení o pozůstalosti dojít též ke stanovení obvyklé ceny bitcoinu patřícího do společného

5 Není však vyloučeno zabezpečení bitcoinu dalšími přístupovými údaji. Viz Doležal, M. *Passphrase – další vrstva zabezpečení kryptoměnové peněženky* [online]. Dostupné na <https://finex.cz/passphrase-kryptomenova-penezenka-zabezpeceni>.

6 Obecně se práv ke spornému majetku mohou dědicové domáhat po skončení řízení o pozůstalosti žalobou podle § 189 z. ř. s.

7 Op. cit. sub 2.

8 Kurzy jsou dostupné na webových stránkách směnáren, např. na <https://www.anycoin.cz> nebo <https://www.coinbase.com>.

9 Podle svého tvůrce, kterým byl Satoshi Nakamoto. Satoshi Nakamoto [online]. Wikipedia.org. Dostupné na <https://cs.wikipedia.org/wiki/Satoshi_Nakamoto)>.

10 Použitý veřejný klíč je fiktivní.

11 V té souvislosti lze dále odkázat na německou judikaturu umožňující dědicům přístup k uživatelskému účtu a jeho obsahu: BGH III ZR 183/17, BGH III ZB 30/20, OLG Münster 14 O 565/18.

jmění manželů a k vypořádání společného jmění manželů (§ 162 z. ř. s.). Stanovení obvyklé ceny a vypořádání společného jmění manželů narazí na podobná úskalí jako při určování obvyklé ceny pozůstalosti a při potvrzování dědictví více dědicům.

POŘÍZENÍ PRO PŘÍPAD SMRTI

Jak pořídit o bitcoinu pro případ své smrti, by mělo být hlavní otázkou každého jejich vlastníka. Zvláště pak, pokud má bitcoin vyšší hodnoty. Zůstavitel by měl nejen projevit vůli, kdo se má stát vlastníkem bitcoinu po jeho smrti a jak, ale ruku v ruce s tím řešit i zabezpečení přístupových údajů po jeho smrti a jejich předání zamýšlené osobě.[12]

Pokud zůstavitel neprojeví žádnou poslední vůli, stane se po jeho smrti bitcoin součástí jeho pozůstalosti, na kterou budou mít právo dědicové ze zákona (§ 1633 až 1641 o. z.). Od smrti zůstavitele do skončení řízení o pozůstalosti budou pozůstalost spravovat všichni dědicové, případně soudem jmenovaný správce pozůstalosti (§ 1677 o. z.). Vždy je třeba, aby dědicové disponovali přístupovými údaji.

Pokud zůstavitel poslední vůli projevit chce, jeví se jako nejvhodnější ze všech druhů pořízení pro případ smrti (§ 1491 o. z) pořízení závěti (§ 1494 a násl. o. z.), v níž může zůstavitel povolat právní nástupce k bitcoinu, a to buď jako dědice, nebo jako odkazovníky, a zároveň může povolat vykonavatele závěti, správce pozůstalosti nebo oba zároveň. Takovou závěť může též kdykoli změnit nebo zrušit. Rozdíl mezi dědicem a odkazovníkem je ten, že zatímco dědic je univerzálním právním nástupcem zůstavitele a účastníkem řízení o pozůstalosti, kterému je dědictví potvrzeno konečným rozhodnutím soudu, odkazovník (§ 1594 a násl. o. z.) má naproti tomu jen pohledávku za dědici na vydání předmětu odkazu, přičemž není účastníkem řízení o pozůstalosti, ani soud mu nabytí odkazu nijak nepotvrzuje. Lepší je proto povolání dědice. Úkolem vykonavatele závěti (§ 1553 o. z.) je dbát na řádné splnění poslední vůle zůstavitele, a pokud není povolán správce pozůstalosti, potom i spravuje pozůstalost. Správce pozůstalosti (§ 1556 a násl. o. z.) spravuje pozůstalost, a byl-li povolán i vykonavatel závěti, řídí se správce pozůstalosti jeho pokyny. V případě potřeby může správce pozůstalosti jmenovat též soud (§ 157 a násl. z. ř. s.).

Poslední vůli může zůstavitel projevit např. tak, že v závěti povolá dědice bitcoinu, případně i nařídí, jak má být mezi dědice rozdělen, bude-li povolaných dědiců více. Uvést v závěti i konkrétní veřejný klíč, na kterém má zůstavitel zůstatek bitcoinu, může být vhodné, je však třeba brát v úvahu, že vlivem pozdějších transakcí může dojít k jeho změně. K zajištění splnění své poslední vůle může zůstavitel dále povolat vykonavatele závěti a případně mu určit, jaké má povinnosti. Nepovolá-li ho, může povolat správce alespoň části pozůstalosti, kterou tvoří zůstavený bitcoin, a to buď dědice, který má bitcoin zdědit, nebo jinou osobu, čímž vyloučí ze správy této části pozůstalosti ostatní dědice, kteří bitcoin dědit nemají.

Následně musí zůstavitel vyřešit, jak se povolaný dědic dostane k přístupovým údajům, a vyloučit, aby se k těmto údajům nedostal nikdo nepovolaný. V žádném případě by zůstavitel neměl uvádět přístupové údaje přímo do textu závěti s ohledem na to, že závěť se stává součástí pozůstalostního spisu, do kterého mohou v mezích právních předpisů nahlížet i jiné osoby než dědic, který má bitcoin podle poslední vůle zůstavitele dědit. Není vyloučeno, aby závěť obsahovala postup, jak se povolaný dědic může k přístupovým údajům dostat. Vždy je však třeba zvážit okolnosti konkrétního případu a cíl, kterým je, aby se k přístupovým údajům dostalo co nejméně lidí, nejlépe po zůstaviteli pouze povolaný dědic. Nabízí se třeba využít úschovu přístupových údajů nastavenou v souladu s výše uvedeným cílem a o této úschově dědice vhodným způsobem zpravit.

ZÁVĚR

Bitcoin je movitou nehmotnou věcí. V případě smrti jeho vlastníka je součástí jeho pozůstalosti. Mnohdy zdůrazňovaná přednost bitcoinu spočívající v jeho decentralizaci a nezávislosti na jakékoli autoritě se může snadno stát překážkou pro to, aby přešel na dědice. Zásadní je dispozice s přístupovými údaji, neboť je nezbytná pro možnost s bitcoinem nakládat a dále je jedním z hlavních předpokladů pro závěr o jejich vlastnictví. V průběhu řízení je nutné nalezení shody mezi všemi dědici o skutečnosti, že zůstavitel bitcoin v okamžiku své smrti vůbec vlastnil, neboť v případě sporu je prokazování této skutečnosti v řízení o pozůstalosti nemožné a mimo toto řízení problematické. Zároveň je třeba, aby se přístupové údaje dostaly od zůstavitele k tomu, kdo má bitcoin dědit, případně aby bylo jinak zajištěno, že se tyto údaje dostanou do jeho dispozice po skončení řízení. Hodlá-li zůstavitel projevit poslední vůli, kdo má jeho bitcoin nabýt po jeho smrti, jeví se jako nejvhodnější, pořídí-li závěť, v níž povolá dědice bitcoinu. Zároveň musí zůstavitel vyřešit, jak se přístupové údaje dostanou k povolanému dědici, aniž by se dostaly k nepovolaným osobám, případně kdo je bude spravovat v průběhu řízení o pozůstalosti. Za tím účelem může v závěti povolat vykonavatele závěti nebo správce pozůstalosti. ■

12 Z důvodu zjednodušení výkladu nebude bráno v potaz, že bitcoin by mohl tvořit součást společného jmění manželů.

Nejvyšší soud České republiky

Z JUDIKATURY NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR

Ilustrační foto: Shutterstock.com

Předmět podnikání akciové společnosti

Ujednání stanov, podle něhož je předmětem podnikání akciové společnosti výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, je neurčité.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. května 2021, sp. zn. 27 Cdo 3549/2020

Z ODŮVODNĚNÍ:

I. DOSAVADNÍ PRŮBĚH ŘÍZENÍ

[1] Společnost K, a. s. (dále jen „společnost“), se návrhem ze dne 12. 5. 2020 (dále jen „návrh“) domáhá zápisu „realitního zprostředkování“ jako předmětu podnikání do obchodního rejstříku.

[2] Krajský soud v Brně (dále jen „rejstříkový soud“) usnesením ze dne 14. 5. 2020, č. j. B 2611/RD137/KSBR, Fj 48735/2020/KSBR, společnost vyzval k doplnění návrhu o rozhodnutí valné hromady o změně stanov společnosti v části týkající se jejího předmětu podnikání osvědčené notářským zápisem.

[3] Nato rejstříkový soud usnesením ze dne 17. 6. 2020, č. j. B 2611/RD145/KSBR, Fj 48735/2020/KSBR, návrh – z důvodu jeho nedoplnění o rozhodnutí valné hromady o změně stanov – odmítl (výrok I.) a rozhodl o vrácení soudního poplatku (výrok II.).

[4] K odvolání společnosti Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 21. 7. 2020, sp. zn. 5 Cmo 135/2020, usnesení rejstříkového soudu potvrdil.

[5] Odvolací soud vyšel z toho, že:

1) Společnost má od 13. 3. 2020 živnostenské oprávnění k realitnímu zprostředkování jakožto ohlašovací vázané živnosti podle § 23 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenského zákona) [dále jen „živnostenský zákon"].

2) Podle § 4 stanov společnosti (dále jen „stanovy") je předmětem podnikání společnosti:

   i. výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona,
   ii. projektová činnost ve výstavbě,
   iii. provádění staveb, jejich změn a odstraňování,
   iv. silniční motorová doprava – nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti přesahující 3,5 tuny, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí, – nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti nepřesahující 3,5 tuny, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí,
   v. činnost účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence,
   vi. výkon zeměměřických činností,
   vii. podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady.

3) Podle § 20 písm. a) stanov do působnosti valné hromady společnosti náleží „rozhodování o změně stanov, nejde-li o změnu v důsledku zvýšení základního kapitálu pověřeným představenstvem, nebo o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností".

[6] Na takto ustaveném základě odvolací soud nejprve uvedl, že do 2. 3. 2020 mohlo být realitní zprostředkování poskytováno na základě živnosti volné „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona", neboť bylo zařazeno do přílohy č. 4 živnostenského zákona bodu 58 „jako „Realitní činnost, správa a údržba nemovitostí". Od 3. 3. 2020 [tj. od účinnosti zákona č. 39/2020 Sb., o realitním zprostředkování a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o realitním zprostředkování")] je realitní zprostředkování živností vázanou uvedenou v příloze 2 živnostenského zákona. Od 3. 3. 2020 je v bodě 58 přílohy č. 4 živnostenského zákona jako obor živnosti volné „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona" označena „nová" živnost „Nákup, prodej, správa a údržba nemovitostí".

[7] Jelikož je realitní zprostředkování od 3. 3. 2020 živností vázanou, odvolací soud připomněl, že zájemce o činnost s tímto předmětem podnikání musí živnostenskému úřadu (podle § 25 odst. 1 zákona o realitním zprostředkování) doložit splnění stanovených podmínek odborné způsobilosti. Nesplnil-li tyto podmínky a neohlásil-li podnikatel, který realitní zprostředkování poskytoval do 2. 3. 2020, živnostenskému úřadu do 12 měsíců od účinnosti zákona o realitním zprostředkování vázanou živnost „Realitní zprostředkování", jeho živnostenské oprávnění k živnosti uplynutím této lhůty zaniká.

[8] Odvolací soud dovodil, že „činnost vykonávaná na základě živnostenského oprávnění jako vázaná živnost ‚Realitní zprostředkování' (…) je novým, samostatným předmětem podnikání, neboť je představována zcela novou živností, navíc jiného druhu, k níž lze získat oprávnění za odlišných (přísnějších) podmínek než v případě dosavadní volné živnosti". Požaduje-li zapisovaná osoba zápis realitního zprostředkování do obchodního rejstříku, musí „nejen doložit soudu živnostenské oprávnění, ale také upravit (rozšířit) svou společenskou smlouvu, stanovy o tento nový předmět podnikání (…)".

[9] Soud prvního stupně podle odvolacího soudu postupoval správně, když společnost vyzval k doložení rozhodnutí valné hromady o změně jejích stanov, neboť změna předmětu podnikání je změnou obsahu stanov, která podle § 421 odst. 2 písm. a) zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákona o obchodních korporacích) [dále jen „z. o. k."], a § 20 písm. a) stanov náleží do působnosti valné hromady společnosti. Takové rozhodnutí o změně stanov musí být podle § 416 odst. 2 a § 776 odst. 2 z. o. k. osvědčeno notářským zápisem.

II. DOVOLÁNÍ A VYJÁDŘENÍ K NĚMU

[10] Proti usnesení odvolacího soudu podala společnost dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř."), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a sice zda návrh na zápis předmětu podnikání „realitní zprostředkování" do obchodního rejstříku musí být – v režimu právní úpravy účinné od 3. 3. 2020 – doložen (mimo jiné) rozhodnutím valné hromady o změně stanov v situaci, kdy – již v režimu předcházející právní úpravy – byl jako předmět podnikání společnosti ve stanovách této obchodní společnosti označen a v obchodním rejstříku zapsán „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona".

[11] Dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu změnil tak, že se usnesení rejstříkového soudu ruší.

[12] Podle argumentace dovolatelky odvolací soud vyřešil v dovolání formulovanou otázku nesprávně. Účelem zákona o realitním zprostředkování je totiž podle ní „zpřísnit podmínky pro výkon již existujícího oboru živnosti (…), a to realitní činnosti". Závěr odvolacího soudu je proto v rozporu

s § 23 a 25 zákona o realitním zprostředkování, jež upravují podnikání podnikatelů, kteří poskytovali realitní zprostředkování již před účinností tohoto zákona.

[13] Dovolatelka konstatuje, že změnou právní úpravy, jíž byla činnost – realitní zprostředkování – „vyčleněna" z ohlašovací volné živnosti do ohlašovacích vázaných živností, došlo ke změně stanov označujících jako předmět podnikání obchodní společnosti „Výrobu, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona". Taková změna stanov však podle přesvědčení dovolatelky nespadá do působnosti valné hromady obchodní společnosti, která o ní nerozhoduje. Uvedená změna předmětu podnikání obchodní společnosti se podle dovolatelky projeví pouze tak, že její statutární orgán (podle § 433 z. o. k.) vyhotoví úplné znění stanov.

III. PŘÍPUSTNOST DOVOLÁNÍ

[14] Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

[15] Podle § 237 o. s. ř. je (není-li stanoveno jinak) dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

[16] Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení otázky, zda na základě ujednání stanov akciové společnosti přijatých v režimu právní úpravy účinné do 2. 3. 2020, podle něhož je předmětem podnikání společnosti „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona", lze po 3. 3. 2020 do obchodního rejstříku jako předmět podnikání společnosti zapsat „realitní zprostředkování"; tato otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

IV. DŮVODNOST DOVOLÁNÍ

A) POUŽITÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY

[17] Podle § 553 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z."), nejde o právní jednání, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem.

[18] Podle § 554 odst. 1 o. z. se ke zdánlivému právnímu jednání nepřihlíží.

[19] Podle § 556 odst. 1 o. z. co je vyjádřeno slovy nebo jinak, vyloží se podle úmyslu jednajícího, byl-li takový úmysl druhé straně znám, anebo musela-li o něm vědět. Nelze-li zjistit úmysl jednajícího, přisuzuje se projevu vůle význam, jaký by mu zpravidla přikládala osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen.

[20] Podle § 250 odst. 2 písm. a) z. o. k. obsahují stanovy akciové společnosti také firmu a předmět podnikání nebo činnosti (…).

[21] Podle § 19 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů (dále jen „z. v. r."), návrh na zápis musí být doložen listinami o skutečnostech, které mají být do veřejného rejstříku zapsány, a listinami, které se zakládají do sbírky listin v souvislosti s tímto zápisem.

[22] Podle § 25 odst. 1 písm. b) z. v. r. se do veřejného rejstříku zapíše předmět činnosti nebo podnikání nebo vymezení účelu osoby, vyžaduje-li to jiný zákon.

B) K PŘEDMĚTU PODNIKÁNÍ NEBO ČINNOSTI JAKO NÁLEŽITOSTI SPOLEČENSKÉ SMLOUVY (STANOV)

[23] Předmět podnikání nebo činnosti obchodní korporace je [podle § 98, § 146 odst. 1 písm. b), § 250 odst. 2 písm. a) a § 553 písm. b) z. o. k.] jednou z obligatorních obsahových náležitostí společenské smlouvy (stanov). Účelem takového ujednání společenské smlouvy (stanov) je zajistit, aby obchodní korporace vykonávala výlučně činnosti, které jí její společníci či členové (respektive nejvyšší orgán) určili. Prostřednictvím určení předmětu podnikání nebo činnosti obchodní korporace společníci či členové v obecné rovině realizují právo rozhodovat o základním směřování obchodní korporace. Hodlá-li obchodní korporace změnit předmět podnikání nebo činnosti, děje se tak zásadně změnou příslušných ujednání její společenské smlouvy (stanov).

[24] Předmět podnikání nebo činnosti obchodní korporace je současně podle § 25 odst. 1 písm. b) z. v. r. skutečností (povinně) zapisovanou do obchodního rejstříku. Přitom každý údaj, jenž má být zapsán do veřejného rejstříku, musí v souladu s § 19 z. v. r. vyplývat z obsahu listiny, která je k návrhu na jeho zápis doložena. Rejstříkový soud tak při posuzování důvodnosti návrhu na zápis do veřejného rejstříku interpretuje předložené listiny za účelem zjištění, zda z nich vyplývá údaj, jenž má být do veřejného rejstříku zapsán.

[25] Listinou, která musí být doložena k zápisu předmětu podnikání nebo činnosti akciové společnosti do obchodního rejstříku, jsou – s ohledem na výše uvedené závěry – zásadně její stanovy. Do obchodního rejstříku tak lze zapsat jako předmět podnikání nebo činnosti jen činnosti, které jsou uvedeny ve stanovách akciové společnosti.

[26] Živnostenský zákon upravuje (mimo jiné) veřejnoprávní podmínky pro živnostenské podnikání. Tedy, co (jaké předpoklady) musí osoba splnit, aby jí bylo uděleno veřejnoprávní oprávnění k živnostenskému podnikání. Určuje, že k určitým činnostem je zapotřebí splnit nejen všeobec-

né podmínky podnikání, ale také podmínky zvláštní, a tyto činnosti vypočítává a specifikuje, jaké zvláštní podmínky je zapotřebí splnit. Současně stanoví (jako zbytkovou kategorii), že pro ostatní činnosti postačí splnit toliko všeobecné podmínky podnikání. Tuto zbytkovou kategorii označuje jako „živnost volná". Živnost volná zahrnuje předem neohraničený okruh činností, je vymezena negativně – spadá do ní vše, co není zahrnuto do živností vázaných, řemeslných či koncesovaných (viz § 25 živnostenského zákona). Jde o systematiku úpravy veřejnoprávních podmínek, kdy zákonodárce pozitivně vymezuje činnosti, u nichž vyžaduje splnění zvláštních podmínek, a stanoví, že na výkon ostatních činností neklade jiné veřejnoprávní nároky než ty vymezené v § 6 živnostenského zákona.

[27] Popsaná systematika živnostenského zákona je logická z pohledu vymezení veřejnoprávních nároků kladených na provozování jednotlivých živností, nemá ale žádný význam z pohledu vymezení předmětu podnikání ve společenské smlouvě (stanovách). To nemusí doslovně odpovídat vymezení jednotlivých živností, jak je učiněno v živnostenském zákoně. Společníci či členové obchodní korporace mohou předmět podnikání vymezit odlišně, než jak jednotlivé činnosti vymezuje živnostenský zákon. Učiní-li tak, je věcí živnostenského úřadu, aby předmět podnikání určitě a srozumitelně vymezený ve společenské smlouvě (stanovách) podřadil pod příslušnou živnost uvedenou v živnostenském zákoně, a určil, zda k takto vymezenému předmětu podnikání postačí (z pohledu veřejnoprávní úpravy) splnit všeobecné podmínky podnikání (a jde tedy o živnost volnou), anebo zda jde o živnost vázanou, řemeslnou či koncesovanou, a společnost musí splnit i další (zvláštní) podmínky určené zákonem.

C) K URČITOSTI UJEDNÁNÍ SPOLEČENSKÉ SMLOUVY (STANOV) ODKAZUJÍCÍHO NA VÝROBU, OBCHOD A SLUŽBY NEUVEDENÉ V PŘÍLOHÁCH 1 AŽ 3 ŽIVNOSTENSKÉHO ZÁKONA

[28] Ujednání stanov, podle něhož je předmětem podnikání akciové společnosti výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, nesplňuje požadavek určitosti, neboť z něj není zjevné, co je předmětem podnikání dané společnosti, a odpovídajícího výsledku se nelze dobrat ani výkladem.

[29] Výkladem podle § 556 odst. 1 věty druhé o. z. přitom nelze dovozovat, že by předmětem podnikání v případě popsaném v odstavci [28] byly alespoň činnosti výslovně uvedené v příloze č. 4 živnostenského zákona ve znění do 31. 12. 2020 pod body 1 až 79. Jednak by žádná rozumná osoba v postavení společníka či člena obchodní korporace nemohla z tohoto ujednání usuzovat, že vůlí společníků bylo podnikat ve všech výslovně vypočtených činnostech označených v této příloze pod body 1 až 79, a dále nelze pominout, že takto vymezeným „předmětem podnikání" se odkazuje i na bod 80 přílohy č. 4 živnostenského zákona, a tedy se sjednává, že předmětem podnikání bude předem nevymezený okruh činností [k výkladu zakladatelského právního jednání viz dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2019, sp. zn. 27 Cdo 5749/2017, jehož závěry se (podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4460/2018, nebo ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. 27 Cdo 506/2019) obdobně uplatní i při výkladu stanov akciové společnosti podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2014].

[30] Nejvyšší soud proto uzavírá, že ani výkladem ujednání stanov, podle něhož je předmětem podnikání akciové společnosti výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, nelze zjistit, jaký je předmět podnikání společnosti (určit jeho konkrétní obsah). Takové ujednání je proto z důvodu neurčitosti jeho obsahu zdánlivé (§ 553 o. z.) a nepřihlíží se k němu (§ 554 o. z.) [v režimu právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 pak šlo o ujednání absolutně neplatné podle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku]. Na jeho základě tudíž není možné předmět podnikání do obchodního rejstříku zapsat (k tomu srov. za všechna rozhodnutí např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4525/2016, nebo ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3796/2017).

[31] Z výše uvedeného rovněž plyne, že do obchodního rejstříku se podle § 25 odst. 1 písm. b) z. v. r. zapisuje předmět podnikání nebo činnosti obchodní korporace, nikoli označení živnosti. Společníci či členové obchodní korporace tak ve vztahu k výčtu oborů činnosti v příloze č. 4 živnostenského zákona zpravidla určí (a společenská smlouva, resp. stanovy, obsahují) některé z vypočtených oborů činnosti. Tyto budou do obchodního rejstříku zapsány jako předmět podnikání nebo činnosti korporace. Je-li ve společenské smlouvě (stanovách) uveden a případně i do obchodního rejstříku zapsán jako předmět podnikání výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, odporuje tento zápis § 25 odst. 1 písm. b) z. v. r. a je třeba zjednat nápravu postupem podle § 9 odst. 1 z. v. r.

D) SHRNUTÍ

[32] Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že dospěl-li odvolací soud (ve shodě s rejstříkovým soudem) k závěru, podle něhož návrhu na zápis „realitního zprostředkování" jako předmětu podnikání společnosti do obchodního rejstříku nelze vyhovět, protože společnost návrh nedoložila (novým) zněním stanov, jež by takový předmět podnikání obsahovalo, je jeho rozhodnutí – co do výsledku – správné.

[33] Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání zamítl podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. ■

JUDr. Roman Fiala,
soudce Nejvyššího soudu ČR,
člen redakční rady Ad Notam

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují

16. (DVOJ)ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právníkroku 20/21

Společně jsme založili tradici, kterou si právnický svět zaslouží!

Soutěž již tradičně probíhá pod záštitou Ministerstva spravedlnosti.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 31. 5. 2021 do 31. 10. 2021. Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formulář. Informace o PR 2020/2021 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a v právnických periodikách. Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem v lednu 2022 v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 11 nebo 12/2021 nebo web ČAK.

Stálé kategorie:

- Občanské právo
- Trestní právo
- Správní právo
- Pracovní právo
- IT právo

Kategorie se speciálními kritérii:

- Talent roku
- Pro bono
- Právnická síň slávy

Partneři soutěže:

Soudcovská unie ČR
Notářská komora ČR
Exekutorská komora ČR
Unie státních zástupců ČR
Unie podnikových právníků ČR
Unie obhájců ČR
Jednota českých právníků
Unie rodinných advokátů

CEZ GROUP
WI-ASS ČR pojišťovací makléř
RENOMIA
LIT-FIN LITIGATION FINANCIERS
DAS BRÁNÍME SLUŠNĚ
Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
JAVORINA
Royal Comfort
SingleCase
RIPER
CHÂTEAU VALTICE
euro
DeLonghi Better Everyday
GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA
Wolters Kluwer
KONSEPTI
Praetor
WOMEN FOR WOMEN

Ing. Monika Červíčková (*1967)

- Česká politička a podnikatelka
- Ředitelka neziskové organizace *Plus 50*
- Od června 2018 poslankyně Poslanecké sněmovny PČR
- Členka hnutí ANO 2011

Rozhovor s předkladatelkou novely notářského řádu, poslankyní Monikou Červíčkovou

Rozhovor s **Ing. Monikou Červíčkovou** uskutečnil **Mgr. Radim Neubauer**, prezident Notářské komory České republiky.

Paní poslankyně, proč jste se rozhodla věnovat se mezi svými legislativními návrhy také notářské agendě?

Žijeme v 21. století, přesto tomu způsob, kterým běžný občan komunikuje s úřady, rozhodně neodpovídá. Komerční sektor nám denně ukazuje, jak si můžeme s pomocí již běžně dostupných technologií usnadnit život, ale státní aparát vyžaduje to známé „obíhání úřadů." V tomto ohledu bylo tedy naprosto nezbytné systém modernizovat, a protože se běžná komunikace občanů s institucemi týká mimo jiné i notářských kanceláří, byl dobrý důvod navrhnout novelizaci notářského řádu.

Jaká tedy byla cesta od prvotního návrhu až ke sněmovnímu tisku?

Protože nemusíme pro inspiraci daleko – mnohé evropské státy komunikaci s úřady a státní správou, tzv. eGovernment, dávno a úspěšně zavedly a procesy digitalizovaly, o možnosti nebyla nouze. My jsme je samozřejmě museli s týmem, který se se mnou na návrhu podílel, přizpůsobit českému prostředí, tedy hlavně naší stávající legislativě. A protože jsem měla výraznou podporu, a to i v otázkách samotné technické realizace, ze strany Notářské komory, dopracovali jsme se k takové podobě návrhu, která dává smysl, dotčené strany jej budou schopné realizovat a občanům zásadně ušetří práci i čas. Dovolte mi tedy, abych i tento rozhovor využila pro upřímné poděkování vedení Notářské komory za skvělou spolupráci.

Bylo těžké najít podporu návrhu napříč politickým spektrem?

Potvrdilo se pravidlo, na které jsme ve sněmovně zvyklí: kdo rychle pochopí, že se jedná o dobrou a prospěšnou věc, je

Moderní pohled na notáře se mění. Lidé si více všímají toho, že notář je nestranný a poskytuje služby vztažené k běžnému rodinnému životu.

pro. A pak už záleží na tom, jak moc se z věci stane politikum a jak jsou členové jednotlivých poslaneckých klubů dohodnuti na hlasování. Ale protože nemít v roce 2021 možnost komunikovat s úřadem digitálně je zkrátka ostuda, potřebná podpora se našla napříč politickým spektrem.

Jednání tedy probíhalo pokojně?

Zcela bez obtíží to nebylo, blíží se volby a mnoho poslanců toho využívá ke svému zviditelnění. Při třetím čtení došlo dokonce na účelovou obstrukci, kdy jeden nezařazený poslanec, kterého nechci jmenovat, u řečnického pultíku několik hodin četl text, který s projednávaným sněmovním tiskem nijak nesouvisel.

Co si Vy konkrétně od novely slibujete?

Jednoznačně pomoc lidem. Naplní už několik let deklarované, a nakonec bohužel opomíjené heslo „úřady už nebude obíhat člověk, ale dokument". Běžný občan musí udržet vysoké tempo, aby stihl všechny své pracovní a rodinné povinnosti, je proto nutné mu někde odlehčit. A právě cesta na úřad nahrazená online komunikací, je jedním ze způsobů, kterým se snažíme lidem pomoci.

Jak je podle Vás vnímána role notáře v naší společnosti?

Ve srovnání se zeměmi západní Evropy, kde například celá rodina mívá svého notáře řešícího právní záležitosti všech generací i příbuzenských větví, jsou zřejmé určité odlišnosti, ale je evidentní, že moderní pohled na notáře se mění. Od doby předrevolučního státního notářství, kdy si lidé návštěvu úřadu spojovali jen s dědictvím, pozoruji, že si lidé více všímají toho, že notář je nestranný a poskytuje služby vztažené k běžnému rodinnému životu. Mám na mysli třeba možnost sepsání smlouvy, když kupujete byt, nebo stále více oblíbené manželské smlouvy.

Vnímáte potenciál notáře jako toho, kdo řeší rodinné právní záležitosti, i v dalších oblastech?

Určitě ano, i zde bych si dovolila poukázat na praxi v zemích na západ od našich hranic, což by mohla být inspirace i v otázce toho, co všechno může notář jako právník pro občana v jeho běžných životních situacích udělat. A k nim patří i rozvod manželství. Nemyslím si, že rozvod před soudem lidem zabrání se rozvést, často jim situaci akorát zkomplikuje. Proto, obzvláště v případech, kdy jsou lidé schopni se sami na všem dohodnout, nevidím důvod nutit je jít před soud. Vždyť se o nic nesoudí. Takto domluvené rozvody v některých evropských státech realizují notáři již běžně.

Jakým dalším otázkám se ve sněmovně věnujete?

Já jsem zastánkyně toho, že stát má lidem život ulehčit, ne komplikovat. A že každý má mít stejnou možnost ukázat, co v něm je. Dalo by se říci, že se v mé agendě často objevují lidsko-právní témata, rovné příležitosti apod.

Váš mandát byl sice pouze tříletý, ale i tak jste v jeho průběhu získala jistě nějakou výraznou zkušenost. Podělíte se o ni s našimi čtenáři?

Sněmovna mě samozřejmě naučila mnohé. Se spoustou poslanců, senátorů a politiků, přestože jsou z jiné strany i části politického spektra, se dá na dobré věci rozumně dohodnout a spolupracovat. A pak jsem se také utvrdila v tom, že s některými lidmi nehnete, třeba jen proto, že i když vaší věci věří a souhlasí s ní, nikdy to nepřiznají. A s takovými lidmi nemá smysl věc řešit, dojde jen k průtahům a výsledek se stejně nedostaví. Naučila jsem se, že čas má obrovskou cenu, i to, že některým zbytečným jednáním je lepší se vyhnout. Vašim čtenářům proto přeji, aby se do podobných situací dostávali, pokud možno, co nejméně. ■

Mgr. Radim Neubauer, prezident Notářské komory České republiky, notář v Praze

Rozhovor s Ing. Evou Košvancovou,

dcerou JUDr. Jiřího Brázdy, čestného prezidenta NK ČR, bývalého vedoucího státního notáře v Mělníku.

Rozhovor s **Ing. Evou Košvancovou** vedl **JUDr. Martin Foukal**, čestný prezident Notářské komory České republiky.

Dovolte mi, vážená paní inženýrko, abych si s Vámi připomněl jubileum 100 let od narození Vašeho tatínka, JUDr. Jiřího Brázdy. Notářství věnoval svůj celý profesní život a mnozí z mé generace měli tu čest se s ním osobně setkat. Zajímalo by mě, ale jistě i čtenáře časopisu Ad Notam, jak jste s tatínkem prožívala jeho vztah k notářství, zejména jako malé dítě.

Tatínek prakticky celý život dojížděl za prací na Mělník, a tak přijížděl domů až pozdě večer. Nevím, jestli někdy chtěl toto místo změnit, každopádně protože nebyl ve straně, měl velmi omezené možnosti. Byli jen dva vedoucí státní notáři v republice, kteří nebyli členy KSČ, a tatínek byl jedním z nich. Docela často si bral svou práci domů, a tak maminčina věta „děti buďte zticha, tatínek dělá lejstra" zněla u nás často. Jako dnes ho vidím, jak sedí za stolem, před sebou hromádku složek, které prochází – ty, kde najde řešení, pokládá stranou, kde s tím nemůže hnout, dává složku dospod hromádky.

O víkendech tatínek rád relaxoval prací na zahradě, to byla jeho doména. Když bylo hezky, chodili jsme spolu brzy ráno hrát tenis, někdy třeba i v 6 hodin, a to jsme museli lézt na kurty přes plot, což byl od tatínka ještě v jeho 57 letech docela výkon. Jinak miloval hory, tam jsme trávili všechny naše dovolené – v létě turistika, v zimě lyže. Jen jednou jsme byli společně v Bulharsku a Rumunsku u moře, další dovolené zde už byly opět v horách, a ty byly nezapomenutelné.

Již od 60. let se tatínek věnoval publikační činnosti – psal do mnoha časopisů jak odborných, tak populárních (v časopise *Vlasta* vycházely jeho články řadu let). Vyšly mu i články o notářství v ČSSR v rakouském a německém notářském časopise v 70. letech. Kromě článků napsal nebo se podílel na vydání několika odborných knih. Největší láskou a chloubou mu byla jeho kniha „Notářský pitaval" a její pokračování, z níž část povídek byla i zfilmována a čtena v rozhlase.

Tatínek měl mnoho dalších zájmů – klasickou hudbu, historii, výtvarné umění, knihy. Měl neuvěřitelnou paměť a znalosti v těchto oborech velmi široké.

Vlastně dnes nechápu, jak to vše stíhal, když jsem ho v životě neviděla spěchat.

Váš otec byl z rodiny advokáta. Víte, proč se stal notářem, co ho na tomto povolání lákalo?

Na to je krásná odpověď v tatínkových vzpomínkách, cituji: „Notářství jako povolání mi vybral tatínek. Já jsem s tím souhlasil, protože jsem mu věřil. Původně se víc hovořilo o tom, že se stanu advokátem a časem převezmu tatínkovu advokátní kancelář, ale tatínek došel k názoru, že notářství bude pro mne lepší. Říkal: ‚za notářem lidé musí přijít sami, advokáti klienty musí shánět.' Dobře, moc dobře mi tatínek vybral a za tu volbu jsem mu stále vděčný. Vybral mi povo-

lání, které jsem si zamiloval a byl jsem v něm šťastný. A stalo se mi jak koníčkem, tak posláním."

Vašeho tatínka jsme znali jako velkého vypravěče zajímavých historek. Vyprávěl Vám nějaké příběhy ze své praxe?

Některé příhody nám vyprávěl, ale my jako malé děti jsme nebyli moc dobří posluchači, víc jsme milovali jeho „černé hodinky" s příběhy, co zažil za totálního nasazení v Německu za 2. světové války. Teprve později, když začal psát první povídky do budoucího Notářského pitavalu a my jsme se stali jeho prvními čtenáři, začali jsme více vnímat pestrost jeho povolání a jeho jedinečnou příležitost nahlédnout do široké škály lidských povah a osudů.

Celou řadu příběhů Váš tatínek zpracoval do knihy s názvem „Notářský pitaval" vydané roku 1987 a jeho pokračování z počátku 90 let. Dokonce několik epizod bylo i zfilmováno a kniha vyšla i v německém jazyce v roce 1997. Jak jste úspěch Vašeho tatínka vnímala?

Měla jsem velkou radost, protože jsem viděla, jak je šťastný. Věděla jsem, co práce a úsilí ho to stálo, a to nejen vlastní psaní povídek, ale především prosazení knihy do edičního plánu. To jsem na něm vždy obdivovala, že se nikdy nevzdal a dotáhl věci do úspěšného konce. Ten úspěch byl opravdu zasloužený.

Dr. Brázda byl citový člověk, měl rád rodinu, děti. Jaké máte na něj vzpomínky a bavil vás v dětství (a následně svá vnoučata) svými příběhy a poučkami?

Vzpomínek mám na něj mnoho a vlastně i dnes, dvacet let po jeho smrti, mám často pocit, že je s námi. Myslím, že lidské osudy, se kterými se ve svém povolání setkával, se odrážely i v jeho životě, který uměl prožít opravdu naplno s důrazem na to podstatné. Vlastně to, jak žil, bylo pro mne tím nejdůležitějším ponaučením a v mnohém i vzorem.

Já jako dítě jsem nejvíc milovala jeho setkávání s přáteli, kde jsem nejdřív sedávala a tiše naslouchala pestrým příběhům, později jsem mu i pomáhala s přípravou těchto setkání – třeba když chystal kulinářský večer v rámci svého seriálu „Břicho na cestách". Chystat pochoutky světové kuchyně ze socialistických potravin vyžadovalo opravdu hodně improvizace.

Uvažovala jste Vy, nebo Váš bratr, o notářském povolání?

My jsme se s bratrem v tomto „nepotatili", byli jsme oba spíše technického zaměření. Ale musím říct, že během let jsem si uvědomila, že by mne toto povolání asi i bavilo, protože mi v mém „počítačovém světě" začal chybět právě ten přímý kontakt s lidmi.

Od sametové revoluce v r. 1989 se pan doktor Jiří Brázda aktivně účastnil příprav na obnovu svobodného notářství. Zejména jeho korespondenční kontakty s kolegy z celého světa byly pro vstup do mezinárodní notářské společnosti pro české notářství obrovskou výhodou. Dr. Brázda byl světově známý, i když ho nikdo neviděl. Cestovat se nesmělo. Věděla jste o jeho zahraničních kontaktech, které bylo těžké v době totality udržovat?

Ano, o jeho zahraničních kontaktech jsem věděla, poštovní schránka bývala plná pošty z ciziny a babička zahrnuta překlady z francouzštiny. Největší dojem ale na mne zanechala návštěva prezidenta UNIL Raula Monety s chotí z Buenos Aires, pravděpodobně uskutečněná jako důsledek odmítnutí našeho Ministerstva spravedlnosti schválit tatínkovi účast na notářských konferencích, kam byl UNIL zván. Pro maminku to byla trochu infarktová situace se sháněním potravin na důstojné pohoštění. Nakonec návštěva proběhla ve velmi přátelském a milém duchu, jen dotaz pana prezidenta „zda naše dvougenerační prvorepubliková vila je našich letní hacienda a zda také chováme koně" poukázal na obrovské rozdíly v postavení socialistického notáře a jeho kolegů v zahraničí.

Při zahraničních cestách po vzniku svobodného notářství v r. 1993 naši delegaci notářů doprovázel v pozici „otce", který „vyvádí" své následovníky do velkého světa. Nastaly i dojemné okamžiky, kdy se poprvé setkal s kolegou, se kterým si do té doby jen dopisoval. Vyprávěl Vám někdy o tom?

Tak to si, přiznám se, už nepamatuji, jen vím, že byl moc šťastný a vděčný za to, že ta možnost nastala, že se jí dožil, a opravdu si to užíval.

Během svého života se Vašemu tatínkovi dostalo též mnoha různých ocenění a vyznamenání. Můžete alespoň některé z nich vzpomenout?

Několik jich obdržel za socialismu, ty mám schovány jako raritu, vzpomenu jen ty, co obdržel po roce 1989 (tedy v době, kdy již byl v důchodu) a kterých si tatínek opravdu velmi vážil:

- ocenění od Jednoty Českých právníků – Stříbrná medaile JUDr. Antonína Randy
- udělení Čestného odznaku od Rakouské notářské komory
- Řád za zásluhy o UNIL
- jako vyznamenání vnímal i titul „čestný prezident NK ČR“

Pan doktor byl vizionářem a při jednom svém vystoupení na konferenci vyjádřil přesvědčení, že ve využívání počítačové techniky je potřeba vidět budoucnost notářství. Měl i pro Váš osobní život nějaká vizionářská doporučení?

Pro můj osobní život měl jedno krásné doporučení a myslím že to bylo jediné výslovné doporučení: Evo nebudu Ti říkat koho si máš vzít za manžela, ale neber si prosím notorika – notorického sukničkáře, flákače a alkoholika. A asi měl pravdu, jsem šťastně vdaná již 38 let.

Vím, že nejste delší dobu v bezprostředním kontaktu s notářskou profesí. Přesto se Vás dovolím zeptat, jak Vy vnímáte notářství dnes a co by Váš tatínek asi vzkázal dnešnímu vedení NK ČR?

Tak, jak já jsem měla možnost poznat notářství a samotné notáře, stalo se pro mne toto povolání symbolem určité noblesy, moudrosti, ale zároveň i lidskosti a umění jednat s lidmi, což je v mém „IT světě“ často velký problém. A že v něm nechybí ani legrace, to jsem se přesvědčila mnohokrát.

A co by tatínek vzkázal dnešnímu vedení NK ČR?

Asi: „Lidi, děláte to dobře.“ A když už by chtěl opravdu nutně poradit, přidal by větu „no, víte, já bych ještě asi udělal tohle...“ Měl totiž jeden dar od života, zestárl do moudra a věděl, že nejlepší rada je ta vyžádaná.

Jak byste krátce charakterizovala svého tatínka?

Uměl žít, žít v rovnováze práce a osobního života, povinností a zábavy. Uměl se radovat ze života, nebrat věci tak vážně (i sebe), užít si každého dne. To není samozřejmost. To je dar.

Vážená paní inženýrko, velice si vážím času, který jste mi věnovala pro náš rozhovor. Věřím, že nejen Vaše rodina, ale i české notářství si s úctou připomene dne 29. května sté výročí od narození pana doktora Jiřího Brázdy.

Děkuji a přeji Vám i Vaší rodině pevné zdraví. ■

JUDr. Martin Foukal

Sto let od narození Jiřího Brázdy

29. KVĚTNA UPLYNULO 100 LET OD NAROZENÍ VELKÉ OSOBNOSTI MODERNÍHO ČESKÉHO NOTÁŘSTVÍ – PRVNÍHO ČESTNÉHO PREZIDENTA NOTÁŘSKÉ KOMORY ČR A BÝVALÉHO VEDOUCÍHO STÁTNÍHO NOTÁŘE V MĚLNÍKU JUDr. JIŘÍHO BRÁZDY. REDAKCE AD NOTAM PŘIPRAVILA K TOMUTO VÝZNAMNÉMU VÝROČÍ MEDAILON, KTERÉMU PŘEDCHÁZÍ ROZHOVOR ČESTNÉHO PREZIDENTA NOTÁŘSKÉ KOMORY ČR JUDr. MARTINA FOUKALA S DCEROU JIŘÍHO ING. EVOU KOŠVANCOVOU. NÁSLEDOVAT BUDOU VZPOMÍNKY PAMĚTNÍKŮ NA JIŘÍHO BRÁZDU A KONEČNĚ TŘI VYBRANÉ POVÍDKY Z PRVNÍHO VYDÁNÍ POVÍDEK JIŘÍHO BRÁZDY POD NÁZVEM „NOTÁŘSKÝ PITAVAL“ V NAKLADATELSTVÍ PRÁCE V ROCE 1987.

VZPOMÍNÁ JUDr. MARTIN FOUKAL, ČESTNÝ PREZIDENT NOTÁŘSKÉ KOMORY ČR, EMERITNÍ PREZIDENT NOTÁŘSKÉ KOMORY ČR A NOTÁŘ V PRAZE:

Mnohé kolegyně i kolegové mojí generace měli tu čest poznat osobně Dr. Jiřího Brázdu, nestora českého notářství. Při příležitosti jeho nedožitých stých narozenin mi dovolte, abych se s vámi podělil o pár vzpomínek.

Zřejmě první příležitostí, kdy jsem jej mohl poprvé zaregistrovat, byly „gremiální porady“ středočeských notářů, které se pořádaly v sále v přízemí budovy Státního notářství Praha-západ, v Praze 1, Karmelitské ulici, kde jsem byl od roku 1978 notářským čekatelem. Bylo zajímavé poslouchat skvělé řečnické výkony našich starších kolegů a jejich právní argumentaci. Nekonečné diskuse se vedly např. na téma, kdy se z mobilní věci, např. železničního vagonu, v té době oblíbeného dostupného rekreačního objektu, stává nemovitost, odkdy podléhá převod vlastnického práva registraci státním notářstvím. Stačí postavit zděné schůdky, nebo vybudovat podezdívku? A co stavební povolení a číslo evidenční? Nebo studna na cizím pozemku? No, bylo poutavé, když se setkaly různé názory významných autorit. Měli jsme příležitost se od nich mnoho naučit. V ojedinělých případech se do diskuse pokusil vstoupit někdo z mladé generace, což vyžadovalo odvahu i důkladné znalosti. Nabyl jsem dojmu, že právě zde se vykládá zákon a určuje směr praxe. Mezi tradiční a nejvýznamnější diskutéry patřil Dr. Jiří Brázda. Dodnes mi v uších zní jeho ostrý, pronikavý hlas.

Pan doktor Brázda byl vedoucím státním notářem v Mělníku, kam každý den dojížděl z Prahy. Mým vedoucím státním notářem na Stáním notářství Praha-západ byl JUDr. Václav Jeřábek, jeho blízký přítel. Tito dva pánové byli zřejmě duchem neformálního sdružení středočeských notářů zvaného „**konkláve**“ (z lat. *clausum cum clave* – uzamčen na klíč, shromáždění kardinálů volící papeže). Dr. Brázda se občas za ním na státním notářství zastavil, zřejmě v souvislosti s pravidelným zasedáním v nedaleké Makarské vinárně na Malé Straně, a tak jsem měl možnost jej občas zahlédnout i mimo školení. Dr. Václav Jeřábek zastával funkci magistra, který zasedání předsedal a řídil. Zápis pořizoval svým drobným, úhledným písmem právě Dr. Jiří Brázda. Přijetí

za člena do tohoto ctihodného shromáždění bylo umožněno jen středočeským vedoucím státním notářům a bylo provázeno náročným přijímacím ceremoniálem, který je schopen popsat pouze JUDr. Martin Šešina, poslední jmenovaný magistr konkláve. Ten poznal Dr. Jiřího Brázdu blíže z jiného zorného úhlu nežli já a myslím si, že by bylo zajímavé se od Martina Šešiny dozvědět více.

Dr. Jiří Brázda vykonával funkci státního notáře v duchu klasického notářství založeného na osobním přístupu k účastníkům i kolegům. S jeho praktickým, ale současně i lidským přístupem jsem se setkal při justičních zkouškách, kde byl jedním z členů zkušební komise. Jeho otázky typu: „Tak pane kolego, přijde k vám paní a chce sepsat závěť…“ vždy směřovaly k uplatnění teoretických znalostí v praxi.

Přes veškeré překážky, které mu osud stavěl do cesty, pan doktor Brázda pro myšlenku notářství stále žil. Zajímal se o vývoj notářství v zahraničí, a při využití svých jazykových schopností písemně oslovoval kolegy z jiných zemí. V době komunismu nebylo snadné obhájit kontakty s notářskými kolegy téměř z celého světa. Postupně si mezi nimi získal mnoho přátel. Stal se mezi nimi známý a také s ohledem na zdejší politický režim obdivovaný. Nepřipouštěl si, že by tato aktivita mohla ohrozit jeho postavení vedoucího státního notáře. Vzpomínám si na dojemnou scénu z jedné z prvních cest, myslím, že to bylo v roce 1994 ve Vídni, kde byla Notářská komora ČR přijímána za řádného člena UINL. Při večerním programu se přišel představit jeden kolega z Argentiny. Prý si spolu psali. Dr. Brázda jej se slzami v očích objal a říkal, že nikdy nevěřil, že se někdy osobně potkají.

Tím jsem ale předešel mnohým cestám do zahraničí, které se bez Dr. Brázdy neobešly. Díky jeho jazykovému vybavení, charizmatické vizáži a důstojnému a sebevědomému vystupování získalo nové české notářství značný mezinárodní respekt. Již v období přípravné fáze před přijetím zákona o notářích a jejich činnosti se účastnil všech jednání se zahraničními kolegy, ať již u nás, nebo v zahraničí. Nejintenzivnější kontakty probíhaly s rakouskými představiteli notářství a justice. Naší situaci pomohla okolnost, že ministrem spravedlnosti v Rakousku byl bývalý notář a prezident Rakouské notářské komory, Dr. Nikolas Michalek. I to silně působilo na naše tehdejší politiky při jednáních o svobodném notářství. Při mezinárodních politických jednáních pan doktor Brázda působil nejen jako odborník, poradce, komentátor, ale také jako moderátor a tlumočník.

S panem doktorem Brázdou jsme do sousedních zemí cestovali převážně osobním autem, buď mým, nebo někoho z kolegů, kteří byli členy mezinárodní komise. Byly to dlouhé hodiny, kdy jsme mohli naslouchat jeho zajímavým příběhům z profesního i osobního života. Dokázal ale také naslouchat ostatním a mnohé jeho rady byly cenným poučením do života. S ním cesta ubíhala rychle, vždy bylo o čem mluvit.

K veselým příhodám z cest patří vzpomínka na okamžik, když jsme se vraceli z rakouského Salzburku, Salzburských

Zleva Jiří Brázda a Helmut Fessler, emeritní prezident UINL, v Salzburgu v roce 1995

notářských dní. Trval na tom, že si musíme někde dát to pravé dobré rakouské kafíčko a štrúdl s vanilkovým krémem. Pan doktor si nechtěl nechat upřít příjemné okamžiky, které se v pohostinném Rakousku nabízejí. Vybral krásné místo u jezera Mondsee, a když jsme vystupovali z auta, někdo ze spolucestujících kolegů si všiml, že má pan doktor na klopě saka stále přicvaknutou vizitku se svým jménem. Když byl upozorněn, že už to není třeba, odpověděl: „Ne ne, já to mám pro případ snadnější identifikace, kdybychom se v autě vybourali.“ Zasmál se a měl ji až domů. Miloval příjemnou atmosféru s kávou, štrúdlem a neodmyslitelnou cigaretou, která k těmto pohodovým chvílím patřila. Nás, tehdy mladé, učil, abychom se dokázali na chvilku zastavit, podívat na svět i jinýma očima a vnímali krásy přírody kolem sebe.

Z pana doktora Brázdy vyzařovalo něco výjimečného. V mých představách byl kombinací mezi spisovatelem Karlem Čapkem a diplomatem Janem Masarykem. Z obou měl něco. Své spisovatelské nadání prokázal ve dvou dílech *Notářského pitavalu*, po sametové revoluci dokonce vydaného i v Německu. Kniha byla pokřtěna dne 11. 6. 1998 v Münsteru, kde proběhla za účasti delegace českých notářů i autogramiáda. Všichni jsme byli na našeho pana čestného prezidenta – spisovatele – hrdí. Diplomatické nadání prokazoval při jednáních jak na naší, tak i mezinárodní scéně. Podílel se na přípravě vstupu NK ČR do UINL a z dochovaného videozáznamu ze slavnostního ceremoniálu je patrné, jak intenzivně vše prožíval. V jeho výrazu bylo viditelné napětí a následná úleva, když vše dobře dopadlo.

Dr. Jiřímu Brázdovi se po zásluze dostalo mezinárodního uznání, když Stálá rada Mezinárodní unie latinského notářství rozhodla dne 14. 6. 2000 o jeho nominaci na udělení Řádu za zásluhy o UINL. K dekorování mělo dojít na kongresu v létě roku 2001. Bohužel se kruh jeho života uzavřel dříve, dne 3. ledna 2001.

Pokud bych se měl pokusit o stručnou rekapitulaci životního příběhu Dr. Jiřího Brázdy, troufám si tvrdit, že se

Zleva André Schwachtgen z Lucemburska, emeritní prezident UINL, a Jiří Brázda, v pozadí zleva Klaus Woschnak, emeritní prezident Rakouské notářské komory, Nikolaus Michalek, emeritní prezident Rakouské notářské komory a posléze rakouský ministr spravedlnosti, a Uwe Kirschner, emeritní prezident Rakouské notářské akademie, při přijetí Notářské komory ČR za člena UINL v roce 1994.

narodil se šťastnou povahou. S nadhledem dokázal překonat těžké historické milníky 20. století, které dopadly na jeho život. Narodil se 29. 5. 1921 v rodině pražského advokáta, ale jeho otec tehdy viděl lepší, jistější perspektivu pro Jiřího v notářství. Zřejmě v tom hrála roli i jeho povaha. V průběhu studia se mu však do cesty postavila překážka, kterou byla druhá světová válka. V roce 1939 se uzavřely vysoké školy a jako student byl totálně nasazen na nucené práce do nacistického Německa. Po skončení války se chtěl věnovat notářské profesi, ale komunistickým režimem mu to bylo znemožněno, jelikož notářství bylo zestátněno. Díky své optimistické povaze jej ani tohle nezlomilo. Vytvořil si prostor pro vlastní seberealizaci a svůj vnitřní svět, ve kterém přední místo zaujímala filozofie a idea svobodného notářství, jak si je pamatoval z předválečného období. Když v roce 1989 konečně došlo ke změně politického režimu, byl už ve věku, kdy svoji privátní notářskou praxi neotevřel. Byl ale šťastný, že se této změny dočkal, a s plnou energií se angažoval v procesu přípravy na přechod státního notářství ke svobodnému povolání. Okamžiky dosažení tohoto cíle s námi intenzivně prožíval. České notářství mělo štěstí, že mělo takto výjimečnou osobnost, pana doktora Jiřího Brázdu, kterého nám kolegové z okolních zemí, které šly stejnou cestou ke svobodnému notářství jako my, záviděli. Měl zásadní podíl na tom, že jsme byli vřele přijímáni do rodiny světového notářství.

Osud mi dopřál, abych mohl poznat pana doktora Jiřího Brázdu zblízka. Když na něj vzpomínám, bezděčně se mi vloudí na rty úsměv a dostaví se lepší nálada. Věřím, že i on byl mezi námi šťastný a spokojený.

VZPOMÍNÁ JUDr. IVAN HOUDEK, EMERITNÍ PREZIDENT NOTÁŘSKÉ KOMORY V PRAZE A NOTÁŘ V PŘÍBRAMI:

O výjimečném významu pana doktora Jiřího Brázdy jako osoby, která udržovala kontakty s kolegy notáři ze západních zemí za doby normalizace, a o jeho nezastupitelné roli při navazování mezinárodních vztahů a pomoci při obnově československého notářství bylo napsáno již mnoho.

Při vzpomínce na pana doktora bych se proto rád zmínil o jeho obdivuhodné schopnosti ve zralém věku vnímat potřebu rozvoje notářství i po stránce technologické. S ohledem na svoji jazykovou vybavenost přispíval do časopisu *Ad Notam* výběrem zajímavostí ze zahraničních notářských časopisů. Proto jsme se mohli již ve druhé polovině devadesátých let, tedy téměř před pětadvaceti lety, na stránkách našeho časopisu seznámit s jeho informacemi o projektu Kybernetický notář, kdy doslova uvedl: „Současná doba je provázena soustavným urychlováním vývoje elektronického zpracování a přenosu informací. Týká se to zprostředkování výměny informací jak mezi občany a úřady, tak i mezi úřady samotnými. To svědčí o tom, že většina veřejných dokumentů, které jsou dosud uveřejňovány na papíru, bude v budoucnosti uveřejňována pouze pomocí počítače, čímž vznikne možnost téměř okamžitého předání dat. Naproti tomu i soukromé osoby budou mít stejnou možnost uveřejnit své dokumenty pomocí počítače a elektronicky je doručit. Uskutečnění takového scénáře vyžaduje dalekosáhlé zákonné zásahy. V obou okruzích mají mít notáři ústřední úlohu. Notáři nemají být odpovědní za jednotlivé elektronické transakce, ale mají být prostředníky celého systému."

Myšlenka kybernetického notáře pana doktora velmi zaujala a k tomuto tématu se vracel opakovaně. Nejsem si jistý, zda by ho současný vývoj naplňoval radostným vzrušením.

Stejně tak v roli čestného prezidenta Notářské komory významným způsobem přispíval k formování notářství v jeho nové podobě. S upřímností sobě vlastní při různých příležitostech, ať již na zasedání prezidií, při svých vystoupeních na konferencích, či na stránkách našeho časopisu, hodnotil činnost notářské samosprávy a zdůrazňoval její nezastupitelnou roli při zvyšování nejen odborné, ale i etické úrovně notářského stavu.

Nezapomenutelné jsou pro mě chvíle strávené s panem doktorem v autě na cestách do zahraničí, na kterých nám byl výborným společníkem. Jeho vzpomínky na profesní i osobní životní situace měly vždy vedle mnohdy humorného rozměru i určitý filozofický přesah, stejně tak jako povídky v knize *Notářský pitaval*. Počátkem roku 1998 jsem měl možnost doprovázet pana doktora do Vídně, kde převzal čestný odznak od Rakouské notářské komory. Při cestě domů jsem si všiml, že pan doktor má na saku stále připnutou jmenovku, kterou obdržel při vstupu na společenskou akci konanou po slavnostním aktu. S úsměvem odvětil: „Ivánku, ty jedeš tak rychle, že jsem si ji nechal schválně, aby mě identifikovali."

VZPOMÍNÁ JUDr. MARTIN ŠEŠINA, EMERITNÍ NOTÁŘ V BENEŠOVĚ:

Dovolte mi také u příležitosti stého výročí narození čestného prezidenta Notářské komory JUDr. Jiřího Brázdy pár vzpomínek na muže, který svůj profesní život v převážné míře prožil jako vedoucí státní notář v Mělníku, kam řadu let dojížděl.

Já jsem pana doktora poznal jako jednoho z nejlepších znalců práva. Vzpomínám na jeho přednášku proslovenou na školení státních notářů Středočeského kraje, kde podrobně pojednal o vedlejších smlouvách, umožňujících převodcům nemovitostí zřídit si při převodu nemovitosti právo bydlení, pomoci v nemoci a další práva, a to ještě v době, kdy občanský zákoník neumožňoval zřizování věcných břemen. Pan doktor nám také podrobně popsal, jak lze ta která práva ocenit pro účel výběru daní, který jsme tehdy také prováděli. Závěry z té jeho předášky jsme se pak řídili řadu let.

Pan doktor také, pravděpodobně jako jediný notář v republice, udržoval styky se zahraničními notáři, zejména z Rakouska, dopisoval si s notáři a ti mu také zasílali notářské publikace u nich vydávané. Tím měl také přehled o dění mezi notáři za hranicemi naší zadrátované vlasti.

Musím připomenout také jeho publikační činnost, sbírku příběhů z notářské činnosti nazvanou *Notářský pitaval*, vydanou roku 1992, z níž byly některé příběhy také zfilmovány Českou televizí. Pan notář také rád vyprávěl o příbězích lidí, s nimiž při své činnosti přicházel do styku.

Několikrát jsme spolu také mluvili o tom, že zjišťuje rodokmen svého rodu, myslím, že dospěl až do 17. století a říkal, že snad některý z jeho předků žil v okrese Benešov. Šlo prý o jakousi Dorotu Chobodides, jež prý nějak špatně po trestním řízení skončila.

Mnoho vzpomínek mám ze zasedání konkláve notářů Středočeského kraje, což byl spolek vedoucích státních notářů, kteří se se scházeli každý měsíc odpoledne poté, co absolvovali otravnou schůzi vedoucích notářů u předsedy Krajského soudu v Praze. Zasedání se konala ve vinárně Makarská na Malostranském náměstí v Praze, předsedali jim magister JUDr. Václav Jeřábek a JUDr. Brázda vystupoval vždy v druhé nejdůležitější funkci tzv. scriptátora, zapisovatele. Zapisoval průběh každého zasedání naší staroslavné konkláve, jak jsme říkali, do knihy formátu knihy pozemkové a na každém zasedání nám sdělil co jsme na minulém zasedání probrali, jaké úkoly měl kdo z nás splnit, jak byly splněny, komu má být holdováno k narozeninám nebo k svátku. Pan doktor svědomitě plnil tuto funkci, byli jsme mu za to vděční.

Po privatizaci notářství pan doktor již mezi notáře nevstoupil, ale zato nám nesmírně pomohl právě tím, že měl kontakty v zahraničí, uměl cizí jazyky, měl vybrané chování a nadání diplomata. Ale o tom napíší již jiní, ti, kteří s panem doktorem od listopadu 1989 a v následujících letech spolupracovali. Ostatně i za tuto činnost byl právem jmenován čestným prezidentem Notářské komory.

VZPOMÍNÁ JUDr. LIBUŠE STEHLÍKOVÁ, EMERITNÍ PREZIDENTKA NOTÁŘSKÉ KOMORY V PLZNI A NOTÁŘKA V PLZNI:

Poprvé jsem se setkala s doktorem Brázdou jako členem zkušební komise, když jsem v roce 1978 skládala notářské zkoušky. Tehdy byl vedoucím státním notářem v Mělníku. Jako zkušební komisař byl korektní, uspěla jsem. V tu dobu jsem ještě netušila, že se naše cesty po mnoha letech setkají za docela jiných okolností.

V roce 1990 jsme se sešli při práci na obnově svobodného notářství v Ústřední komoře Sdružení notářů, která nás pověřila zastupováním sdružení v zahraničí. Společně jsme absolvovali mnoho cest do Německa a Rakouska, kde jsme získávali zkušenosti s fungováním notářských kanceláří, komor a v Bavorsku s fungováním notářské pokladny. S pomocí představitelů tamních komor jsme kontaktovali zástupce justice, bank a pojišťoven. Ráda jsem všechny tyto „spanilé jízdy" s doktorem Brázdou absolvovala, neboť vždy dokázal vytvořit příjemnou atmosféru a navodit pohodu i při jednání s poněkud uzavřenějšími partnery. Měl dar zbořit komunikační bariéry osobní bezprostředností i bezvadnou němčinou. Oceňovala jsem i jeho pozornost a přirozenou galantnost.

Mezi zahraničními notáři brzy získal respekt a mnohé přátele. Vzpomínám, že s radostí přijímal pozvání na příhraniční setkání notářů, které od roku 1992 společně pořádají

notářské komory Bavorska, Saska, Plzně a Ústí nad Labem. Byla jsem svědkem jeho radosti, když v Münsteru na Německém notářském dni převzal od tehdejšího prezidenta Německého notářského spolku Dr. Zimmermanna německé vydání své knihy postřehů z notářské praxe *Notářský pitaval*, vydané péčí tohoto spolku, a absolvoval autogramiádu.

Jeho přispění k obnově svobodného notářství, které jako jediný z nás ještě zažil, je nezpochybnitelné. Jako čestný prezident Sdružení notářů a pozdější Notářské komory ČR přinášel mezi nás, podstatně mladší kolegy, své profesní i životní zkušenosti a korigoval některé nereálné nápady. Jsem vděčná za čas, který mi bylo dopřáno prožít v jeho blízkosti.

VZPOMÍNÁ JUDr. KAREL WAWERKA, EMERITNÍ NOTÁŘ V PRAZE:

V roce 2018 jsme slavili čtvrstoletí od obnovy českého notářství v klasické podobě. Tomuto výročí bylo věnováno číslo 3/2018 časopisu *Ad Notam*. V čísle jsem zveřejnil svůj článek „Vzpomínky na Jiřího Brázdu", kde jsem obsáhle popsal vše podstatné, co je mi o Jiřím Brázdovi známo, a to včetně svých osobních vzpomínek.

Abych se tedy neopakoval, rád bych se ve svém příspěvku zaměřil spíše na srovnání děl, která Jiří Brázda po sobě zanechal. Zrod, přípravu jejich vydání, jakož i ohlas na vydaná díla jsem měl možnost osobně sledovat z četných Jiřího komentářů.

Zanechaná díla Jiřího Brázdy se člení do dvou zdánlivě protichůdných rovin. Na jedné straně teoretik a na straně druhé literát – vypravěč – humorista. Obě roviny však spojoval společný jmenovatel, a tím bylo notářství, evidentně profese, která byla Jiřího celoživotní láskou.

Přitahovalo ho notářství ve zcela obecné rovině, a to jak z hlediska jeho historie, tak i tehdejší současnost. Historii i současnost přitom předkládal z hlediska vývoje právní úpravy zejména ve státech, které měly pro notářství největší význam (Španělsko, Itálie, Francie, Rakousko apod.). Druhou rovinu Jiřího zájmu představoval reálný každodenní notářský život, síla lidských příběhů a humorná i poetická stránka lidí, kteří měli v malém městě i v sousedních obcích co do činění s notářstvím.

Z hlediska odborného a teoretického byla nejcennější publikace *Notářství, jeho vývoj, organizace a pravomoc, srovnávací studie*, kterou vydala ACADEMIA Praha v roce 1976. Jiří Brázda zpracoval tuto knihu společně se spoluautory, jimiž byli jeho kolegové, a to dr. Richard Bébr a dr. Pavel Šimek. Dr. Richard Bébr byla velmi známá postava v notářském světě, původně byl notářem v Praze, od šedesátých let byl zaměstnán společně s dr. Jiřím Mikešem v notářském oddělení Ministerstva spravedlnosti a později se stal předsedou notářského senátu Nejvyššího soudu ČR. Dr. Pavel Šimek byl pražským notářem.

Záběr knihy *Notářství* byl doslova nevídaný a v našem prostředí dodnes nemá obdobu. Nahlédneme-li do jejího obsahu, poskytovala řadu údajů o vzniku a celosvětovém vývoji instituce notářství počínaje starým Řeckem a Římem, o organizaci notářství a o činnosti notáře. Všechny tyto podstatné pasáže knihy přitom autorsky sepsal Jiří Brázda. Šlo tedy o historii vývoje notářských pravomocí a organizace notářství podané internacionálně ve všech notářsky významných zemích. Další pasáž byla věnována komparatistice tehdejší právní úpravy organizace a činnosti notářství u nás, ale opět také v podstatných zemích, mezi něž spadaly Itálie, Francie, Německo, Rakousko i Španělsko. Pochopitelně nemohly být vynechány ani tehdejší tzv. socialistické státy.

Informace pro sepsání knihy získal Jiří Brázda v důsledku svých soukromě podnikaných bohatých mezinárodních styků, které celá desetiletí udržoval s notáři v cizině, většinou korespondenčně, později i osobně. Bylo to v této době něco zcela neobvyklého. Jiří Brázda využíval hlavně své jazykové výbavy, a to především v němčině, s níž se jako příslušník jedenadvacátého ročníku při totálním nasazení v Německu v praxi podrobně seznámil.

Samotné prosazení knihy k vydání nebylo v tehdejší době lehké. Nakonec se Jiřímu Brázdovi podařilo, aby kniha vyšla pod hlavičkou Československé akademie věd, a to díky podpoře především ze strany dodnes žijícího prof. dr. Zdeňka Češky, CSc., a dalších členů katedry občanského práva procesního na Právnické fakultě UK, kteří knihu podrobili připomínkám a hlavně její vydání podpořili.

Zbývající tři publikace Jiřího Brázdy 1) *Notářský pitaval*, vydala Práce Praha 1987, 2) *Nový notářský pitaval*, vydal Radioservis 1992 a 3) *Pitaval eines Notars*, v němčině vydal DnotV Verlag Service GmbH, Bonn (tedy nakladatelství Německé notářské komory), 1998, byly z jiného šálku čaje. Ve všech třech případech se jednalo o totéž, tj. o krátké povídky až hrabalovského ražení z notářského prostředí.

Samotný nápad nazvat tyto knihy notářský pitaval podle francouzského autora kriminálních příběhů Françoise de Pitaval byl v očích čtenářů přitažlivý. Opravdu, povídky ze života venkovského notáře měly spád, napětí, humor a zajímavou pointu. Jiří Brázda byl dobrým vypravěčem, a tak získal zájem čtenářů. Málokterá kniha týkající se notářství přiblížila notářství čtenářům, a dokonce i televizním divákům, tak přesvědčivě jako *Notářský pitaval*.

Notářský pitaval z roku 1987 byl vydán v tehdy progresivním nakladatelství Práce. Kniha byla opatřena vtipnými ilustracemi Ivany Lomové, které byly o deset let později převzaty i do jejího německého překladu. Kniha obsahovala celkem 35 povídek zhruba o 5 stranách.

Letos jsem si všechny povídky po mnoha letech přečetl znovu a ocenil jsem jejich kultivovaný jazyk a současně humorně a s nadhledem podané zápletky. Tři povídky, které mě zaujaly nejvíce, jsem se souhlasem dědičky autorských práv, dcery Jiřího Brázdy Ing. Evy Košvancové, vybral k uveřejnění v rámci tohoto medailonu. Dovoluji si tímto paní inženýrce, s níž současně uveřejňujeme rozhovor s Martinem Foukalem, ještě jednou poděkovat.

Pamatuji si, jaký ohlas tyto knihy vyvolaly. Plně se to projevilo, když byl první díl *Notářského pitavalu* z roku 1987 přeložen o deset let později pod patronátem Německé notářské komory do němčiny a vydán včetně ilustrací v němčině. Ohlas mezi německými notáři a jejich klienty (kniha ležela mimo jiné také v čekárnách německých notářů) byl doslova nevídaný. Z toho bylo patrné, že příběhy měly schopnost zaujmout i čtenáře z jiného prostředí a s jinými zkušenostmi.

Zprava Jiří Brázda, za ním stojící Stefan Zimmermann, emeritní prezident Německého notářského spolku, při křtu Notářského pitavalu v němčině 11. 6. 1998.

Dnes si již jen matně vybavuji také zdařilou televizní adaptaci několika povídek, která měla zhruba podobu oblíbených televizních Bakalářů a děj vybraných příběhů byl ztělesněn řadou oblíbených herců.

Nový notářský pitaval z roku 1992 obsahoval dalších 24 povídek, často až detektivního charakteru. Tři povídky z *Nového notářského pitavalu* byly publikovány v *Ad Notam* již v roce 2018, a proto jsem se letos zaměřil na výběr z původního vydání. Přeji čtenářům dobrou zábavu.

Každý notář si má příležitost uvědomit, že každodenně ve své praxi zažívá obdobné případy jako dr. Brázda, jen v jiném prostředí a v jiných moderních (elektronických) kulisách. Myslím si, že dr. Brázdu by jistě potěšilo, kdyby se i dnes mezi notáři objevil nový literární vypravěč o každodenním notářském životě a o osudech notářových klientů.

Mám pocit, že v tomto směru má nakročeno JUDr. Filip Plašil, notář v Pardubicích, který svůj literární talent předvedl ve svém předvánočním fejetonu v posledním čísle loňského *Ad Notam*. Jeho humorná a trochu melancholická povídka pod názvem „Jak jsem roznášel péefka" patří podle mého názoru ke stylu vyprávění dr. Brázdy.

Věřme tedy, že veselý duch díla Jiřího Brázdy bude v tvorbě mladých i nejmladších notářů pokračovat. ■

Sestavil JUDr. Karel Wawerka

Tři povídky Jiřího Brázdy

Ilustrace: Ivana Lomová

Lidské srdce a paragrafy

Ještě dnes ho vidím, jako kdyby přede mnou stál. Učiněná hromádka neštěstí, chudinka, jen ho svázat do ranečku. Přišel za mnou k řízení o pozůstalosti po manželce.

Nepřišel sám, byli s ním dva synové a dvě dcery, a ti dva muži ho podpírali každý z jedné strany, aby se docela nesesypal. Když jsem viděl, že je zkormoucený ještě víc na duchu než na těle, postoupil jsem raději k věci bez dlouhých úvodů; chtěl jsem mu aspoň na chvilku pomoci, aby vybředl z pocitu neštěstí, ve kterém se topil.

„Tak se podívejte," řekl jsem rovnou, „hlavní část pozůstalosti tvoří rodinná vilka. Polovina vám patří už teď, a jde o to, kdo převezme druhou polovinu."

Ještě než dědeček stačil promluvit, rozhovořili se synové a dcery. Jednomyslně se vyjádřili, že druhou polovinu vilky by měl převzít dědeček – tak mu říkali, třebaže vůči nim byl otec. „Ať si toho do konce života užije, do hrobu si to nevezme," prohlásili. „Až nás jednou opustí, my čtyři se už vždycky nějak dohodneme, kdo barák převezme a vyplatí ostatní."

Pro úplnost bych snad měl připomenout, že synové i dcery už bydleli mimo obec, ve které měl dědeček dožít ve vilce svá léta; tato okolnost hrála totiž v dalším průběhu věci jistou úlohu.

Dědeček však jako kdyby mě neslyšel, jenom seděl na židli proti mému stolu a tiše plakal. Zřejmě to pro něho musela být velká rána, když náhle osaměl; jeho děti sice nežily za horami, ale přece jenom pěkný kus od něho.

Dvakrát jsem ho musel vyzvat, aby se vyjádřil k návrhu svých dětí, a dvakrát jsem mu ten návrh musel pomalu a zřetelně zopakovat. Zatím nebyl schopen vnímat nic jiného nežli své hoře.

Pak odmítl. „Jen ať si to vezmou," zadrmolil, „pro mě už barák stejně nemá cenu, když v něm není babička." Potom přišel další poryv pláče. A my všichni jsme mlčeli v naději, že ještě něco poví. „Já už stejně budu jenom čekat, až si pro mě přijde ta zubatá," dodal a potom až do konce jednání neotevřel ústa.

Jeho rodina působila velmi příznivým dojmem. Zřejmě spolu drželi, jak to má v rodině být, a žádný z nich se nehnal za majetkem. Teď měli spíš starost, jak dát dědečka, jak se říká, do figury, jak v něm probudit trošku chuti k životu. Dohodli se, že dcera Růžena u něho týden pobude, a pak se uvidí. Ale pokud jde o vilku, setrvali

na svém, že jediným majitelem má být dědeček, a při tom zůstalo.

Kdyby byl v této chvíli dědečkovi někdo předpověděl, co všechno z toho vlastnictví ještě vzejde a jakou roli v tom tichém dramatu bude hrát právě on, byl by se asi do krve hádal, že to není možné. A přece k zápletce, o níž budu později vyprávět, vedlo právě vlastnictví vilky v souhře s jeho stařeckou pošetilostí a důvěřivostí. A tak jsme všechno sepsali, ať si dědeček myslel a říkal, co chtěl. Rodinka zase odešla, synové podpírali vdovce z obou stran a jedna uplakaná záležitost skončila.

Já jsem bezelstně předpokládal, že všechno proběhne, jak to dědeček předpovídal. Bude ve své vilce smutný, tu a tam ho navštíví některé ze čtyř dětí, nebo za ním pošlou vnoučata, aby mu rozveselila barák, a tak se stařeček doklopotá až tam, odkud není návratu.

A tumáš čerte kropáč! Ani ne půl roku po tom uplakaném pozůstalostním řízení se u mne dědeček objevil znovu a já jsem ho málem nepoznal. Po skleslosti ani památky, jako by to byl docela jiný člověk. Na klopě saka měl růžičku – zrovna byl čas, kdy kvetly –, zářil optimismem a radostí ze života, i s tou hůlkou si nějak podnikavěji vykračoval.

„Tak copak nám nesete?" ptám se.

„Potřebuju napsat smlouvu, pane notáři," řekl a rozpačitě se ošíval, jako kdyby mu byl límeček u krku těsný.

„Dobře," povídám, a měl jsem přitom radost, že z mého klienta už nesálá ten strašný, nepřemožitelný smutek jako při prvním setkání. „A jaká smlouva by měla být?"

„Smlouva na barák," šeptl.

„Vy ho chcete pronajmout, nebo prodat?" podivil jsem se. „Vždyť jste v něm chtěl dožít…"

„Jo jo, to rozhodně chci," přitakal dědeček, „ale už ne sám. Já ho chci převést na jednu paní."

„A o ceně jste dohodnuti?" ptám se pro upřesnění.

Z některých klientů abych informace zrovna tahal.

„Jakápak cena," mávl rukou trochu rozpačitě a pak ztišil hlas, jako kdyby mi prozrazoval tajemství, které se nemá donést k jinému uchu. „Víte, pane notáři, ona u mne bydlí a moc hezky se o mne stará, tak bych jí ten barák jako měl dát připsat…"

Lezlo to z něho jako z chlupaté deky a já byl okamžitě ve střehu. Už ta formulace „já bych jí ho měl dát připsat" mi připadala podezřelá. Copak se jí snad dědeček nějak zavázal? A proč a zač?

Pak mi ještě svěřil, že paní, o které je řeč, je o třicet let mladší než on, zkrátka trošku přes čtyřicet.

„A jakpak se ta paní jmenuje?" vyzvídám a přitahuji si k ruce blok, abych si dělal poznámky. „Jo…," zarazil se, „to ještě nevím. Ale už je u mne týden a je ke mně moc hodná. A já bych rád, aby ta smlouva byla napsaná radši hned, to jméno bych vám dopsal. Já jsem jí ten barák slíbil, víte…"

Tak, a už to bylo venku. Jak to vyslovoval, zrovna z něho čišel strach, aby se od něho ta hodná paní neodstěhovala, kdyby jí vilku nedaroval štandopede a bez váhání.

Nedal jsem na sobě nic znát a předstíral jsem, že horlivě hledám cosi v notářském řádu. Bezmyšlenkovitě jsem listoval, protože jsem si nejdříve musel srovnat v hlavě, co si vlastně počít s pošetilým dědečkem, který zřejmě nechápe, do čeho se žene. V téhle notářské kanceláři jsem už měl za sebou hezkou řádku let praxe, ale tentokráte jsem poprvé bez váhání pojal úmysl, že klientovi mocí mermo nějak vymluvím nápad, který ho ke mně přivedl. Říkal jsem si: „Jestli ho do toho necháš vletět se zavázanýma očima, budeš se celý zbytek života stydět podívat se poctivým lidem do očí. Ta čtyřicátnice by s dědečkem velmi rychle vyběhla, jakmile by měla černé na bílém, že je majitelkou vilky; nestačil by se divit, jak rychle by se ocitl v domově důchodců. Nejsi tu, notáři, jen proto, abys podle potřeby sepisoval právní listiny. Tvoje hlavní poslání je uskutečňovat a hájit tu obyčejnou lidskou spravedlnost. Tak honem vykoumej, jak zachránit vdovci klidný konec života!"

Dědeček už začínal být netrpělivý, seděl jako na jehlách a zřejmě se dohadoval, co tak dlouho hledám v tom lejstru. Pak na mne vybafl otázku, která vlastně nahrála mému úmyslu.

„A nebudete ode mne chtít potvrzení, že moje děti s tím souhlasí? Jako s tím převodem baráku?"

Teď v mé mysli proběhlo v jediném kratičkém okamžiku tolik myšlenek, že by stačily zaplnit knihu; ale lidská mysl je už taková, že dovede zkondenzovat spoustu mozkové práce do neuvěřitelně krátkého mžiku.

Věděl jsem, že takové potvrzení dědeček samozřejmě nepotřebuje; byl samojediným vlastníkem vily a mohl s ní udělat, co se mu zlíbí. A já jako notář mám povinnost poskytovat klientům přesné a pravdivé informace. Kdybych byl suchý byrokrat a formalista, byl bych řekl: „Kdepak, nejste povinen žádat děti o souhlas, převod domu smíte provést bez jejich vědomí." Ale to bych přichystal dědečkovi trpký konec života a rodinu bych připravil o majetek ve prospěch dobrodružky, která vyhledává osamělé staré pány s majetkem. Nic! řekl jsem si. Mravní pravda je vyšší než pravda formální.

A pak jsem dědečkovi sdělil tak suchým hlasem, jako kdybych říkal, že jedna a jedna jsou dvě, pouhých pár slov: „Tak to samozřejmě musíte. Myslel jsem, že to víte… Napište svým dětem, aby vám daly písemný souhlas, nebo za nimi raději zajeďte. Až to budete mít, přijeďte za mnou."

Dědeček pojednou zvadl a ta jarost, se kterou vstoupil do mé kanceláře, byla ta tam. Jeho pozdní milostný sen se rozplynul.

Vstal, zamumlal něco na pozdrav a odešel. Víc jsem ho už neviděl.

Takže vilka zůstala ve vlastnictví rodiny a chytrá paní, která ji chtěla na dědečkovi vymámit, se musela stěhovat o dům dál. Totiž někam jinam, kde bydlí zase jiný osamocený a důvěřivý dědeček.

A konflikt mého srdce s paragrafy, do kterého mě okolnosti vehnaly, dopadl tak, jak dopadl. I když jsem poprvé a naposledy musel klientovi poskytnout formálně nesprávnou informaci o právních předpisech.

Nikdy jsem toho nelitoval. Ale uvědomil jsem si, že největší nesnáze v notářském životě nezpůsobuje běhání po nemocnicích, sepisování pozůstalosti v bytě, ve kterém došlo k sebevraždě nebo vraždě, a vůbec to fyzické i citové nepohodlí, které je spojeno s denní praxí. Největší nesnáz může notáři – jako každému člověku – způsobit svědomí. ■

O prázdném hrobu

Zapisovatelka uvedla do mé kanceláře neveselého muže středního věku; měl na levé paži černou pásku, takže jsem se ani nemusel ptát, proč přichází.

„Karel Nováček z Hrázdic," pronesl suše; vyslovil své jméno ještě mezi dveřmi, jako kdyby byl kdovíodkud zvyklý ohlásit se tímto způsobem dřív, než začne něco vyprávět. Možná že byl delší čas na vojně, držení těla tomu nasvědčovalo.

Usedl a hned mi podal stručnou informaci.

„Umřela mi sestra, pane notáři, jmenovala se Libuška. Děti neměla, s mužem byla už dva roky rozvedená, a odkázala mi všechno, co na tom světě měla."

Vyptával jsem se Nováčka, co podle jeho vědomosti patřilo do pozůstalosti. Ukázalo se, že hlavní položkou je rodinný domek, ve kterém s ní Nováček bydlel. A potom zařízení bytu a vkladní knížka, na které bylo jen pár stovek; můj návštěvník ji měl s sebou a shledal jsem, že je na heslo.

Sepsal jsem všechno, abych měl usnadněné pozůstalostní řízení. Můj návštěvník vypadal jako slušný, spořádaný člověk, a bylo na něm vidět, že ho sestřina smrt opravdu zarmoutila.

„A jaké výlohy jste měl s pohřbem?" zeptal jsem se. „Náklady na pohřeb se totiž odpočítávají od základu pro výpočet dědických poplatků."

„Výlohy…," pravil trochu zaraženě. „Žádné. Její pohřeb totiž objednal její bývalý manžel, jmenoval se Míka, a taky ho zaplatil. Já mu náklady na pohřeb samozřejmě vyrovnám, ale nerad bych…"

Ukázalo se, že v době, kdy se zesnulá rozcházela s Míkou, došlo mezi ním a jejím bratrem ke konfliktu, to se stává. Míka byl pravděpodobně umíněný nebo urážlivý člověk. A tak mě Nováček požádal, abych si z úřední moci vyžádal účet za pohřeb. Takové věci se v rodinách stávají, a tu notář vstupuje mezi rozvaděné strany jako prostředník, který to má při své úřední funkci přece jenom snadnější.

Ale klient ještě nebyl hotov. „Když se takové výlohy odpočítávají kvůli dědickým poplatkům, měl bych vám nahlásit ještě jedno vydání. Jenže zatím nevím přesně, kolik to bude. Já jsem objednal Libušce pomník na hrob, dovedete si představit, jak by nás lidi po hubách roznesli, kdyby nebyl k světu. To každý hned řekne: ‚Barák zhltnul, ale pár tisícovek za pomník mu bylo líto…' a kdovíco ještě. Pomník jsem objednal, dal jsem kamenickému podniku zálohu, ale zatím nevím, kolik to definitivně bude."

Hned vytáhl z kapsy peněženku a z ní potvrzenku. Byl na ní nákres pomníčku s textem, který má být do kamene vyryt:

ZDE ODPOČÍVÁ LIBUŠE MÍKOVÁ

a pod tím data narození a úmrtí. Víc jsem od Nováčka nepotřeboval. Po jeho odchodu jsem nadiktoval dopis Míkovi a požádal jsem ho, aby mi doporučeně poslal účet za pohřeb.

Účet nepřišel, ale dostavil se Míka osobně. Zamračil se, když si vzpomněl na svého bývalého švagra, a potom energicky řekl: „Žádný účet za pohřeb vám nedám a o žádné peníze od Nováčka nestojím. Pohřeb pro Libuši jsem zařídil a zaplatil sám, to byla moje povinnost; co by lidi řekli. Stejně náš rozvod bylo hloupé nedorozumění. Urnu jsem uložil a Nováčkovi není vůbec nic do toho kde. Já už s ním nemám vůbec co dělat."

Teď mi vysvitlo, že to nebyla jenom společenská nevůle v rodině, ale že to je pěkný propletenec, do kterého jsem se dostal jako Pilát do kréda. A to jsem ještě nesáhl do jejich vztahů až na dno, čekalo mě víc.

„Váš švagr, pan Nováček, dal své sestře postavit pomník na hrob a hodlá do něho uložit urnu. Budete mu ji muset vydat."

To bylo asi na Míku trochu příliš. Vyskočil ze židle, vzplanul a spustil: „To bych moc rád viděl, kdo by mě k tomu mohl donutit! Barák ať si Nováček vezme, proti tornu nic, ale urnu mu nedám, kdyby se na hlavu postavil. Kam uložím svou ženu, to je moje věc, do toho mi nemá co kafrat!"

Dořekl, nasadil klobouk na hlavu a bez pozdravu odešel, pln hněvu nad tou opovážlivostí. Tak on ho ten povedený švagříček chtěl připravit ještě o urnu, to by tak hrálo! Míka se vůbec nezajímal, jestli k tomu chci něco říci, ale udělal za celou věcí energicky tečku.

Uvažoval jsem, co s tím počít; takový spor o pozůstatky zesnulého jsem ještě neměl. Vyhledal jsem předpisy o pohřebnictví a o hřbitovech, ale ani z těch jsem nezmoudřel. Nezbývalo než předvolat Nováčka.

Přišel, jak nejdříve mohl. Zřejmě očekával, že mu vydám účet za pohřeb, aby mohl švagrovi uhradit vydání. Ale místo účtu jsem mu mohl pouze podat informaci o Míkově stanovisku a k tomu dobrou radu.

„Podívejte," začal jsem a snažil jsem se vložit do své řeči maximum přesvědčivosti, „patrně by bylo nejlepší, kdybyste objednávku na pomník stornoval, pokud ještě není příliš pozdě. Váš švagr energicky odmítl vydat vám urnu a ani mi neřekl, kam ji uložil. V předpisech o pohřebnictví není na podobný případ vůbec pamatováno, a jestli se budete soudně domáhat vydání urny, může se spor táhnout do nekonečna; jednou vyhrajete vy a on se odvolá, pak vyhraje on a odvoláte se vy, a na vašem hřbitově bude nakonec stát pomníček nad prázdným hrobem."

Zase jsem jednou dostal na stůl případ, se kterým by si neporadila ani chvalně známá řečnická dvojice Démosthenes-Cicero. Jenom zkuste přesvědčovat člověka, který pojal rozhodnutí předem a zabarikádoval se před jakýmkoliv rozumovým důvodem. Tady plápolaly city, se kterými nikdo nic nepořídí.

Tentokráte vzplanul Nováček. Udeřil pěstí do stolu a vykřikl: „Tak to ne! Já jsem zdědil po Libušce všechno, co měla, a mám tedy povinnost ji důstojně uložit. Já tu urnu dostat musím, kdybych měl barák prosoudit. Však Míka ještě pozná, zač je toho loket!"

Pokoušel jsem se na Nováčka působit, ale on se mezitím rozpomněl na jediný věcný argument a vychrlil ho, jak byl rozparáděný. „Od toho dne, kdy se Míka s Libuškou rozvedl, je k ní cizí člověk. Tak jaképak copak?"

Nečekal jsem, až Nováček ještě jednou uhodí do mého stolu, a zahrál jsem spor do autu, jak se říká fotbalovým žargonem; nic jiného jsem udělat nemohl.

„Podívejte se, pane Nováčku, váš spor s Míkou nemůže

notářství rozhodnout, to není v jeho pravomoci. Zajděte si do advokátní poradny, víc vám poradit nemohu."

Zanedlouho se Nováček objevil v mé kanceláři znovu. Potřeboval potvrzení, že je univerzálním dědicem Libuše Míkové, rozené Nováčkové. Na mou otázku, co je s pomníkem, se vytasil s fotografií a opravdu, byl na ní pěkný pomníček s patřičným nápisem. Ale urnu na švagrovi nevymohl.

Asi po roce jsem ho potkal na náměstí, tvářil se beznadějně. „Táhne se to jako povidla, pane notáři, opravdu už nevím, co udělat, abych se urny domohl."

Patrně se mu to už nikdy nepodařilo, jistě by se přišel pochlubit. A tak jenom vím, že v jisté obci, jejíž jméno raději neuvádím, stojí na hřbitůvku pomník s nápisem ZDE ODPOČÍVÁ LIBUŠE MÍKOVÁ. Leckdo se u hrobu zastaví, zavzpomíná si na nebožku, kterou znal, a řekne si: „Hezky jí to Nováček vystrojil, jen co je pravda, věděl, co se sluší a patří."

Ale jen my tři – Míka, Nováček a já – víme, že nápis na pomníčku neříká pravdu. Protože hrob je prázdný, urna s popelem Libuše Míkové je kdovíkde, a její bývalý manžel nepoví kde. Nepoví a nepoví, protože si postavil hlavu. ■

Pořčená závěť

Trochu psychologie notář potřebuje; ale někdy také trošku civilní odvahy, nedat se vylekat pověrami, předsudky a vůbec působením záhadných vlivů, o kterých tak rádi píší někteří beletristé a lovci kuriozit. Ani já jsem se neměl takovému případu vyhnout.

Možná že slovo „pořčená" je trochu méně známé, ale já jsem zcela bez viny, protože jsem lepší nenašel. Podle Příručního slovníku jazyka českého, díl IV/1, s. 758, pořčený znamená uhranutý, potřeštěný, vzteklý. A já, abych se přiznal po dobrém, jsem ten výraz zvolil proto, že „prokletá" by bylo trochu moc a „podivná" zase trochu málo.

Bylo to s ní tak. Do kanceláře za mnou přišel kolega-notář z jiného obvodu, a že by mu moc záleželo na tom, abych od něho převzal projednání jisté závěti. Je to prý taková nepříjemná věc a on by ji nerad dělal. A že on zase ode mne na oplátku převezme jinou věc, do které by se mi nechtělo. Samozřejmě jsem souhlasil, kdo by kolegovi nevyhověl. A jen tak ze zvědavosti se ptám, co mu na případu vadí.

„Po právní stránce to obtížné není," řekl, „ale řízení probíhá nějak divně. Samé zbytečné komplikace, dokonce i znalci se té věci vyhýbají a nechtějí s ní nic mít. Jak se té záležitosti dotknu, pronásleduje mě smůla."

Když jsem to vyslechl, usmál jsem se suverénně a hned jsem vztáhl ruku, aby mi předal spis. „Nedělej si starosti, vezmu si to a dotáhnu do konce."

Hned po jeho odchodu jsem se do toho dal. Ze spisu jsem se dozvěděl, že zůstavitel byl lékař a napsal divnou, právně docela nesmyslnou závěť, kterou nebylo možné splnit. Na první pohled bylo vidět, že je nutné přistoupit k dědění ze zákona, tedy jinak, než si zůstavitel přál. „No dobře," povídám si nahlas, „po prostudování spisu vyslechnu ještě správcovou domu, doplním pár údajů a nařídím konečné jednání."

Když jsem předvolal správcovou, byla u mne jako na koni.

„Znal jste pana doktora?" vyptávala se mě a byla zjevně uražená, když jsem řekl, že ne. „Škoda že umřel, to byl člověk! Byl to zázračný doktor, víte? Vkládal ruce na pacienta a nemoc z každého utíkala, to si nedovedete představit. Když pacient bydlel daleko, léčil ho na dálku, takovou měl tajemnou moc. Škoda že ten druhý notář nedbal jeho testamentu, pan doktor se pak zlobí, že se jeho vůle neplní, a z toho pak jsou ty mrzutosti a nepříjemnosti. Už vám řekli, že syn toho druhého notáře si zlomil nohu na holé rovině, notáři někdo ukradl hodinky a žena mu onemocněla? To víte, když se pan doktor mstí, může to dopadnout špatně."

Tak mi sugestivně kázala a oči jí přitom zrovna hořely, protože tomu všemu věřila. A pak mi ještě pověděla, jaký magnetismus byl v rukou zázračného lékaře, však ji také jednou vyléčil, a docela zadarmo!

Tak je to tedy! Pan doktor se zlobí, zatímco spíše bychom se měli zlobit my notáři, že napsal právně docela nemožnou poslední vůli, a to právě těma mangetickýma rukama. A my ji nemůžeme uznat, ani kdyby za to seslal na všechny notáře mor a černé neštovice.

Nařídil jsem hlavní jednání. Po provedeném soupisu jsem rozhodl o dědictví ze zákona, protože podmínky a výhrady zůstavitele vtělené do závěti byly neplatné a nesplnitelné. Dědici byli při jednání docela pasivní, k věci se ani slovem nevyjádřili a nechávali všechno do posledního puntíku na mně. Zdáli se mi nějak zakřiknutí.

Tak, a je hotovo.

Nebylo ani půl dvanácté, a případ byl skončen. Pak mě čekalo ještě par drobnějších věcí. Domů jsem jel autem. Přijel jsem však domů ve špatné náladě, protože mi – jak říkáme my motoristé – odešla baterie. Nebyla sice zbrusu nová, ale podle všech předpokladů měla ještě dost dlouho vydržet.

Doma jsem našel rozmrzelou manželku. „Co se ti stalo?" ptám se. „Představ si, zničehonic mi přestala jít pračka. A já abych to teď prala v ruce, už nemám ani valchu, tu jsme dávno vyhodili."

„A kdy se ti to stalo?"

„Copak na tom záleží? Ve čtvrt na dvanáct, zrovna jsem se dívala na hodiny, a najednou se to stalo." Ve čtvrt na dvanáct, říkal jsem si v duchu. Ano, to jsem zrovna končil pozůstalostní řízení. Ale neřekl jsem ani slovo, žena by mi neodpustila, že jsem vzal za kolegu pořčený případ, a ona teď proto musí prát v ruce.

A k večeru přišla dcera ze školy. „Tak tohle se mi, rodičové, ještě nestalo," pronesla vzrušeně a uraženě. „Nikdy jsem se nepřipravovala na zkoušku tak pečlivě a tumáš, rupla jsem. Pozítří ji musím opakovat!" Div se při té řeči nerozbrečela.

„Jo, a v kolik hodin tě zkoušeli?" sonduji.

„Před půl dvanáctou," odtušila a raději odešla do vedlejšího pokoje, aby měla klid. Takže teď čekám, kdy zase já dostanu takový pořčený případ – třeba umře nějaký jasnovidec, který taky neumí napsat pořádnou poslední vůli. A pak ho nabídnu kolegovi. Uvidíme, třeba mu za jasného nebe začne pršet do bytu, zůstavitelé jsou vynalézaví. ■

Gratulace

DNE 25. KVĚTNA 2021 OSLAVÍ KULATÉ ŽIVOTNÍ JUBILEUM **Dr. KARL SAUER**, BÝVALÝ NOTÁŘ V REGENSBURGU, DLOUHOLETÝ ČLEN BAVORSKÉ NOTÁŘSKÉ SAMOSPRÁVY, V NĚMŽ ZÍSKALI ČEŠTÍ NOTÁŘI VELKÉHO SPOJENCE A PODPOROVATELE V JEJICH SNAZE O OBNOVENÍ SVOBODNÉHO NOTÁŘSTVÍ.

Osobně projevil již na jaře 1990 zájem o kontakty s českými notáři. Z jeho popudu došlo v témže roce k prvnímu historickému setkání několika bavorských a západočeských notářů, tehdy ještě státních, na Státním notářství v Klatovech, kde jsme rádi přijali nabídku seznámit se s fungováním notářských kanceláří a organizací notářství v Bavorsku. Nezůstalo jen u slov a slibů. Chod notářského úřadu a základní předpisy pro činnost notářů mělo možnost poznat více notářů i koncipientů, kterým Dr. Sauer umožnil vykonat praxi ve své kanceláři. Jako člen Kiwanis clubu, podporujícího děti a mládež, seznamoval s činností notářů v rámci programu tohoto klubu i české studenty práv.

Byl neúnavným iniciátorem vzájemných návštěv k výměně zkušeností z notářské praxe, podílel se na přednáškách a seminářích v naší republice. Zprostředkoval nám jako zástupcům tehdejšího Sdružení notářů ČR jednání s představiteli německé justice, Bavorské notářské komory a pokladny, ale i se zástupci bank a makléřských společností. Získali jsme cenné informace, které jsme mohli využít při přípravě na nové uspořádání notářství.

Záslužné bylo jeho úsilí o pravidelné kontakty notářů v příhraničí Bavorska, Saska, západních a severních Čech. Tradice těchto setkání trvá od roku 1998 dosud. Přerušila ji až loňská koronavirová epidemie. Opakovaně zdůrazňoval prospěšnost nejen profesních, ale i obecně lidských kontaktů mezi Němci a Čechy a nezbytnost navrácení dřívějších normálních sousedských vztahů narušených před druhou světovou válkou a prakticky zničených v rámci uspořádání Evropy po ní.

V březnu 2009 odešel Dr. Sauer do notářského důchodu, ale zájem o dění v notářském světě neztratil. Doufám, že v blízké době se zase uskuteční osobní setkání notářů, jehož se nepochybně rád zúčastní. Chci mu popřát dobré zdraví a životní elán do dalších let a také poděkovat za jeho dlouholeté přátelství a nezištnou pomoc v dobách, kdy jsme to nejvíc potřebovali. Závěrem si neskromně dovolím přát, aby se našly podobné osobnosti, které by byly důstojnými následovníky takových obětavých duší. Věřím, že mezi námi jsou. ■

Zpracovala
JUDr. Libuše Stehlíková
notářka v Plzni

NOTARIX

Digitalizaci nelze zastavit...
Vaše záchrana v době digitální

Informační sytém pro notářskou kancelář.

- ✓ podpora GDPR
- ✓ připraveno na EET
- ✓ umožňuje vzdálenou práci

Řešení, které si může dopřát každý. Cenově dostupný systém se spoustou pokročilých funkcí.

Praxí prověřené řešení, které je na trhu již od roku 2010.

Notarix je skutečný software, ne webová stránka = nepodléhá rozmarům prohlížeče

Notarix je komplexní informační systém pro notářské kanceláře. Je řešením, které si v kanceláři vždy brzy získá své místo.

Nejen, že se na něj uživatelé spoléhají při vedení rejstříků, ale pomáhá především při **tvorbě listin**, kterou ve značné míře automatizuje. **Hlídá termíny**, **vyúčtovává**, **fakturuje**, **vede pokladnu**, **komunikuje s bankou**.

Provádí **exporty do účetních systémů** čímž eliminuje uzávěrkové stresy a umožňuje pružnější komunikaci s účetními. Díky propojení na **datové schránky**, **obchodní rejstřík** či **katastr nemovitostí** šetří všem svým uživatelům spoustu času. Vytváří a tiskne **ověřovací doložky**, které hned automaticky vyúčtovává.

Má implementovány procesy GDPR a je připraven na EET.

I přes bohatou nabídku funkcí a možností zůstává Notarix jednoduchý a uživatelsky přívětivý. Notarix si klade si za cíl, aby práce s ním byla intuitivní a přirozená. Hovoří jazykem, který znáte a přináší do detailu promyšlené ovládání.

Získáváte nejen nejvyšší úroveň zabezpečení vašich dat, ale také jistotu, že o své spisy a listiny nepřijdete. Můžete pracovat i mimo kancelář, a přesto data vaši kancelář neopustí.

Notarix se hodí do kanceláře každé velikosti a umožňuje přizpůsobit rozsah funkcí potřebám kanceláře, a tím také ovlivnit výslednou cenu.

V období od 1.7. do 31.12.2021 možno zkoušet až 6 měsíců zcela bezplatně!

Rádi vám naše řešení předvedeme osobně.
Kontaktujte nás na **info@notarix.cz, 777 579 246**

www.notarix.cz

EU *v kostce*

UMĚLÁ INTELIGENCE

Evropská komise uveřejnila 21. dubna návrh nařízení týkající se umělé inteligence, který vychází z rizikově orientovaného přístupu. Jako vysoce rizikové by dle textace nařízení měly být posuzovány některé systémy, které se týkají např. využití v oblasti justice (aplikace zákona na určité skutečnosti), vzdělávání a odborné průpravy (např. hodnocení zkoušek) a některých soukromých i veřejných služeb (např. vyhodnocování žadatelů o úvěr).

PROJEKT MAPE – REVIZE DĚDICKÉHO NAŘÍZENÍ

Dne 29. března 2021 se konalo další jednání vědeckého výboru projektu MAPE. Jedná se o projekt Rady notářství Evropské unie (CNUE) spolufinancovaný Evropskou unií, jehož cílem je revize dědického nařízení s ohledem na stávající problémy, které odhalila jeho praktická aplikace. Předmětem tohoto jednání bylo především stanovení metodologie pro získání statistických dat a vyhodnocení jejich dostupnosti. NK ČR je ve vědeckém výboru projektu zastoupena Mgr. Šárkou Tláškovou, notářkou v Praze.

VNITŘNÍ TRH

Generální ředitelství DG GROW, do jehož působnosti spadá oblast vnitřního trhu, průmyslu, podnikání, malých a středních podniků, publikovalo dvě nové iniciativy, které se vztahují k notářské profesi. První z nich spočívala v zahrnutí profese notáře do Databáze regulovaných profesí, druhá pak měla spočívat v zahrnutí notářské profese mezi povolání vyhodnocovaná indikátorem míry regulace profesionálních služeb (Restrictiveness Indicator for Professional Services).

Rada notářství EU (CNUE) posléze vyjádřila své odůvodněné výhrady k tomuto záměru a navázala dialog s příslušnými útvary generálního ředitelství. Na vnitrostátní úrovni podobně zareagovala i jednotlivá notářství, která usilovala o navázání dialogu s útvary příslušných ministerstev (v jednotlivých členských státech se jednalo o ministerstva pro odlišné oblasti). Také kancelář NK ČR navázala dialog s příslušným ministerstvem a Česká republika se posléze zařadila mezi členské státy, jejichž zástupci v dané pracovní skupině se proti záměru vyslovili. S ohledem na specifika činnosti notáře a její vynětí z působnosti směrnice o službách na vnitřním trhu i směrnice o uznávání odborných kvalifikací se proti rozšíření indikátoru míry regulace vyslovila také německá ministryně spravedlnosti. Po zvážení předložených argumentů generální ředitelství situaci přehodnotilo a od uvedeného záměru ustoupilo.

ZRANITELNÍ DOSPĚLÍ

Rada EU připravuje závěry k tématu ochrany zranitelných dospělých v Evropě. Toto téma je zároveň jednou z priorit portugalského předsednictví. Připravované závěry by měly obsahovat výzvu adresovanou členským státům k ratifikaci Haagské úmluvy z roku 2000 věnované ochraně dospělých v přeshraničních situacích, kteří z důvodu postižení nebo nedostatečně vyvinutých schopností nedokáží chránit své zájmy (Česká republika tuto úmluvu ratifikovala již v roce 2012; publikována byla pod č. 68/2012 Sb. m. s.).

Evropská komise by také měla provést hloubkovou analýzu, která by mohla posílit ochranu zranitelných dospělých a v případě potřeby by byla doplněna příslušnými legislativními návrhy. V rámci možných iniciativ se hovoří také o možnosti přípravy unijního právního předpisu, který by zjednodušil přeshraniční oběh soudních i mimosoudních rozhodnutí v občanskoprávních věcech, která se týkají ochrany zranitelných dospělých.

BREXIT (1)

Dne 1. května 2021 po přijetí rozhodnutí Rady EU nabyla účinnosti Dohoda o obchodu a spolupráci uzavřená mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím.

BREXIT (2)

Dne 4. května 2021 pak Evropská komise publikovala sdělení vztahující se k žádosti Spojeného království o připojení k Luganské úmluvě, která zakládá režim uznávání a výkonu cizích rozhodnutí podobný režimu v rámci EU, a to ve vztahu k zemím Evropského sdružení volného obchodu, tedy Islandu, Lichtenštejnsku, Norsku a Švýcarsku. Evropská komise zaujímá k tomuto záměru negativní stanovisko, a to vzhledem k tomu, že Spojené království v současnosti představuje třetí zemi bez zvláštního vztahu k vnitřnímu trhu Evropské unie. Ve vztahu k těmto zemím je ze strany Evropské unie preferována úprava vzájemných vztahů prostřednictvím multilaterálních haagských úmluv.

RODIČOVSTVÍ (1)

Evropská komise zveřejnila posouzení možného dopadu týkajícího se iniciativy a předvídaného legislativního návrhu směřujícího k zajištění volného pohybu stejnopohlavních párů a jejich dětí v zemích EU. Ty mohou čelit potížím při pohybu a usazování v některých členských státech, protože jejich rodičovský status v nich není uznáván. Předpis, který by vznikl z uvedeného legislativního návrhu, by byl prvním na mezinárodní úrovni a zahrnoval by společná kolizní pravidla upravující rodičovství a také společná pravidla pro uznávání rozhodnutí v této oblasti.

RODIČOVSTVÍ (2)

Generální advokát SD EU Athanasios Rantos podal své stanovisko ve věci C-603/20 PPU týkající se příslušnosti soudů podle nařízení Brusel IIa v případě dítěte, které bylo protiprávně přemístěno do třetí země. V něm navrhuje, aby SD EU rozhodl tak, že čl. 10 nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že pokud bylo dítě uneseno do třetí země, jsou k rozhodnutí o rodičovské odpovědnosti k tomuto dítěti nadále bez časového omezení příslušné soudy členského státu, kde mělo dítě své obvyklé bydliště bezprostředně před protiprávním přemístěním, a to i v případě, kdy dítě získalo obvyklé bydliště v dotyčné třetí zemi. ■

JUDr. Berenika Wünschová,
Mgr. Petr Klika

Zahájení a ukončení činnosti notářů

Ministryně spravedlnosti Mgr. Marie Benešová podle § 11 písm. a) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů **odvolala JUDr. Josefa Holobrádka**, notáře v obvodu Okresního soudu v Břeclavi se sídlem v Břeclavi, s účinností k 30. 9. 2021.

Dále ministryně spravedlnosti podle § 11 písm. a) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, **odvolala JUDr. Miloslava Jindřicha**, notáře v obvodu Okresního soudu v Benešově se sídlem v Benešově, k 30. 9. 2021.

K 30. 9. 2021 ministryně spravedlnosti podle § 11 písm. a) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, **odvolala JUDr. Ludmilu Petěrkovou,** notářku v obvodu Okresního soudu v Hodoníně se sídlem v Hodoníně.

Na vlastní žádost odvolala ministryně spravedlnosti Mgr. Marie Benešová podle § 11 písm. a) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, ke dni 31. 12. 2021 **JUDr. Libuši Kučerovou,** notářku v obvodu Okresního soudu ve Zlíně se sídlem ve Zlíně.

Za dlouholetou činnost ve prospěch notářství výše uvedeným notářkám a notářům děkujeme a do dalšího života přejeme pevné zdraví, štěstí a osobní spokojenost. ■

Redakce Ad Notam

PRÁVNÍ ROZHLEDY 6/2021:

ČLÁNKY

Účastenství v řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady
JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., JUDr. Tereza Mrázková, Praha

DISKUSE

Zrušení a zánik společenství vlastníků jednotek
doc. JUDr. Tomáš Dvořák, Ph.D., Plzeň

JUDIKATURA – SOUDY ČR

Nejvyšší soud České republiky: SJM: Právní režim závazku, jehož rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů a který převzal jeden z nich bez souhlasu druhého
§ 143 odst. 1 ObčZ 1964

Právní režim závazku, jehož rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů a který převzal jeden z nich bez souhlasu druhého, se štěpí tak, že dluh z tohoto závazku do společného jmění manželů nepatří, avšak to, co z něj dlužník získal, je součástí tohoto jmění.
Jestliže takto získaný majetek rozšířil masu společného jmění a zavázaný manžel uhradil nebo má uhradit dluh ze svého výlučného majetku, lze při vypořádání SJM uvažovat o disparitě podílů.

Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky z 9. 12. 2020, sp. zn. 31 Cdo 2008/2020

SOUDNÍ ROZHLEDY 3/2021:

VÝBĚR ROZHODNUTÍ V OBLASTI CIVILNĚPRÁVNÍ

Spornost či pochybnost závazků v dohodě o narovnání
Rozsudek NS z 21. 11. 2019, sp. zn. 33 Cdo 1720/2019 (Rc 80/2020, PR 7/2020, s. 264)

Vyjádření spornosti či pochybnosti určitých práv a povinností není nezbytnou náležitostí dohody o narovnání (§ 1903 ObčZ); jeho absence proto sama o sobě nezakládá neurčitost či neplatnost dohody o narovnání. Spornost nebo pochybnost práv a povinností jsou kategoriemi subjektivními; podstatné je proto, zda se práva a povinnosti jevily jako sporné stranám závazku. Skutečnost, že se takto nejeví třetí osobě či soudu, je bez právního významu.

KOMORNÍ LISTY 1/2021, 13. ROČNÍK:

Vstup vlastníka nemovité věci do obydlí osoby užívající prostory bez řádného právního titulu
JUDr. Roman Chaloupka, soudní exekutor, Exekutorský úřad Mělník ■

Rubriku zpracoval Mgr. Erik Mrzena, notář v Praze, člen redakční rady Ad Notam.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ
na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Hodoníně se sídlem **v Hodoníně**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce JUDr. Ludmile Petěrkové, která ukončí činnost notářky ke dni 30. 9. 2021. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 23. července 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat ve středu 25. srpna 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád"), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ
na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Benešově se sídlem **v Benešově**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notáři JUDr. Miloslavu Jindřichovi, který ukončí činnost notáře ke dni 30. 9. 2021. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 23. července 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 24. srpna 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Trutnově se sídlem **v Trutnově**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notáři Mgr. Jiřím Součkovi, který ukončil činnost notáře v tomto úřadě ke dni 31. 3. 2021. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 9. srpna 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 7. září 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ
na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Břeclavi se sídlem **v Břeclavi**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notáři JUDr. Josefu Holobrádkovi, který ukončí činnost notáře ke dni 30. 9. 2021. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 13. srpna 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 14. září 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád"), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu ve Zlíně se sídlem **ve Zlíně**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce JUDr. Libuši Kučerové, která ukončí činnost notářky ke dni 31.12.2021. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 20. srpna 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 21. září 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád"), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ
na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu ve Frýdku - Místku se sídlem **ve Frýdku-Místku**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce JUDr. Magdě Fajové, která ukončí činnost notářky ke dni 30. 6. 2021.
Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 30. srpna 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat ve středu 29. září 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Městského soudu v Brně se sídlem **v Brně**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce JUDr. Vladimíře Kostřicové, která ukončí činnost notářky ke dni 31. 12. 2021. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 6. září 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 5. října 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád"), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ
na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Olomouci se sídlem **v Olomouci**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce JUDr. Vlastě Audyové, která ukončí činnost notářky ke dni 31. 12. 2021. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 13. září 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 12. října 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Semilech se sídlem **v Semilech**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notáři Mgr. Davidu Škorpíkovi, který ukončil činnost notáře v tomto úřadě ke dni 30. 4. 2021. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 20. září 2021.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 19. října 2021 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v písm. a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle písm. a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů, a je-li uchazeč občanem jiného členského státu Evropské unie, nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu, nebo výpis z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů státu, jehož je občanem; tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce před podáním přihlášky,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie bankovního vkladového dokladu).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče - notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

Střípky z historie 63.

Dne 13. května 2021 na Fakultě právnické ZČU Jan Procházka úspěšně obhájil diplomovou práci *Advokacie, notářství a soudnictví na Sokolovsku v letech 1850–1938*. Konzultantem byl Stanislav Balík, oponentkou Vendulka Valentová, komisi pro obhajobu předsedal Jan Podola. *„Za pozornost stojí nejrůznější zdánlivě nenápadné zajímavosti, např. hlubší vztah falknovských notářů k historii, působení advokátů a notářů v komunální a zemské politice a v neposlední řadě tragické pomnichovské osudy židovských právníků napříč jednotlivými profesemi,“* podává se z konzultantova posudku. Diplomová práce je dalším podařeným příspěvkem mimo jiné k regionálním dějinám notářství.

●

K doživotnímu trestu nucených prací byl v roce 1887 odsouzen t. č. nezvěstný bývalý starosta v bretaňském Brestu, rytíř Řádu čestné legie a tamější notář Jean Baptiste Bellamy (1821–?). Bellamyho aféra překročila francouzské hranice a byla známa i v českých zemích. Podle Národních listů z 29. května 1885 Bellamy *„jakožto notář zpronevěřil více než jeden million. Jmění jeho páčí se jedva na 500.000 franků, passiva jeho přesahují 1.350.000 franků, ačkoliv četné osoby dávno již svoje peníze oželely anebo obávajíce se neobyčejné moci jeho, nežádaly je zpět... Vdova admirála Malleta, jehož pozůstalost Bellamy byl r. 1876 uspořádal, dostala teprve po dlouhém naléhání r. 1883 z náležejících jí 50.000 franků celé 3.000. Jistá 91letá stařena pozbyla skoro celého svého jmění, 22.000 fr. rovněž ženský jeden klášter.“* Po Bellamyho zmizení o něm již nebylo žádných zpráv, neznámé zůstaly i místo a datum jeho úmrtí.

●

Německé státní vyšší gymnasium (Deutsches Staats-Obergymnasium) v Brně vydalo v roce 1887 jubilejní sborník, v němž jsou uvedeni mimo jiné tehdy žijící absolventi a studenti, počínaje těmi, kteří zde začali studovat v roce 1802. Mezi absolventy figuruje i třiatřicet notářů a jeden kandidát notářství. Absolventi působili jako notáři v Brně (5), v moravských městech (13), ve Vídni a předměstích (6), v českých okresních městech (3) a v okresních městech v Dolních Rakousích (6). Nejsilnější ročník z notářského zorného úhlu skládal maturitní zkoušku v roce 1849, kdy studia úspěšně ukončilo 5 budoucích notářů. Není bez zajímavosti, že zmiňovaným kandidátem notářství byl syn tehdejšího brněnského starosty a advokáta Carl van der Strass ml., který praktikoval ve Vídni.

●

Notář Convenevole da Prato (1270 či 1275–1338) byl mimo jiné učitelem Petrarcovým. Ser Pietro (Petracco) di Parenzo (1267–1326), který byl rovněž notářem, si přál, aby jeho

Notář Convenevole da Prato, který byl mimo jiné učitelem Petrarcovým.

synové Francesco a Gherardo byli právnicky vzděláni. Convenevole je jako mladé chlapce učil gramatiku a latinskou rétoriku. Oba pak práva od roku 1316 studovali v Montpellier. Convenevole da Prato byl sám básníkem a spisovatelem. Ve sbírce Královské písně *(Carmina Regia)*, dedikované Robertovi z Anjou, o sobě píše jako o profesorovi z Prata *(Professor Pratensis)*, které bylo jeho rodištěm. Když Convenevole v roce 1338 zemřel, požádali obyvatelé Prata Petrarcu, aby zesnulému učiteli napsal náhrobní epigraf, ten však odmítl, poněvadž mu neodpustil ztrátu jeho oblíbené knihy *De Gloria* M. T. Cicerona. Zbývá jen dodat, že Petrarca právnických studií po otcově smrti zanechal.

●

Opavský deník *Troppauer Zeitung* přinesl ve vydáních z 22. a 24. června 1884 na pokračování zajímavý článek *Kurze Geschichte des Notariates von den frühesten Zeiten an bis auf unsere Tage* (Stručné dějiny notářství od nejstarších dob až do dnešních dnů), jehož autorem byl Wladimir Pappafava. Autor se v první části věnoval především dějinám notářství ve starém Římě, posléze v Itálii, Francii, ve Svaté říši římské, Prusku a Rakousku. Na závěr uvedl Pappafava přehled většiny notářských řádů platných tehdy v evropských zemích. Publikace příspěvků o historii notářství byla načasována, poněvadž dne 23. června 1884 konal v Opavě zasedání Moravsko-slezský notářský spolek (Mährisch-schlesischer Notarverein). ■

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
člen redakční rady Ad Notam

CONTENTS

ARTICLES

Adam Talanda, Filip Plašil: The position of the disinherited forced heir in the current decision-making practice of courts 3

Ondřej Drachovský: What is the obligatory share of a minor descendant related to the testator in the second and higher degree 7

Lucie Kovářová: Disinheritance after recodification in practice 13

Ondřej Drachovský: Comparison of formal requirements for wills, from Lisbon (Montreal) to Vladivostok 18

David Kittel: The inheritance of Bitcoin 26

CASE LAW

The scope of business of the joint-stock company 30

INTERVIEW

Ing. Monika Červíčková, Member of Parliament and submitter of an amendment to the Notarial Code 35

JIŘÍ BRÁZDA – 100 LET 100 YEARS

Interview with Ing. Eva Košvancová, daughter of JUDr. Jiří Brázda 37

One hundered years since birth of Jiří Brázda 40

Three short stories by Jiří Brázda 46

FROM ABROAD

Congratulations to Dr. Karel Sauer 50

The EU in a nutshell 52

WORTHY OF ATTENTION 54

INFORMATION UPDATE FROM NOTARY CHAMBER

Commencement and termination of notary activity 53

Competitions for filing of vacant Notarial Offices 55

EXCERPTS FROM HISTORY

Stanislav Balík: Excerpts from history 63 64

INHALTSVERZEICHNIS

ARTIKEL

Adam Talanda, Filip Plašil: Die Stellung des enterbten Pflichterben in der aktuellen Entscheidungspraxis der Gerichte 3

Ondřej Drachovský: Wie hoch ist der obligatorische Anteil eines minderjährigen Nachkommens mit dem Erblasser im zweiten und höheren Grad? 7

Lucie Kovářová: Enterbung nach Umkodierung in der Praxis 13

Ondřej Drachovský: Vergleich der Vorschriften für Testamente, von Lissabon (Montreal) nach Wladiwostok 18

David Kittel: Das Erbe von Bitcoin 26

JURISPRUDENCE

Geschäftstätigkeit der Aktiengesellschaft 30

GESPRÄCH

Ing. Monika Červíčková, Abgeordnete und Einreicherin der Änderung des Notargesetzbuches 35

JIŘÍ BRÁZDA – 100 LET 100 JAHRE

Interview mit Ing. Eva Košvancová, Tochter von JUDr. Jiří Brázda 37

Hundert Jahre seit der Geburt von Jiří Brázda 40

Drei Kurzgeschichten von Jiří Brázda 46

AUS DEM AUSLAND

Herzlichen Glückwunsch an Dr. Karel Sauer 50

Die EU in einer Nussschale 52

WISSENSWERTES 54

INFORMATIONEN AUS DER NOTARIATSKAMMER

Beginn und Ende der Tätigkeit von Notaren 53

Stellenausschreibung zur Besetzung freier Notarämter 55

GESCHICHTSSPLITTER

Stanislav Balík: Geschichtssplitter 63 64

CONTENU

ARTICLES

Adam Talanda, Filip Plašil: Le statut de l'héritier indivisible déshérité dans la pratique décisionnelle actuelle des tribunaux 3

Ondřej Drachovský: Quelle est la part obligatoire d'un descendant mineur lié au testateur au deuxième degré et au degré supérieur ? 7

Lucie Kovářová: Le déshéritement après recodification en pratique 13

Ondřej Drachovský: La comparaison des exigences formelles pour les testaments, ou de Lisbonne (Montréal) à Vladivostok 18

David Kittel: L'héritage du Bitcoin 26

JURISPRUDENCE

L'objet des activités de la société anonyme 30

ENTRETIEN

Ing. Monika Červíčková, la députée et traductrice de l'amendement au Code notarial 35

JIŘÍ BRÁZDA – 100 ANS

L'interview avec Ing. Eva Košvancová, fille de JUDr. Jiří Brázda 37

Cent ans depuis la naissance de Jiří Brázda 40

Trois nouvelles de Jiří Brázda 46

DE L'ÉTRANGER

Les félicitations à Dr. Karel Sauer 50

L'UE en bref 52

MÉRITE VOTRE ATTENTION 54

INFORMATIONS DE LA CHAMBRE DE NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Début et cessation d'activités des notaires 53

Concours en vue d'occuper des études de notaires vacantes 55

FRAGMENTS D'HISTOIRE

Stanislav Balík: Fragments d'histoire 63 64

Pojištění profesní odpovědnosti a exkluzivní podmínky individuálních produktů

Jako dlouholetý partner Notářské komory České republiky dobře rozumíme Vaší profesi a rizikům, která s sebou přináší. Proto Vám dokážeme nabídnout přesně to, co potřebujete.
Pojištění pro Vás sjednáme rychle a jednoduše, a pokud bude třeba, pomůžeme i s likvidací škod.

Postaráme se také o Vaši rodinu a zaměstnance. Využijte naši nabídku osobního pojištění s nadstandardním krytím a za výhodných podmínek.

- Pojištění majetku a odpovědnosti určené k výkonu povolání
- Pojištění soukromého majetku a odpovědnosti
- Pojištění vozidel
- Pojištění přerušení provozu
- Pojištění odpovědnosti při výkonu zaměstnání
- Životní pojištění
- Doplňkové penzijní spoření
- Cestovní pojištění

Více na www.renomia.cz/notari

RENOMIA

Vždy ve Vašem zájmu.